

*Mads Ivar Kirkeberg, Bjørn Are Holth og
Ayfer E. Storrud*

Pris, forbruk og inntekt
Økonomiske levekår på Svalbard
sammenlignet med fastlandet i
1990 og 2000

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, juni 2002
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-5081-1 Trykt versjon
ISBN 82-537-5083-8 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

00 Generelt

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/210

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Forord

Mads Ivar Kirkeberg, Bjørn Are Holth og Ayfer E. Storrud

Pris, forbruk og inntekt

Økonomiske levekår på Svalbard sammenlignet med fastlandet i 1990 og 2000

Rapporter 2002/14 • Statistisk sentralbyrå 2002

Statistisk sentralbyrå foretok i mars 2001 en pris- og forbruksundersøkelse i Longyearbyen på Svalbard på oppdrag for Svalbard Samfunnsdrift AS. Formålet med disse to undersøkelsen var å kartlegge prisnivået på Svalbard, og forbruksmønster og nivå for ulike husholdningstyper. Sammen med en inntektsundersøkelse basert på ligningsopplysninger ønsket man å sammenligne de økonomiske levekårene på Svalbard i dag med tilsvarende grupper på fastlandet. Sammenstilt med data fra pris- og forbruksundersøkelsen på Svalbard i 1990 og inntektsstatistikk fra samme år, ønsket man også å kunne si noe om utviklingen i de økonomiske levekårene sammenlignet med fastlandet.

Kapittel 1 om pris er skrevet av prosjektleder Ayfer E. Storrud som jobbet ved seksjon for økonomiske indikatorer. Kapittel 2 om forbruk er skrevet av planlegger Bjørn Are Holth ved seksjon for intervjuundersøkelser. Rådgiver Mads Ivar Kirkeberg ved seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk har skrevet kapittel 3 om inntekt og sammenstilt resultatene fra de tre undersøkelsene.

Ansvarlig for gjennomføringen av forbruksundersøkelsen ved Seksjon for intervjuundersøkelser har vært Bjørn Are Holth. Glenn-Erik Wangen har trukket utvalget. Rune Steffensen har stått for programmering av elektronisk spørreskjema (BLAISE) og elektronisk behandling av data. Brit Hauge Svendsen, Marianne Adamsen og Dagrun Norekvål har vært SSBs intervjuere i Longyearbyen. Eiliv Mørk har bidratt med resultater fra forbruksundersøkelsen på fastlandet og Stein Opdahl har tilrettelagt deler av datamaterialet. Begge har også bistått som samtalepartnere i ulike faser av prosjektet.

Planlegging og gjennomføringen av prisundersøkelsen ble administrert av Ayfer E Storrud. Joaquin Rodriguez har stått for SAS-programmeringen og Gunnar Tynning hjelp til med data innsamling og registrering.

Jon Epland ved seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk takkes for nyttige kommentarer til inntektskapitlet, likeledes takkes Lasse Sandberg ved seksjon for økonomiske indikatorer for hans verdifulle bidrag til priskapitlet.

Prosjektstøtte: Finansiert gjennom bidrag fra Svalbardrådet, Store Norske Spitsbergen Kullkompani AS, Justis- og politidepartementet, Arbeiderforeningen på Svalbard, Sparebanken Nord-Norge og Svalbard Samfunnsdrift AS.

Innhold

Sammendrag av resultater fra pris-, forbruks- og inntektsundersøkelsen	9
1. Pris	14
1.1. Bakgrunn og formål	14
1.2. Opplegg og gjennomføring	14
1.3. Metode	15
1.4. Resultater	16
2. Forbruk	25
2.1. Bakgrunn og formål	25
2.2. Populasjon og utvalg	25
2.3. Datainnsamling	27
2.4. Datakvalitet	28
2.5. Analyse av forbruket - noen viktige avklaringer	30
2.6. Sentrale trekk ved forbruket på Svalbard sett i forhold til fastlandet	32
2.7. Utvikling av forbruket fra 1990 til 2001	36
3. Inntekt	40
3.1. Bakgrunn og formål	40
3.2. Om datagrunnlaget	40
3.3. Resultater	43
Referanser	61
Vedlegg	
A. Representantvarer i Svalbard prisundersøkelsen	62
B. Spesiell behandling av vare- og tjenestegrupper	71
C. Informasjonsbrev til husholdningene	72
D. Takkebrev til vinnerne av gavekort.....	76
E. Spørreskjema.....	77
F. Vedleggstabeller.....	104
G. Gruppering av ansatte etter yrkessektor på Svalbard	109
Tidligere utgitt på emneområdet.....	111
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	112

Figurregister

Sammendrag av resultater fra pris-, forbruks- og inntektsundersøkelsen

1.	Sammenligning av økonomiske levekår på Svalbard og fastlandet fra 1990 til 2000	10
----	---	----

1. Pris

1.1 .	Oppbyggingen i konsumprisindeksen.....	21
-------	--	----

2. Forbruk

2.1.	Samlede forbruksutgifter i kroner for ulike husholdningstyper og alle husholdninger samlet. Longyearbyen og fastlandet. Beregnet etter COICOP. 2000-kroner	33
2.2.	Utdanningsnivået blant personer over 16 år i Norge og i Longyearbyen 1999. Prosent.....	34
2.3.	Andeler av forbruket for enpersonhusholdninger etter vare- og tjenestegruppe. Longyearbyen og fastlandet. Prosent	35
2.4.	Andeler av forbruket for flerpersonhusholdninger uten barn etter vare- og tjenestegruppe. Longyearbyen og fastlandet. Prosent	35
2.5.	Andeler av forbruket for flerpersonhusholdninger med barn etter vare- og tjenestegruppe. Longyearbyen og fastlandet. Prosent	36
2.6.	Samlede forbruksutgifter i kroner for enperson- og flerpersonhusholdninger. Longyearbyen og fastlandet. Beregnet etter gammel standard. 2000-kroner	37
2.7.	Svalbard. Andeler av samlet forbruk for enpersonhusholdninger i 1990 og 2001. Prosent	38
2.8.	Fastlandet. Andeler av samlet forbruk for enpersonhusholdninger i 1990 og 2000. Prosent.....	38
2.9.	Svalbard. Andeler av samlet forbruk for flerpersonhusholdninger i 1990 og 2001. Prosent	39
2.10.	Fastlandet. Andeler av samlet forbruk for flerpersonhusholdninger i 1990 og 2000. Prosent.....	39

3. Inntekt

3.1.	Gjennomsnittlig bruttoinntekt og inntektens sammensetning, etter kjønn. Svalbard. 1990 og 1999. Kroner...43	
3.2.	Kjønnfordeling på Svalbard og Fastlandet. 1990 og 1999.....44	
3.3.	Gjennomsnittlig bruttoinntekt før og etter skatt. Menn 25-55 år. Svalbard og fastlandet. 1990 og 1999. Kroner	46
3.4.	Gjennomsnittlig bruttoinntekt før og etter skatt. Kvinner 25-55 år. Svalbard og fastlandet. 1990 og 1999. Kroner	48
3.5.	Inntekt etter skatt per husholdning og per forbruksenhet. Hovedinntektstaker 25-55 år. Svalbard og fastlandet. 1999. Kroner	51
3.6.	Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype. Svalbard og fastlandet. 1999. Kroner	52
3.7.	Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter hovedinntektstakers yrkessektor. Svalbard. 1999. Kroner	53
3.8.	Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter hovedinntektstakers botid. Svalbard. 1999. Kroner.....	53
3.9.	Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter hovedinntektstakers oppfatning av egen husholdnings økonomi. Svalbard. 1999. Kroner	58

Tabellregister

Sammendrag av resultater fra pris-, forbruks- og inntektsundersøkelsen

1.	Pris, forbruk og inntekt på Svalbard og fastlandet i 1990 og 2000.....	11
1. Pris		
1.1.	Alle varer og tjenester.....	16
1.2.	Matvarer og alkoholfrie drikkevarer.....	17
1.3.	Alkoholholdige drikkevarer og tobakk.....	17
1.4.	Klær og skotøy.....	17
1.5.	Bolig, lys og brensel.....	18
1.6.	Møbler, husholdningsartikler og vedlikehold av innbo.....	18
1.7.	Helsepleie.....	18
1.8.	Transport.....	19
1.9.	Post- og teletjenester.....	19
1.10.	Kultur og fritid.....	19
1.11.	Utdanning.....	19
1.12.	Hotell og restauranttjenester.....	20
1.13.	Andre varer og tjenester.....	20
1.14.	Prisnivåindekser på utvalgte konsumgrupper (COICOP) 2001. Fastland = 100.....	22
1.15.	Prisnivåindekser på utvalgte konsumgrupper (COICOP) 2001 Svalbard=100.....	23
2. Forbruk		
2.1.	Nøkkeltall.....	25
2.2.	Husholdningstyper på Svalbard og fastlandet i prosent, og gjennomsnittelig antall personer pr. husholdning etter husholdningstype.....	26
2.3.	Populasjon og opprinnelig utvalg etter husholdningstype. Antall husholdninger og andel i prosent.....	26
2.4.	Forskynninger i strata fra register til svar i undersøkelsen, for nettoutvalget.....	27
2.5.	Avganger etter husholdningstype. Prosent.....	28
2.6.	Frafall etter årsak. Prosent.....	28
2.7.	Fordelingen av husholdningstyper i populasjonen, opprinnelig utvalg og nettoutvalget. Absolutte tall og prosent.....	29
2.8.	Standardavvik til samlede forbruksutgifter etter husholdningstype. Svalbard og fastlandet.....	29
2.9.	Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år i grupper for husholdningstype. 2000-kroner.....	32
2.10.	Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år for husholdninger med hovedinntektstaker under 67 år, i grupper for husholdningstype. 2000-kroner.....	33
2.11.	Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år for husholdninger i grupper for husholdningstype. 2000-kroner, etter gammel standard. Andeler i prosent.....	37
2.12.	Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år for husholdninger i grupper for husholdningstype. 2000-kroner, etter gammel standard. Hovedforsørger under 67 år. Andeler i prosent.....	37
3. Inntekt		
3.1.	Inntektsregnskap for personer lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1990.....	43
3.2.	Inntektsregnskap for personer lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1999.....	44
3.3.	Andel personer etter alder og kjønn. Svalbard og Fastlandet. 1990 og 1999.....	44
3.4.	Inntektsregnskap for personer 25-55 år lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1990.....	45
3.5.	Inntektsregnskap for yrkesaktive personer 25-55 år lignet på fastlandet, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1990.....	45
3.6.	Inntektsregnskap for personer 25-55 år lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1999.....	46
3.7.	Inntektsregnskap for yrkesaktive personer 25-55 år lignet på fastlandet, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1999.....	46
3.8.	Bruttoinntektens sammensetning i 1990 og 1999. Svalbard og Fastlandet. Personer i alderen 25-55 år. Prosent.....	47
3.9.	Inntektsregnskap etter husholdningstype og hovedinntektstakers kjønn. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner.....	49

3.10. Inntektsregnskap for husholdninger med hovedinntektstaker i alderen 25-55 år og yrkesaktiv etter husholdningstype og hovedinntektstakerens kjønn. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner	49
3.11. Inntektsregnskap etter hovedinntektstakers yrkessektor. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Gjennomsnitt. 1999. Kroner	52
3.12. Inntektsregnskap etter hovedinntektstakers botid. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Gjennomsnitt. 1999. Kroner	54
3.13. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner.....	55
3.14. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker yrkestilknyttet og i alderen 25-55 år. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner.....	55
3.15. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. En-personhusholdninger. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner.....	56
3.16. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker yrkestilknyttet og i alderen 25-55 år. En-personhusholdninger. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner.....	56
3.17. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Flerpersonehusholdninger. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner	56
3.18. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker yrkestilknyttet og i alderen 25-55 år. Flerpersonehusholdninger. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner	57
3.19. Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Hovedinntektstakere i alderen 25-55 år, etter kjønn, yrkessektor, husholdningstype og botid. Svalbard. 1999. Prosent.....	57
3.20. Inntektsregnskap for husholdninger etter hovedinntektstakers mening om egen husholdnings økonomi. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner	59
3.21. Hovedinntektstakers mening om egen økonomi, etter kjønn, yrkessektor, husholdningstype, botid og inntekt. Svalbard. Prosentvis andel. 1999	59

Vedlegg

F1. Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år i grupper for husholdningstype etter konsumgrupper. 1990-kroner. Andel av årlig forbruk i prosent.....	104
F2. Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år i grupper for husholdningstype etter konsumgrupper. 1990-kroner. Andel av årlig forbruk i prosent.....	105
F3. Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år i forskjellige typer av husholdninger, etter vare- og tjenestegruppe. Husholdninger hvor hovedperson er under 67 år. 1999-2000. 2000-priser i kroner. Etter ny COICOP-standard. Andeler av årlig forbruk i prosent.....	106
F4. Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år i forskjellige typer av husholdninger, etter vare- og tjenestegruppe. 2000-priser i kroner. Etter ny COICOP-standard. Vektet (kategorien: alle husholdninger).....	108

Sammendrag av resultater fra pris-, forbruks- og inntektsundersøkelsen

Svalbardsamfunnet har gjennomgått betydelige endringer de siste 10-12 årene. Næringslivet er blitt langt mer variert med stadig flere private aktører, tilbudet av varer og tjenester har økt, turistene finner veien dit i stadig større grad, høyere utdanning og forskning er etablert med en betydelig virksomhet og privat boligbygging er nå mulig.

Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen i 2000 (Kleven 2002) belyser en rekke viktige forhold ved folks levekår på Svalbard, blant annet arbeidsforhold, boforhold, helse, sosial kontakt, fritid og kultur. Undersøkelsen omfatter i liten grad en måling av befolkningens økonomiske levekår med unntak av noen spørsmål om husholdningens økonomi. Levekårsundersøkelsen viser at økonomi er viktig både som en grunn for å flytte til Svalbard, og også for å bli værende på øya. Muligheten for å legge seg opp penger oppgis av nesten hver fjerde person som en viktig årsak til at man flyttet til Svalbard, mens hele 66 prosent oppgir den lave skatten som en viktig grunn for å bli værende.

De privatøkonomiske rammene på Svalbard har blitt endret i form av at det arbeidsgiverfinansierte felles-husholdet har forsvunnet og blitt erstattet med privat-husholdet. Dette gjelder innenfor alle sektorer. Noen grupper av arbeidstakere har derimot fortsatt en fordel av at arbeidsgiver helt eller delvis subsidierer boligen deres. Svalbardfolk nyter også fortsatt godt av en lav inntektsskatt og fritak for en rekke avgifter på ulike varer. Staten har imidlertid fastsatt rammebetingelser som har tvunget fram en større grad av selvfinansiering. Dette har ført til stigende priser på mange offentlige goder som strøm, vann, renovasjon og vei (Høifødt, 2000). Det er med bakgrunn i disse endringene av de økonomiske rammebetingelsene at sentrale og lokale myndigheter ønsket å belyse hvordan utviklingen i de økonomiske levekårene på Svalbard har vært i de siste 10-12 årene, og hvordan folks økonomi er i dag sammenliknet med tilsvarende grupper på fastlandet.

For å kunne belyse disse to problemstillingene trenger man nærmere opplysninger om husholdningenes utgifts- og inntektsside på Svalbard på to tidspunkt, og tilsvarende opplysninger for husholdninger på fast-

landet. Det er helt avgjørende at tallene er sammenlignbare både over tid og sted. De økonomiske levekårene bestemmes i stor grad av tre komponenter; pris, forbruk og inntekt. Statistisk sentralbyrå utførte en pris- og forbruksundersøkelse i 1990 på Svalbard. En ny undersøkelse av pris og forbruk ble utført i mars 2001. Årlige opplysninger om inntekt finnes delvis tilgjengelig gjennom administrative registre hos ligningsmyndighetene.

I figur 1 nedenfor er det forsøkt illustrert hvordan man ideelt sett kan sammenligne utviklingen av de økonomiske levekårene på Svalbard i forhold til fastlandet ved å se på de tre komponentene forbruk, pris og inntekt i sammenheng både i 1990 og 2000, og utviklingen i dette tidsrommet. I de tre neste kapitlene er det gjort nærmere rede for resultatene fra henholdsvis pris-, forbruks- og inntektsundersøkelsene. Det sier seg selv at mulighetene for å foreta en analyse av situasjonen i 2000 har vært betydelig enklere enn å sammenligne utviklingen fra ti år tidligere. Nedenfor gjengis en punktvis oversikt over de begrensningene som dagens statistikkgrunnlag gir for å kunne utføre en fullstendig analyse av utviklingen i de økonomiske levekårene fra 1990 og frem til 2000.

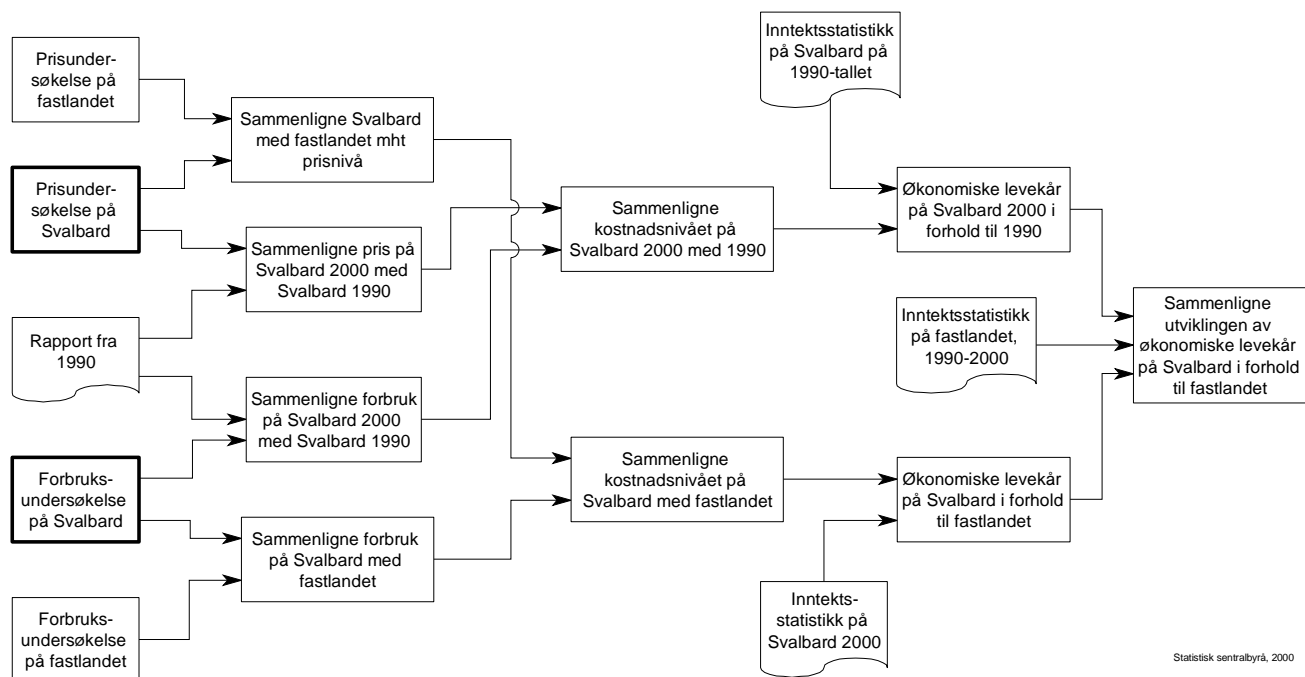
- 1 Det lar seg ikke gjøre å beregne en konsumprisindeks for Svalbard på grunn av mangler ved pris-materialet, og gitt resultatene fra forbruksundersøkelsene på Svalbard og på fastlandet i 1990 og 2000. Det er derfor ikke mulig å prisjustere forbruksutgiftene fra 1990-undersøkelsen til 2000-kroner. En del av grunnlaget for måling av utviklingen av forbruket fra 1990 til 2000 faller med andre ord bort. Utviklingen av forbruket blir derfor begrenset til å sammenlikne andeler av forbruksutgifter slik disse fordeler seg mellom ulike vare- og tjenestegrupper. Siden forbrukstillene fra 1990 ikke er prisjustert kan man ikke si noe om det faktiske forbruket (mengden) av en gitt vare eller tjeneste har økt eller avtatt. En økning av en gitt vares andel av de totale forbruksutgifter trenger derfor ikke bety at husholdningene forbruker mer av denne varen, men kan like godt skyldes at varen har blitt dyrere sammenliknet med andre varer.

- Mangel på konsumprisindeks for Svalbard gjør det heller ikke mulig å justere inntektstallene fra 1990 til 2000-kroner. Inntektsutviklingen må derfor begrenses til å se på inntekten i løpende priser på Svalbard (og fastlandet).
- 2 Det finnes ikke tilgjengelige opplysninger om den enkelte persons ansettelsesforhold på Svalbard i 1990. Det har derfor ikke vært mulig å følge utviklingen i de økonomiske levekårene til statsansatte, ansatte i statsaksjeselskaper og ansatte i private selskaper. Forbruksundersøkelsen for 2000 kan heller ikke, på grunn av for få observasjoner i utvalget, gi forbrukstall etter ansettelsesforhold. Det vil derfor ikke være mulig å se nærmere på spesielt boligforbruk og ansettelsesforhold.
  - 3 Husholdningen er den klart beste analyseenheten når en skal se på inntekt i levekårssammenheng. Det finnes ikke tilgjengelige opplysninger i 1990 vedrørende den enkelte persons husholdningstilknypning på Svalbard. Dette medfører at man må begrense seg til å se på utviklingen i individuell inntekt fra 1990 til 2000.
  - 4 Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk inneholder ikke opplysninger om arbeidstid (heltid/ deltid). Det har derfor ikke vært mulig å sammenligne inntekt på Svalbard og fastlandet omregnet til heltids sysselsetting (heltidsekivalent inntekt).
  - 5 For enkelhetens skyld refereres analysen av de økonomiske levekårene til 1990 og 2000. Dette er

ikke helt korrekt. Pris- og forbruksundersøkelsen ble foretatt i mars 2001. Prisnivået referer seg til en periode i mars 2001, mens i forbruksundersøkelsen spør man også om utgifter siste 12 måneder. Tyngdepunktet for forbruksundersøkelsen vil derfor være i 2000 når det gjelder beløp selv om en del også vil referere til priser tidlig i 2001. For inntektsundersøkelsen sin del baseres den på inntekt opp-tjent i 1999 på grunn av at inntektstall fra ligningsmyndighetene for 2000 ikke var tilgjengelige når denne rapporten ble skrevet.

Generelt bør det også understrekes at det er vanskelig å sammenlikne økonomiske levekår for folk på Svalbard med tilsvarende grupper på fastlandet. Problemet er å finne gode nok muligheter i statistikken til å kunne identifisere "tilsvarende grupper på fastlandet". Befolkningen på Svalbard avviker i forhold til fastlandsbefolkningen på en rekke faktorer av både demografisk og økonomisk art. Når man derfor sammenligner med fastlandet har man forsøkt å kontrollere for de faktorer som statistikkgrunnlaget tillater, men begrepet "tilsvarende" må tolkes vidt. Resultatene fra sammenligningen av økonomiske levekår på Svalbard med fastlandet bør mer betraktes som en tendens fremfor en ren sammenligning av to "like" populasjoner holdt opp i mot hverandre.

Figur 1. Sammenligning av økonomiske levekår på Svalbard og fastlandet fra 1990 til 2000

Statistisk sentralbyrå, 2000

Tabell 1. Pris, forbruk og inntekt på Svalbard og fastlandet i 1990 og 2000

	1990		2000		Forskjell i nivå Svalbard vs. fastlandet	
	Svalbard	Fastlandet	Svalbard	Fastlandet	1990	2000
Generelt prisnivå						
Alle husholdninger	80,6	100	91,9	100	19,4	8,1
Enpersonhusholdninger	76,7	100	88,8	100	23,3	11,2
Flerpersonhusholdninger	81,2	100	93,0	100	18,8	7,0
Samlede forbruksutgifter i løpende kroner						
Alle husholdninger	200 900	209 800	286 600	298 600	-4	-4
Enpersonhusholdninger	140 300	116 400	225 700	201 100	21	12
Flerpersonhusholdninger	300 100	238 400	386 500	343 500	26	13
Bruttoinntekt etter skatt per person 25-55 år i løpende kroner¹						
Alle	191 500	153 400	255 900	221 300	25	16
Kvinner	138 000	114 300	205 900	176 500	21	17
Menn	210 800	182 500	292 100	258 500	16	13

¹ For personer på fastlandet er det i tillegg stilt krav om at de har en samlet yrkesinntekt høyere enn folketrygdens minstestøtte til en alders- og uførepensjonist (minstepensjon).

I tabell 1 har vi satt sammen noen av resultatene fra de tre undersøkelsene om pris, forbruk og inntekt på Svalbard i 1990 og 2000 og sammenlignet dem med fastlandet. Tallene i tabellen er kommentert nedenfor sammen med noen av de andre resultatene fra undersøkelsene presentert i kapitlene 1-3.

Pris

Prisnivået på Svalbard nærmer seg fastlandet. I 1990 var prisnivået på Svalbard drøyt 19 prosent lavere enn på fastlandet for en husholdning med fastlandets gjennomsnittsforbruk. I 2000 var prisnivået på Svalbard rundt 8 prosent lavere enn på fastlandet gitt de samme betingelsene. Forskjellene i det generelle prisnivået kan kanskje synes noe overraskende siden Svalbard er en avgiftsfri sone. Hvis ingen andre kostnader var inkludert (for eksempel transportkostnader), ville varene på Svalbard vært omtrent 19 prosent billigere enn på fastlandet. Det er flere årsaker til at prisnivået på Svalbard har nærmet seg fastlandsnivå. Sterkere vekst i prisene på Svalbard for bolig-tjenester, matvarer, klær, skotøy og på varer og tjenester innen kultur og fritid ser ut til å være hovedårsaken. Selv om prisnivået for en husholdning på Svalbard har nærmet seg prisnivået en husholdning på fastlandet står overfor, har Svalbard-husholdninger fortsatt lavere prisnivå generelt. Hovedårsakene til dette er lavt prisnivå på alkohol og tobakk, lavere priser på kjøp og drift av transportmidler og fremdeles lavere husleier på Svalbard.

Ut fra tabell 1 kan vi også lese at et gjennomsnittlig forbruk for en enpersonhusholdning på fastlandet kostet om lag 11 prosent mindre på Svalbard i 2000, mens en enslig i 1990 ville ha fått redusert sine kostnader med drøyt 23 prosent ved flytting til Svalbard og opprettholdelse av samme forbruksmønster som på fastlandet. For flerpersonhushold-

ningene er forskjellen i det generelle prisnivået enda mindre. Et gjennomsnittlig forbruk for en flerpersonhusholdning på fastlandet i 2000 koster 7 prosent mindre på Svalbard sammenlignet med 19 prosent mindre ti år tidligere.

Forbruk

I tabell 1 ser vi at i 1990 viste forbruksundersøkelsen at det samlede utgiftsnivået for enpersonhusholdninger på Svalbard lå om lag 21 prosent over nivået på fastlandet, og for flerpersonhusholdninger 26 prosent høyere. I 2000 ligger det samlede utgiftsnivået for enpersonhusholdninger på Svalbard 12 prosent over nivået på fastlandet, og 13 prosent høyere for flerepersonhusholdningene. Når man beregner et gjennomsnitt for alle husholdninger blir nivået lavere for Svalbard (4 prosent). Dette henger sammen med at det er en betydelig høyere andel flerpersonhusholdninger på fastlandet, og disse har høyere forbruksutgifter enn enpersonhusholdningene, som er i flertall på Svalbard. Tallene over forbruksutgiftene i 1990 og 2000 er gitt i løpende priser siden vi ikke har noen konsumprisindeks som kan justere prisnivået i 1990 på Svalbard opp til 2000-kroner. Det kan se ut som at forskjellene i de totale forbruksutgiftene mellom Svalbard og fastlandet har minket, men dette kan ikke fastslås med sikkerhet siden prisene på ulike varer og tjenester ikke kan gis i faste kroner.

Forbruksundersøkelsen for 2000 kan i tillegg gi tall for flerpersonhusholdninger med og uten barn, mens undersøkelsen i 1990 ikke klarte å skille på disse to husholdningstypene. For flerpersonhusholdninger uten barn ligger det totale utgiftsnivået i underkant av 16 prosent høyere på Svalbard sammenlignet med fastlandet. For flerpersonhusholdninger med barn er utgiftsnivået i underkant av 9 prosent høyere på Svalbard.

I mangel av en konsumprisindeks må vi begrense oss til å se på endringer i sammensetningen av forbruket fra 1990 til 2000 på Svalbard og fastlandet.

Enpersonhusholdninger bruker en større andel av sitt samlede forbruk til transport og klær og mindre på bolig enn enslige på fastlandet. Transport er den største utgiftsposten for denne husholdningsgruppen, og andelen til dette formålet har også steget betydelig fra 1990.

Flerpersonhusholdninger uten barn på Svalbard er storforbrukere av kultur og fritidstilbud. I overkant av 80 000 kroner i året går med til dette formålet. Det er over dobbelt så mye som en tilvarende fastlandshusholdning. Transport er også her en stor utgiftspost, og nesten like mye går med til dette formålet som til kultur og fritid.

Flerpersonhusholdninger med barn på Svalbard bruker betydelig mer på klær og skotøy enn slike husholdninger på fastlandet. Ellers er det interessant hvor like disse barnefamiliene ser ut når det gjelder forbruksmønster. Barn strukturerer tydeligvis forbruket mer for denne husholdningsgruppen enn bosted. Transport er den største utgiftsposten.

Ser vi på utviklingen for flerpersonhusholdningene under ett bruker de mindre på mat og mer til bolig nå enn før.

For alle husholdningstyper gjelder det at utgiftsandelen til bolig på Svalbard fremdeles ligger godt under andelen på fastlandet, men utviklingen på Svalbard går i retning av større likhet med fastlandet.

Inntekt

Tabell 1 viser at gjennomsnittlig bruttoinntekt etter skatt (bruttoinntekt fratrukket utlignet skatt) for personer på Svalbard i alderen 25-55 år lå 25 prosent høyere enn for tilsvarende grupper på fastlandet i 1990. Sammenlignes bruttoinntekten før utlignet skatt er fratrukket utgjorde inntektsforskjellen 5 prosent. Ni år senere, i 1999, er forskjellen i gjennomsnittlig bruttoinntekt etter skatt falt til 16 prosent, mens forskjellen i bruttoinntekt før skatt utgjorde under 1 prosent, men nå i favør av fastlandet.

Den nominelle økningen i gjennomsnittlig bruttoinntekt før skatt for personer i alderen 25-55 år på Svalbard fra 1990 til 1999 var på 37,6 prosent. I samme periode steg bruttoinntekten på fastlandet for yrkestilknyttede personer i samme aldersgruppe med 46,1 prosent. Det kan derfor tyde på at befolkningen på Svalbard har hatt en svakere inntektsutvikling på 1990-tallet sammenlignet med den valgte referansebefolkningen på fastlandet, men det er vanskelig å kunne fastslå dette med sikkerhet. Igjen må det tas en del forbehold. Uten tilgang på en konsumprisindeks for

Svalbard lar det seg ikke gjøre å sammenligne med inntektsutviklingen på fastlandet fra 1990 til 1999 målt i faste kroner. Ideelt sett burde man i tillegg ha benyttet husholdningen og ikke individet som statistisk enhet, men dette lar seg som kjent ikke gjøre på grunn av manglende opplysninger om husholdningssammensetningen på Svalbard i 1990. I tillegg har det funnet sted andre endringer i befolkningen på Svalbard som gjør en sammenligning vanskelig. Høyere undervisning og forskning har vokst frem på 1990-tallet og en økende studentmasse vil kunne påvirke gjennomsnittsinntekten. Utelates studenter i Svalbard-befolkningen i 1999 endres inntektsveksten fra tidligere 37,6 prosent til 41,4 prosent. Gjøres det samme for fastlandet i 1990 og 1999 endres inntektsveksten fra tidligere 46,1 prosent til 47,7 prosent.

Hvis vi ser på bruttoinntektens sammensetning så skyldes den svakere nominelle veksten i bruttoinntekt på Svalbard at lønnsinntekten har steget mindre på Svalbard sammenlignet med fastlandet. Dette kan skyldes en rekke forhold. Inntektsstatistikken inneholder som tidligere omtalt ikke opplysninger om arbeidstid (heltid/deltid). Det har derfor ikke vært mulig å sammenligne inntektsutviklingen på Svalbard og fastlandet korrigert for forskjeller i arbeidstid. En årsak til forskjellig vekst i lønnsinntekten kan være at flere personer nå har lønnsinntekt på fastlandet enn tidligere. Spesielt gjelder dette for kvinner hvor den økte arbeidsinnsatsen i stor grad skyldes økt andel i heltids arbeid. Dette underbygges også av at statistikken viser at kvinner på fastlandet hadde en vekst i sin lønnsinntekt som var 6,8 prosentpoeng høyere enn hos kvinnene på Svalbard i perioden 1990 til 1999, mens det tilsvarende tallet for menn var 2,5 prosentpoeng. En annen mulig årsak til forskjellig vekst i lønnsinntekten på Svalbard og fastlandet vil være endret næringsstruktur og forskjellig lønnsutvikling i ulike næringer. Det ligger derimot utenfor denne undersøkelsen å foreta en nærmere analyse av dette.

For inntektsåret 1999 har vi muligheter for å belyse husholdningsinntekten på Svalbard sammenlignet med fastlandet. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt på Svalbard lå i 1999 drøyt 4 prosent lavere enn på fastlandet. Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse på Svalbard utgjør derimot 1,9 personer sammenlignet med 2,7 personer i referansebefolkningen på fastlandet grunnet høyt innslag av enpersonhusholdninger. Korrigert for dette blir gjennomsnittlig inntektsnivå for husholdninger på Svalbard liggende drøyt 19 prosent høyere enn på fastlandet.

Inntektsforskjellene mellom Svalbard og fastlandet varierer med husholdningstype. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for enpersonhusholdningene lå i 1999 nesten 40 prosent høyere enn for de enpersonhusholdninger vi sammenligner med på fastlandet.

Igjen vil forskjeller i arbeidstid påvirke resultatet. Andelen med heltids arbeid på Svalbard ligger høyere enn på fastlandet, spesielt for kvinnene. For flerepersonhusholdningene på Svalbard ligger gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet 9 prosent høyere enn på fastlandet i 1999.

En sammenligning av inntekt etter yrkessektor på Svalbard viser at husholdninger hvor hovedinntekts-taker er statsansatt har høyest inntekt etter skatt per forbruksenhet fulgt av ansatte i statsaksjeselskaper og deretter privat sektor. Ansatte i høyere undervisning og forskning ligger lavest etter denne målemetoden. Flere forhold vil påvirke sammenlignbarheten mellom disse gruppene blant annet forskjeller i arbeidstid og inntekt til eventuell ektefelle/samboer som kan jobbe i samme yrkessektor eller i annen sektor. Det er også viktig å være klar over at ansatte med fri bolig, hovedsakelig ansatte i staten og i statsaksjeselskapene, får denne fordelene beskattet ved et tillegg i sin lønnsinntekt. Subsidiert bolig har derimot ikke vært gjort til gjenstand for beskatning.

Husholdningsinntekten øker med økende botid på Svalbard. Det er en relativ klar tendens i retning av et inntektsskille for botid kortere eller lengre enn fem år.

Inntektsfordelingen på Svalbard og fastlandet ser ut til å være temmelig lik for de husholdningene som studeres, men med en svak tendens til at de med lavest inntekt på Svalbard har en noe mindre andel av totalinntekten enn tilsvarende inntektsklasse på fastlandet.

Hvordan har utviklingen i de økonomiske levekårene på Svalbard vært i de siste 10-12 årene?

Det er vanskelig å kunne fastslå med sikkerhet hvordan de økonomiske levekårene på Svalbard har utviklet seg på 1990-tallet sammenlignet med fastlandet. Forskjellen i det generelle prisnivået er betraktelig lavere i 2000 enn i 1990, uten at man dermed kan si noe sikkert om prisutviklingen. Samtidig kan det se ut som om de totale forbruksutgiftene for både enperson- og flerpersonghusholdningene også har nærmet seg fastlandsnivå i samme tidsrom, men igjen må det tas forbehold om at utviklingen ville ha vist noe annet målt i faste priser. Inntektsutviklingen fra 1990 til 1999, målt ved bruttoinntekt per person 25-55 år, viser en svakere vekst enn for tilsvarende grupper på fastlandet målt i løpende priser, men det er tidligere nevnt flere forbehold om dette. Mulighetene for å kunne foreta analyser av utviklingen i de økonomiske levekårene fremover burde derimot være gode ved å foreta sammenlignbare undersøkelser av pris og forbruk i fremtiden, samtidig med at registerbasert inntektsstatistikk kobles mot personers husholdningstilknytning fra intervju eller register.

Hvordan er folks økonomi i dag sammenliknet med tilsvarende grupper på fastlandet?

Ser vi på situasjonen i dag (2000) er det generelle prisnivået for en enpersonhusholdning på Svalbard drøyt 11 prosent lavere enn for en tilsvarende husholdning på fastlandet. For flerpersonghusholdningene er forskjellen 7 prosent. Samtidig ligger de totale forbruksutgiftene for både enperson- og flerpersonghusholdningene godt over forbruksutgiftene til tilsvarende husholdninger på fastlandet, henholdsvis 12 og 13 prosent. Inntekten til husholdningene, målt ved gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet, ligger henholdsvis 40 prosent høyere for enslige og 9 prosent høyere for flerpersonghusholdningene, sammenlignet med tilsvarende husholdningstyper på fastlandet. Det kan derfor tyde på at enpersonhusholdninger på Svalbard relativt sett har en bedre privatøkonomi enn flerpersonghusholdningene, sammenlignet med fastlandet. Korrigert for de tidligere omtalte forskjellene i arbeidstid vil dette bildet imidlertid kunne bli endret noe. Spør man folk på Svalbard tyder det meste på at de aller fleste er fornøyde med økonomien til husholdningen de tilhører. Mer enn 88 prosent oppgir at de er ganske eller svært fornøyd med sin økonomi. Kun 3 prosent oppgir at de er misfornøyd med økonomien. Inntektstallene viser et godt samsvar mellom faktisk og opplevd økonomi.

1. Pris

1.1. Bakgrunn og formål

Formålet med prisundersøkelsen er å kartlegge prisnivået på Svalbard, og resultatene gir uttrykk for prisnivåforskjellen mellom Svalbard og fastlandet gitt et gjennomsnittlig forbruk. Dette var også utgangspunktet for en tilsvarende undersøkelse som ble utført i 1990.

Indirekte ønsket man også å kartlegge prisutviklingen på Svalbard fra 1990 til 2001. Mangelfullt prismateriale fra 1990 og store avvik mellom vare og tjenestespesifikasjonene i 1990 og 2001, utelukket en slik analyse. Hvis man foretar hyppigere prisundersøkelser på Svalbard i fremtiden, kan man ved senere anledninger basere en prisutviklingsanalyse på datagrunnlaget fra 2001.

Både pris- og forbruksundersøkelsene på Svalbard ble gjennomført i mars 2001. Prisdata fra fastlandet stammer også fra denne perioden, mens forbruksdata for fastlandet er fra perioden 1997-1999 (treårig gjennomsnitt), som også er brukt i konsumprisindeksen (KPI) i mars 2001.

Undersøkelsene på Svalbard er avgrenset til Longyearbyen, der norsk bosetting er konsentrert. Undersøkelsen har forsøkt å ta hensyn til handlemønsteret på Svalbard.

1.2. Opplegg og gjennomføring

1.2.1. Hvilke priser sammenliknes?

I en prisnivåundersøkelse må varer og tjenester som sammenliknes være så like som mulig. Det samles derfor inn priser på konkrete, nøye spesifiserte produkter hvor blant annet merke, pakningsstørrelse, fettinnhold, tekstilblanding, design, stil, osv. er angitt. I Svalbardundersøkelsen har man forsøkt å følge dette prinsippet med konsumprisindeksens vareutvalg som utgangspunkt.

Det hender at en merkevare som er representativ på fastlandet ikke omsettes på Svalbard, eller at man av forskjellige grunner ikke finner samme pakningsstørrelse på Svalbard. I slike tilfeller ble det brukt et

utvalg av priser fra KPI sitt prismateriale for å matche den varen som ble valgt på Svalbard.

I KPI sitt utvalg av representantvarer finnes det også produkter og tjenester som er mer generisk definert enn merkevarer (f. eks : Herre dressjakke, ull). Sammenlikningsprinsippet i disse tilfellene er basert på varer som er representative i hvert av områdene. En risikerer følgelig at en del av prisforskjellene som registreres gjenspeiler til dels ulike kvaliteter. En kan dog regne med at et stort vareutvalg og mange prisobservasjoner vil bidra til å redusere feil som oppstår på grunn av kvalitetsforskjeller.

Undersøkelsen er basert på priser i to områder: Longyearbyen på Svalbard og fastlands-Norge. Det ble vurdert å sammenlikne Svalbard med nordlige fylker på fastlandet ut i fra visse klimatiske likheter, men pga. datatilgjengelighet og ressurskrav, ble Svalbard sammenliknet med landet under ett.

Gjennomsnittsprisen for en representantvare på Svalbard framkommer ved et *uveid* aritmetisk gjennomsnitt av prisobservasjonene målt for Svalbardhusholdningen. For fastlandet er prosessen noe mer komplisert. Utgangspunktet for prisinnhenting på fastlandet er en stratifisering i 8 områder. I hvert område trekkes det tilfeldig et antall salgssteder hvor prisene innhentes. For hver vare beregnes det så 8 gjennomsnittspriser (*uveid* aritmetisk gjennomsnitt) - det vil si en pris per vare for hvert område. Deretter beregnes det for hver vare en gjennomsnittspris for hele landet. Landsgjennomsnittet framkommer ved et *veid* aritmetisk gjennomsnitt. Vektandelene som brukes ved beregning av landsgjennomsnittet er basert på omsetningen i hvert område.

For varer og tjenester som forbrukes på fastlandet av Svalbard-husholdningene er fastlandsprisen brukt. Dette gjelder hovedsakelig utgifter til egen bolig, Svalbard-husholdningenes leie av bolig på fastlandet, utgifter til lys og brensel på fastlandet, bruk av offentlige transportmidler unntatt fly og drosje og forsikring.

1.2.2. Produktutvalg og butikktvalg

I statistiske undersøkelser er det viktig at utvalget er representativt for den populasjonen det er trukket fra. I prisnivåundersøkelser gjelder dette både produkt- og butikktvalget. Produktutvalget bør være like representativt for begge områdene som inngår i undersøkelsen. I Svalbard-undersøkelsen har man brukt konsumprisindeksens vareutvalg som utgangspunkt. Utvalget er supplert med enkelte varer som har stor betydning for en Svalbard-husholdning (f.eks. snøscootere, våpen, scooterdress, osv.).

Når undersøkelsens formål er knyttet til prisnivåforskjeller mellom husholdninger, bør prismaterialet gjenspeile de prisene som forbrukeren betaler for varene. Vi forutsetter i de fleste tilfeller at forbrukerne kjøper varen fra en detaljist. Prisen kan også være avhengig av detaljistleddets størrelse eller type. Det er også mulig at forbrukeren kjøper direkte fra produsenten. Disse mulighetene har vi imidlertid ikke tatt hensyn til i denne undersøkelsen hva Svalbard prisene angår.

Gjennomsnittspriser for fastlandet gjenspeiler innkjøp fra forskjellige typer butikker (lavpriskjeder, spesialistbutikker, osv.) for en gjennomsnittsfbruker. På Svalbard har man ikke like store valgmuligheter når det gjelder omsetningssted. Svalbard-husholdningene foretar imidlertid visse typer innkjøp direkte fra fastlandet fra engros- eller detaljistledd når de er på fastlandet, eller via postordrekataloger. I de siste årene har man i tillegg begynt å handle via Internett. Dette har vi tatt hensyn til i undersøkelsen.

Forbruksundersøkelsen viste at innkjøp via postordre/direkte import spilte en viss rolle, særlig hva klær, barneartikler, foto og småelektriske artikler angår. Man har innarbeidet disse prisene i gjennomsnittsprisen for varer med stor forbruksandel.

1.2.3. Avgifter på fastlandet og på Svalbard

Det er i hovedsak fullt fritak for alle offentlige avgifter, også merverdiavgift, på Svalbard. Det finnes noen få unntak, blant annet NRKs kringkastingsavgift. På innsamlingstidspunktet var merverdiavgiften 24 prosent på fastlandet - inkludert matvarer.

Dette kunne bety at varene på Svalbard ville være omtrent 19 prosent lavere enn på fastlandet hvis ingen andre kostnader f. eks. transport var inkludert. For visse varegrupper, som for eksempel tobakk, alkoholholdige drikkevarer, bil og båt, ville fritak fra særavgifter i tillegg bidra til en vesentlig større prisnivåforskjell.

1.2.4. Innsamlingstidspunktet

Prismateriale som hentes fra to forskjellige områder bør referere seg til om lag samme tidspunkt. Tidspunktet som velges bør dessuten være nøytralt med hensyn til utsalgsaktivitet. Datagrunnlaget for fastlandet er priser fra KPI for 15. mars, mens priser på

Svalbard ble innhentet i perioden 14.- 23. mars. I praksis er dette samme periode.

Mars er en uproblematisk måned mht. prisobservasjoner i begge områder, selv om februar ble nevnt som en bedre periode for Svalbard, siden turistsesongen kunne forårsake kunstige prisforhøyelser. Imidlertid er februar måned fortsatt salgsmåned på fastlandet og for noen forretninger kan det også være periode for vareopptellingssalg.

Mest ideelt ville det være å registrere prisene over en ettårs periode og sammenlikne priser for hele året. Dette hadde man ikke anledning til i forbindelse med Svalbard-undersøkelsen i 2001.

1.2.5. Om vektgrunnlagene

For å beregne prisnivået for hver enkelt representantvare på fastlandet brukes tilgjengelige omsetningstall - se kap 2.1. Ved aggregering av representantvarene brukes gjennomsnittet av de tre siste årenes forbruksundersøkelser som vektgrunnlag. For Svalbard brukte man resultatene fra forbruksundersøkelsen som ble foretatt i mars 2001. Det ble ikke foretatt korrigeringer av resultater fra forbruksundersøkelsene med tall fra andre kilder.

1.3. Metode

Det som måles i denne undersøkelsen er ikke de absolutte prisnivåene, men forskjellene mellom dem. Resultatene blir indeksserier hvor prisene i ett område settes lik 100 og prisene i det andre området regnes i forhold til disse. Dette gjøres for alle varer og tjenester som er med i undersøkelsen.

1.3.1. Hvordan er prisnivåindekser beregnet ?

Som tidligere nevnt, har man valgt å basere seg på konsumprisindeksens vareutvalg som representantvarer, eksempel på representantvare: hveteloff - vanlig, stk., ca. 500 gram. Deretter ble disse aggregert til enkelte representantvarenivå eks. Brød; 5-sifret konsumgruppe, etter dette blir disse gruppene aggregert til 4-sifret konsumgruppe eks. Brød og kornprodukter, og 3-sifret konsumgruppe eks. Matvarer, osv.

Beregningene er utført på følgende måte:

1. For alle representantvarer ble det beregnet en prisindeks som viser forholdet mellom gjennomsnittsprisen på Svalbard og gjennomsnittsprisen på fastlandet - se over om utregning av gjennomsnittspris.
2. For hver konsumgruppe (alle nivåer) beregnes to prisindekser ved hjelp av forbruksundersøkelsens vekter, både for Svalbard og for fastlandet. Om det mangler en gjennomsnittspris (dvs. ingen priser er funnet for representantvaren) på Svalbard eller på fastlandet, får disse prisene nullvekt. En av indeksene viser prisnivå på Svalbard, med utgangspunkt i fastlandets forbruksvekter og pris (fastlandet = 100), og den andre indeksen prisnivå på fastlandet,

hvor Svalbards forbruksmønster og pris er tatt som utgangspunkt (Svalbard = 100)

1.3.2. Indeksformel

Indeksseriene, dvs. samtlige delindekser og totalindekser, bygger på Laspeyres indeksformel som kan skrives:

$$(1) \quad I_{i/j} = 100 \times \sum a_j \frac{p_i}{p_j}$$

der i, j = familier på Svalbard i, j = familier på fastlandet

Videre er a_j utgiftsandelene til de ulike representantvarene for enslige, flerpersonshusholdninger eller alle husholdninger på henholdsvis Svalbard og fastlandet, og p_i/p_j er forholdet mellom prisen på f.eks. fastlandet og Svalbard for en representantvare. Summeringen kan skje over ulikt antall varer ettersom man ønsker totalindekser eller indekser på konsumgruppenivå.

Hvis $I_{i/j}$ er en totalindeks vil den vise hvor mye f.eks. Svalbardhusholdningenes forbrukssammensetning vil koste etter fastlandets priser, målt i forhold til prisene på Svalbard. I dette tilfelle er a_j Svalbards forbrukssammensetning, p_i er fastlandets priser og p_j er Svalbards priser for de samme varene og tjenestene.

1.3.3. Feilkilder

I tillegg til mulige feilkilder i konstruksjon og beregning av konsumprisindeksen (innsamlings- og bearbeidingsfeil, utvalgsfeil og ikke-utvalgsfeil ¹⁾ kan vi nevne følgende som mulige feilkilder for prisundersøkelsen på Svalbard.

Kvalitetsforskjeller

Konsumprisens vareutvalg har en del generelle varer med upresise varebeskrivelser, og gjennomsnittspris for en vare innen konsumprisindeksen kan derfor gjenspeile til dels ulike kvaliteter. Ved manuelle kontroller har man forsøkt å begrense disse kvalitetsforskjellene for enkelte varer som viser store prisvariasjoner. En kan samtidig regne med at et stort vareutvalg og mange prisobservasjoner vil bidra til å redusere feil som oppstår på grunn av kvalitetsforskjeller

Priser som brukes som sammenligningsgrunnlag må stort sett være "normalpriser" på varer/tjenester, det vil si at man bør unngå å inkludere tilbudspriser i gjennomsnittsberegningen. I gjennomsnittsprisen på fastlandet inkluderer man tilbudspriser mens man på Svalbard har notert normalpriser og utelatt tilbudspriser.

Innsamlingstidspunkt

Prisundersøkelsen ble utført i mars som er i forkant av turistsesongen, siden denne kunne forårsake kunstige

prisforhøyelser. Februar har vært nevnt som en bedre måned å utføre en pris- og forbruksundersøkelse, siden Svalbard befolkningen kunne bruke mer tid til intervjuere og fordi prisnivå i februar bedre gjenspeilte det normale prisnivået på øya. Imidlertid er februar måned fortsatt salgsmåned på fastlandet og for noen forretninger kan det også være tidspunkt for vareoppstillingsalg.

Geografisk skjevhet

Man kunne sammenlikne Svalbard med nordlige fylker på fastlandet ut i fra visse klimatiske likheter, men pga. datatilgjengelighet og ressurskrav ble Svalbard sammenliknet med landet under ett.

1.4. Resultater

Hovedresultatene er presentert i form av to tabeller. Tabellene viser forskjeller innen de enkelte varegrupper, med utgangspunkt i hva forbruket for en gjennomsnittshusholdning i et område vil beløpe seg til i det andre. Tabell 1.14 gir detaljerte prisnivåindekser og vekter på 2 og 3-sifret konsumgruppenivå. Tabellen har forbruk og priser på Svalbard som utgangspunkt. Tabell 1.15 gir tilsvarende tall med utgangspunkt i forbruk og priser på fastlandet.

Ifølge resultatene er det generelle prisnivået for en husholdning på Svalbard rundt 8 prosent lavere enn for en gjennomsnittshusholdning på fastlandet. For ti år siden var det generelle prisnivået omtrent 19 prosent lavere enn på fastlandet².

1.4.1. Resultater på konsumgruppenivå

I dette avsnittet skal vi analysere resultatene i detalj, fordelt under tolv hovedgrupper etter COICOP³. Tabellene som presenteres for hver hovedgruppe viser prisnivåforskjeller innen de enkelte varegrupper med utgangspunkt i hva gjennomsnittsforkonsumet for de ulike husholdningstyper i hvert område vil koste i det andre området. Tallene i tabellene gjelder gjennomsnittlig prisnivå for hele varegruppen. For undergrupper se vedleggstabellene A og B.

Tabell 1.1. Alle varer og tjenester

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	100	100	123,4
enpersonshusholdninger	100	100	124,7
flerpersonshusholdninger	100	100	120,7
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	100	91,9	100
enpersonshusholdninger	100	88,8	100
flerpersonshusholdninger	100	93,0	100

² Prisnivå på Svalbard 1990 - SSB Rapporter 91/15

³ Classification of Individual Consumption by Purpose, se Konsumprisindeksen 1995-2000, NOS C 680 for mer omtale.

¹ Konsumprisindeksen 1995-2000, NOS C 680, s. 21-23

Matvarer og alkoholfrie drikkevarer

En Svalbard- husholdning betaler ca. 16 prosent mer for matvarer enn en gjennomsnittlig fastlandshusholdning, men prisen på alkoholfrie drikkevarer er ca. 21 prosent lavere på Svalbard enn på fastlandet. Dette resulterer i at gjennomsnittlig prisnivå for hele gruppen er ca. 12 prosent høyere på Svalbard enn på fastlandet.

De fleste matvarer som kjøpes på Svalbard er dyrere enn på fastlandet. Særlig er meierivarer som melk, ost og egg samt grønnsaker og frukt atskillig dyrere. Sukkerprodukter og kjøttvarer trekker derimot prisnivået på Svalbard ned. De høye prisene kan delvis forklares med store transportkostnader knyttet til flyfrakt av ferskvarer. Lavere priser på kjøtt forklares med direkte import fra utlandet, for det meste Sverige og Danmark. Et lavere prisnivå på sukker, sjokolade og andre sukkerbaserte produkter har sammenheng med fritak for særavgiften for sukker.

Man ser ikke noe forskjell for ulike husholdningstyper når det gjelder prisnivå på matvarer, selv om forbruksandelen for enpersonshusholdninger på fastlandet er vesentlig lavere enn på Svalbard.

Ifølge 1990-undersøkelsen var prisnivået på matvarer om lag 7 prosent lavere enn på fastlandet. Siden prisene på matvarer og alkoholfrie drikkevarer har økt ca. 23 prosent på fastlandet siden desember 1990, betyr dette at prisøkningen på matvarer og alkoholfrie drikkevarer på Svalbard egentlig har vært enda høyere.

Alkoholholdige drikkevarer og tobakk

Alkoholholdige drikkevarer og tobakk er omtrent 62 prosent billigere på Svalbard enn på fastlandet. Tobakkvarer trekker denne gruppens prisnivå ned. På Svalbard betaler man kun 20 prosent av prisen på fastlandet. Størst forskjell innen alkoholdrikker ser vi for brennevin. Her er prisnivået nesten 60 prosent lavere, mens prisene på vin og øl er henholdsvis 39 og 52 prosent lavere.

Det er imidlertid ikke overraskende at alkoholholdige drikkevarer koster dobbelt så mye, eller at tobakk er nesten fire ganger så dyrt på fastlandet som på Svalbard. Dette skyldes fastlandets høye avgifter på alkoholholdige drikkevarer og tobakk. For eksempel består om lag 70 prosent av utsalgsprisen for sigaretter av ulike avgifter, mens avgiftene på vin, brennevin og øl varierer med alkoholprosenten.

Når man snakker om høyere alkoholkonsum på Svalbard, (Kleven, Ø., 2002) er det antakelig salg av alkohol på kafeer og restauranter som er årsaken. Alkoholsalget fra vinmonopolet er kvotebelagt på Svalbard.

Tabell 1.2. Matvarer og alkoholfrie drikkevarer

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
Alle husholdninger	12,7	100	98,1
Enpersonshusholdninger	12,3	100	97,3
Flerpersonshusholdninger	12,9	100	98,4
<i>Fastlandet</i>			
Alle husholdninger	11,9	112,2	100
Enpersonshusholdninger	9,4	112,2	100
Flerpersonshusholdninger	12,9	112,3	100

Tabell 1.3. Alkoholholdige drikkevarer og tobakk

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
Alle husholdninger	2,2	100	260,3
Enpersonshusholdninger	2,5	100	268,7
Flerpersonshusholdninger	2,1	100	254,8
<i>Fastlandet</i>			
Alle husholdninger	2,8	37,4	100
Enpersonshusholdninger	3,3	36,4	100
Flerpersonshusholdninger	2,6	37,9	100

Tabell 1.4. Klær og skotøy

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
Alle husholdninger	7,8	100	94,3
Enpersonshusholdninger	5,9	100	95,7
Flerpersonshusholdninger	8,8	100	93,5
<i>Fastlandet</i>			
Alle husholdninger	5,8	107,8	100
Enpersonshusholdninger	4,7	108,7	100
Flerpersonshusholdninger	6,3	108,1	100

Klær og skotøy

En Svalbard-husholdning betaler nesten 8 prosent mer for klær og skotøy enn en gjennomsnittlig fastlandshusholdning. Hvis man ser litt nærmere på resultatene, betaler en husholdning på Svalbard om lag 6 prosent mer for klær og 17 prosent mer for skotøy enn en fastlandshusholdning. Man trenger spesielle klær, bl.a. scooterdress, sportsutstyr og klær spesielt produsert for polarklimaet på Svalbard. Det er delvis derfor Svalbard-husholdningen bruker vel 50 prosent mer til klær enn en gjennomsnittlig fastlandshusholdning⁴. Svalbard-befolkningen handler mye via postordre og særlig

⁴ Svalbardstatistikk 2001, NOS C 673 - tabell 79

Tabell 1.5. Bolig, lys og brensel

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	17,6	100	147,6
enpersonshusholdninger	19,3	100	150,5
flerpersonshusholdninger	16,7	100	141,5
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	26,2	93,7	100
enpersonshusholdninger	32,3	87,8	100
flerpersonshusholdninger	24,2	96,4	100

Tabell 1.6. Møbler, husholdningsartikler og vedlikehold av innbo

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	4,7	100	110,4
enpersonshusholdninger	3,3	100	110,5
flerpersonshusholdninger	5,5	100	110,3
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	6,3	94,2	100
enpersonshusholdninger	5,6	93,9	100
flerpersonshusholdninger	6,7	94,2	100

Tabell 1.7. Helsepleie

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	1,5	100	123,1
enpersonshusholdninger	1,4	100	124,9
flerpersonshusholdninger	1,6	100	122,7
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	2,5	85,8	100
enpersonshusholdninger	2,9	86,7	100
flerpersonshusholdninger	2,4	85,4	100

klær som brukes innendørs. I tillegg kjøper man klær i ferier eller ved andre besøk på fastlandet. Dette er med på å trekke prisnivået ned, spesielt for klær.

Man ser ikke store forskjeller når man sammenlikner ulike husholdningstyper innen denne hovedgruppen.

Det er derimot store forskjeller mellom resultatene fra 1990 og 2001. I 1990, hadde Svalbard 24 prosent lavere priser på klær og skotøy enn på fastlandet for alle husholdninger. Konsumprisindeksen viser at prisnivået på fastlandet på klær og skotøy faktisk har gått ned med 5,5 prosent i perioden desember 1990 til mars 2001. Forskjellene mellom prisnivået på Svalbard og fastlandet kan delvis forklares med dette.

Bolig, lys og brensel

Denne gruppen skiller seg ut av to hovedgrunner. På fastlandet står utgiftene innen denne gruppen for den største utgiftsposten for de fleste typer husholdninger; om lag 26 prosent av alle husholdningers totale forbruk. På Svalbard utgjør imidlertid denne gruppen en mindre del av den totale forbruksutgiften, ca. 18 pro-

sent. Men samtidig representerer gruppen et forbruksområde der Svalbard-husholdningenes dobbeltøkonomi er markant. Mange husholdninger har utgifter til egen bolig på fastlandet (47 prosent av 455 personer som deltok i levekårsundersøkelsen), i tillegg til boutgifter på Svalbard.

Forholdet mellom eide og leide boliger på Svalbard er også forskjellig fra det man finner på fastlandet. Bare ca. 4 prosent av forbrukerne eier boligene sine på Svalbard⁵. På fastlandet er dette tallet rundt 75 prosent. Leie av bolig er mest utbredt på Svalbard, og det er tre store boligeiere i Longyearbyen: Svalbard Samfunnsdrift, Statsbygg og Boligstiftelsen Store Norske A/S. Andelen av tjenesteboliger (en del subsidiert, en del frie boliger) på Svalbard er også større enn det vi finner på fastlandet. Sammenlikningen er utført ved å ta utgangspunkt i både møblerte og umøblerte leiligheter.

Varer og tjenester innen bolig, lys og brensel har generelt sett 6 prosent lavere prisnivå på Svalbard enn på fastlandet. Denne konsumgruppen omfatter betalt og beregnet husleie, vedlikehold og reparasjon av boligen samt lys og brensel. Mens produkter til vedlikehold og reparasjon av bolig er dyrere på Svalbard, er tjenester dyrere på fastlandet. Husleiene er i gjennomsnitt lavere på Svalbard enn på fastlandet.

Møbler, husholdningsartikler og vedlikehold av innbo

Totalt sett er produkter og tjenester i denne gruppen omtrent 6 prosent billigere for en Svalbard-husholdning enn for en husholdning på fastlandet. Selv om det er store utgifter involvert i transport av møbler fra fastlandet, gjør det generelle avgiftsfritaket at produktene likevel blir billigere for Svalbard-befolkningen. Behovet for større innkjøp av hvitevarer og andre møbler er mindre enn på fastlandet siden de fleste husholdningene på Svalbard leier fullt møblerte boliger under oppholdet.

Enpersonshusholdninger har mindre utgifter når det gjelder denne gruppen og dette er delvis grunnen til at vi finner et noe lavere prisnivå for denne gruppen. Enslige bor på møblerte hybler og kjøper ikke større maskiner og verktøy for hus og hage og heller ikke større hvitevarer.

Helsepleie

Siden helsetjenester i stor grad er finansiert av det offentlige, vil den direkte prisen forbrukerne står overfor ved bruk av helsetjenester, være eventuelle egenandeler. Denne konsumgruppen omfatter dermed husholdningenes egenandeler ved legebesøk, tannlegebesøk og ved anskaffelse av legemidler, briller og kontaktlinser. Slike produkter/tjenester er totalt 14 prosent billigere for en Svalbard-husholdning enn for en fastlandshusholdning.

⁵ Kleven, Ø. (2000) Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000, s. 23

Man ser ikke store forskjeller m.h.t. ulike typer av husholdninger, men på fastlandet er utgifter til helsetjenester større enn på Svalbard. Dette kan forklares med at befolkningen på Svalbard er yngre, har færre helseplager og derfor har mindre behov å kontakte legen⁶.

Transport

Denne konsumgruppen omfatter husholdningenes kjøp av egne transportmidler (biler, snøscootere, sykler), drift og vedlikehold av disse og bruk av transporttjenester (buss, båt, fly og drosje). Avstanden mellom Svalbard og fastlandet gjør at behovet for og omkostningene til transport økes.

Denne gruppen utgjør den største forbruksposten for Svalbard-befolkningen. Prisnivået for konsumgruppen totalt er imidlertid omtrent 28 prosent lavere på Svalbard enn på fastlandet. Hovedårsaken er at kjøp av bil, snøscooter o.l. er fritatt for merverdiavgift og særavgifter på Svalbard.

Prisnivåforskjellene avspeiler Svalbard-husholdningenes dobbeløkonomi; prisnivået er høyest for enpersonshusholdninger som benytter sjansen til å reise til fastlandet for å besøke familien oftere enn de andre gruppene. Deler av husholdningenes forbruk er utgifter til bruk av transportmidler mellom Svalbard og fastlandet og bruk av offentlige transportmidler på fastlandet.

I forhold til 1990 har det ikke skjedd store endringer når det gjelder gruppen reiser og transport; prisnivået mellom fastlandet og Svalbard i 2001 ser ganske likt ut sammenlignet med resultatene fra 1990.

Post- og teletjenester

Gruppen post og teletjenester inneholder posttjenester, teletstyr og teletjenester. Det var ingen forskjell med hensyn til porto mellom Svalbard og fastlandet. Teletjenester er rimeligere for en Svalbard-husholdning, mens teletstyr er dyrere; delvis på grunn av abonnementsordninger for mobiltelefoner på fastlandet. Siden denne undersøkelsen ble utført i mars, har den ikke fanget opp prisnivåforskjellene mellom fastlandet og Svalbard etter at merverdiavgift på tjenester ble innført på fastlandet 1. juli 2001.

Kultur og fritid

I denne gruppen inngår audiovisuelt utstyr, fotoutstyr, IT-utstyr, båter, musikkinstrumenter, utstyr til sport, camping og utendørsaktiviteter, våpen, planter, utgifter ved kino og teaterbesøk, utgifter til bøker, aviser og skrivemateriell, samt til feriereiser. Denne gruppen har totalt 7,5 prosent høyere prisnivå på Svalbard enn på fastlandet. Dette til tross for at både audiovisuelt utstyr og IT-utstyr er billigere på Svalbard enn på fastlandet. Konsumvarer som trekker denne

gruppen opp er feriereiser, utstyr til sport, camping og utendørsaktiviteter, blomster og produkter til kjæledyr.

Utdanning

Dette er en konsumgruppe som i følge forbruksundersøkelsen har liten vekt i forhold til andre grupper. Semesteravgiften på universitetet er lavere enn fastlandsgjennomsnittet og folkeuniversitetet har også lavere priser enn på fastlandet. Prisnivået er omtrent 14 prosent lavere på Svalbard for denne gruppen.

Tabell 1.8. Transport

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivåindeks Svalbard	Prisnivåindeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	23,1	100	131,9
enpersonshusholdninger	25,2	100	131,4
flerpersonshusholdninger	21,9	100	132,1
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	19,9	71,8	100
enpersonshusholdninger	18,7	73,5	100
flerpersonshusholdninger	20,3	71,3	100

Tabell 1.9. Post- og teletjenester

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivåindeks Svalbard	Prisnivåindeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	2,7	100	114,7
enpersonshusholdninger	3,1	100	114,2
flerpersonshusholdninger	2,5	100	115,1
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	2,0	83,9	100
enpersonshusholdninger	2,5	83,1	100
flerpersonshusholdninger	1,9	84,5	100

Tabell 1.10. Kultur og fritid

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivåindeks Svalbard	Prisnivåindeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	15,1	100	108,4
enpersonshusholdninger	13,6	100	103,9
flerpersonshusholdninger	15,9	100	110,5
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	11,7	107,5	100
enpersonshusholdninger	10,6	105,9	100
flerpersonshusholdninger	12,3	107,6	100

Tabell 1.11. Utdanning

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivåindeks Svalbard	Prisnivåindeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	0,3	100	125,6
enpersonshusholdninger	0,1	100	114,3
flerpersonshusholdninger	0,3	100	134,2
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	1,0	86,1	100
enpersonshusholdninger	0,4	86,0	100
flerpersonshusholdninger	0,3	86,0	100

⁶ Kleven, Ø. (2002) Levekår i Longyearbyen.

Hotell og restauranttjenester

Det forbruksmønster en gjennomsnittlig fastlandshusholdning har vil koste vel 10 prosent mindre på Svalbard. I 1990 hadde denne gruppen på Svalbard 16 prosent lavere prisnivå enn på fastlandet.

I 1990 inkluderte prisene på mat på noen av spisestedene på Svalbard påfyll. For å få likt sammenlikningsgrunnlag ble prisene på Svalbard korrigert forholdsmessig. I 2001 har vi ikke observert det samme fenomenet, følgelig ble ingen korrigeringer foretatt.

Tabell 1.12. Hotell og restauranttjenester

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	5,4	100	116,3
enpersonshusholdninger	8,0	100	115,3
flerpersonshusholdninger	4,0	100	117,3
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	4,0	89,5	100
enpersonshusholdninger	5,4	88,4	100
flerpersonshusholdninger	3,5	90,1	100

Som man kan se ut fra forbruksvekter, er det å spise ute veldig populært på Svalbard og særlig blant enpersonshusholdningene. Selv om prisnivået er lavere på Svalbard enn sammenliknet med fastlandet, har prisene på restauranttjenester nærmet fastlandsnivået i løpet av de siste ti årene uansett husholdningstype.

Andre varer og tjenester

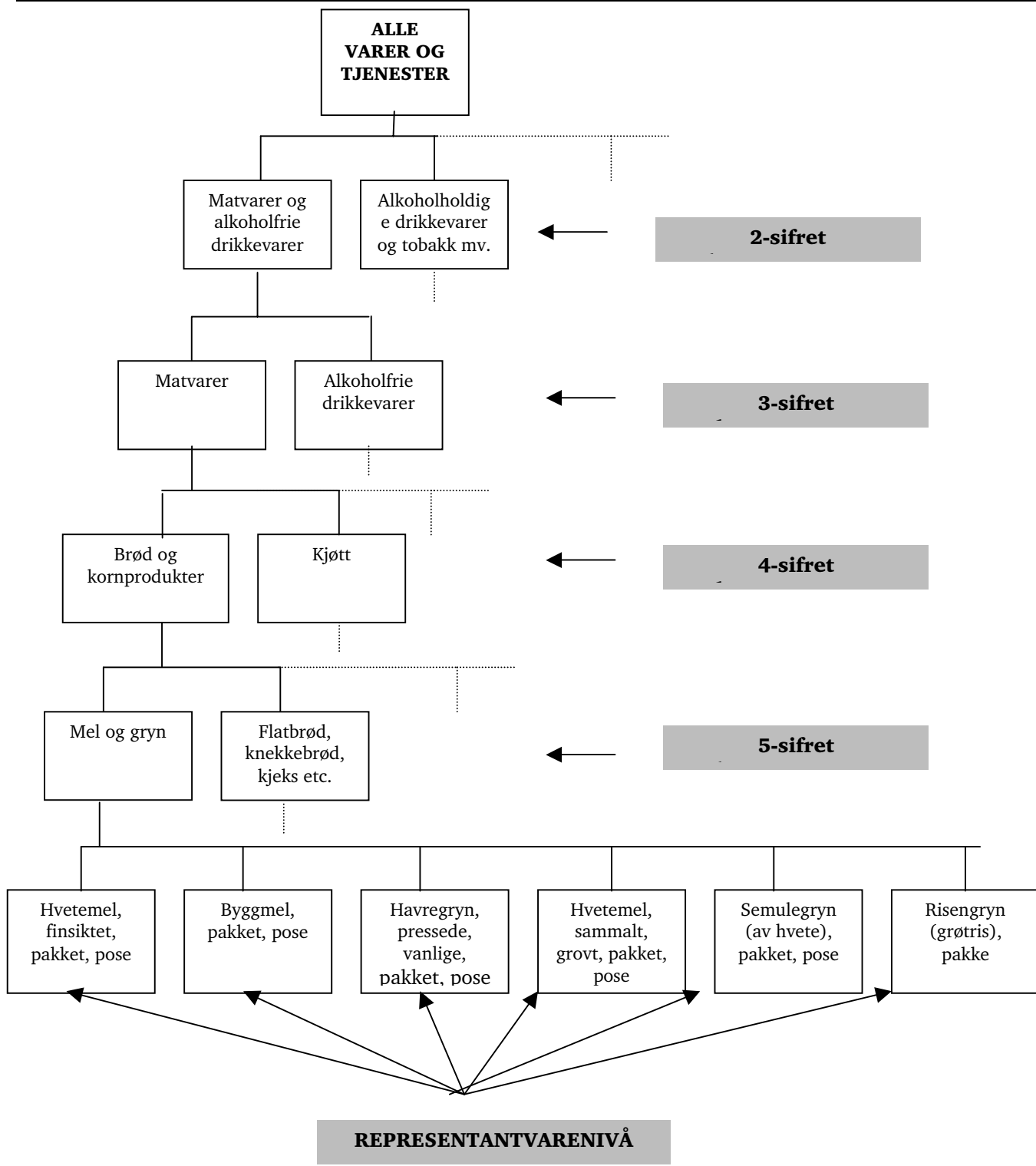
Denne gruppen omfatter utgifter til bl.a. personlig pleie, smykker og ur, ryggsekker og kofferter, skolefritidsordningen, tjenester fra finansinstitusjoner og forsikring. Undergruppen sosiale omsorgstjenester består av betalingssatser for barnehager og skolefritidsordningen.

Prisnivået for denne gruppen er om lag 5 prosent lavere på Svalbard enn på fastlandet. Det er stort sett toalettartikler og sosiale omsorgstjenester som trekker prisnivået opp mens kosmetikk, smykker og ur og hårpleie trekker prisnivået ned. Utgifter til bil-, bolig- og innboforsikring er ca. 6 prosent billigere på Svalbard enn på fastlandet.

Tabell 1.13. Andre varer og tjenester

Forbruk og priser på:	Forbrukets andel i pst.	Prisnivå-indeks Svalbard	Prisnivå-indeks Fastlandet
<i>Svalbard</i>			
alle husholdninger	6,9	100	107,4
enpersonshusholdninger	8,0	100	115,3
flerpersonshusholdninger	7,8	100	106,6
<i>Fastlandet</i>			
alle husholdninger	6,0	94,4	100
enpersonshusholdninger	4,2	91,9	100
flerpersonshusholdninger	6,7	94,9	100

Figur 1.1. Oppbyggingen i konsumprisindeksen

Tabell 1.14. Prisnivåindekser på utvalgte konsumgrupper (COICOP) 2001. Fastland = 100

Vektandelen i prosent	Vekt Fastlandet	Alle hush.	Vekt Fastlandet	Enpersons hush	Vekt Fastlandet	Flerpersons hush.
Total	100	91,9	100,0	88,8	100,0	93,0
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	11,9	112,2	9,4	112,2	12,9	112,3
Matvarer	10,6	116,1	8,3	116,1	11,6	116,2
Brød og kornprodukter	1,6	117,7		118,1		117,6
Kjøtt	2,6	89,9		89,9		89,8
Fisk	0,7	107,8		107,3		108,0
Melk, ost og egg	2,0	141,4		140,6		141,7
Oljer og fett	0,3	117,5		117,0		117,5
Frukt	0,8	162,8		159,9		164,1
Grønnsaker, inkl. poteter	1,0	126,4		127,0		126,2
Sukker, sjokolade, andre sukkervarer	1,2	93,6		94,1		93,7
Andre matvarer	0,6	115,6		115,6		115,6
Alkoholfrie drikkevarer	1,3	79,0	1,0	80,1	1,4	78,6
Kaffe, te og kakao	0,4	94,9		94,9		94,9
Mineralvann leskedrikker og juice	0,9	71,5		71,7		71,6
Alkoholholdige drikkevarer og tobakk	2,8	37,4	3,3	36,4	2,6	37,9
Alkoholholdige drikkevarer	1,6	50,5	1,8	49,4	1,5	50,9
Brennevin	0,4	38,6		38,6		
Vin	0,6	61,1		61,1		
Øl	0,6	48,8		48,8		
Tobakk	1,2	20,7	1,5	20,7	1,1	20,7
Klær og skotøy	5,8	107,8	4,7	108,7	6,3	108,1
Klesplagg	4,9	106,1		106,9		106,6
Sko og annet fottøy	0,9	117,1		117,3		117,2
Bolig lys og brensel	26,2	93,7	32,3	87,8	24,2	96,4
Betalt husleie	4,1	58,2		56,8		60,2
Beregnet husleie	12,3	96,6		96,6		96,6
Produkter til reparasjon av bolig	4,4	109,6		107,6		110,3
Andre tjenester knyttet til bolig	1,3	100,0		100,0		100,0
Elektrisitet og brensel	4,2	101,2		99,6		100,5
Møbler og husholdningsartikler mv.	6,3	94,2	5,6	93,9	6,7	94,2
Møbler, tepper og reparasjoner	2,4	88,4		89,0		88,2
Boligtekstiler	0,6	109,2		109,2		109,2
Husholdningsapparater inkl. reparasjoner	1,4	90,6		91,0		90,5
Kjøkkenutstyr, glass, dekketøy mv.	0,4	84,2		85,5		84,1
Verktøy og utstyr for hus og hage	0,5	96,4		98,3		95,5
Rengjøring og ettersyn i bolig	1,1	106,5		109,5		105,9
Helsepleie	2,5	85,8	2,9	86,7	2,4	85,4
Legemidler, helseartikler, briller mv.	1,1	82,6		82,9		82,6
Helsetjenester utenom institusjon	1,4	88,3		88,6		88,0
Transport	19,9	71,8	18,7	73,5	20,3	71,3
Kjøp av egne transportmidler	10,7	65,9		65,9		65,9
Drift og vedlikehold av transportmidler	6,0	63,6		65,0		63,1
Transporttjenester	3,2	106,8		106,2		107,0
Post- og teletjenester⁽¹⁾	2,0	83,9	2,5	83,1	1,9	84,5
Teletjenester	1,8	81,1		81,1		81,1
Kultur og fritid⁽²⁾	11,7	107,5	10,6	105,9	12,3	107,6
Audiovisuelt utstyr	2,7	91,7		91,6		91,7
Andre varer, kultur og fritid	0,9	83,3		81,3		80,0
Annet utstyr, fritid og hage	1,8	123,4		126,7		122,8
Tjenester, fritid og kultur	2,7	94,9		94,9		94,9
Aviser, bøker og skrivemateriell	1,8	94,0		94,1		94,0
Utdanning	1,0	86,1	0,4	86,0	0,3	86,0

Vektandelen i prosent	Vekt Fastlandet	Alle hush.	Vekt Fastlandet	Enpersons hush	Vekt Fastlandet	Flerpersons hush.
Hotell- og restauranttjenester	4,0	89,5	5,4	88,4	3,5	90,1
Restauranttjenester	3,6	86,2		86,9		85,8
Hotelltjenester	0,4	121,2		121,2		121,2
Andre varer og tjenester ⁽³⁾	6,0	94,4	4,2	91,9	6,7	94,9
Personlig pleie	2,0	92,4		90,3		93,1
Andre personlige varer	0,5	84,3		85,4		83,2
Sosiale omsorgstjenester	1,3	101,4		.		101,4
Forsikring	1,9	93,6		93,7		93,6

Grupper som ikke publiseres: (1) Posttjenester, teleutstyr (2) Feriereiser, pakketurer (3) Finansielle tjenester utenom forsikring, Andre tjenester - Dermed kan forbruksvekter ikke oppsummeres til 100.

Tabell 1.15. Prisnivåindekser på utvalgte konsumgrupper (COICOP) 2001 Svalbard=100

Vektandelen i prosent	Vekt Svalbard	Alle hush.	Vekt Svalbard	Enpersons hush	Vekt Svalbard	Flerpersons hush.
Total	100	123,4	100,0	124,7	100,0	120,7
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	12,7	98,1	12,3	97,3	12,9	98,4
Matvarer	11,5	94,4	11,2	93,9	11,6	94,6
Brød og kornprodukter	1,7	87,8		86,3		88,8
Kjøtt	2,4	121,6		120,8		122,1
Fisk	0,7	99,9		100,0		99,8
Melk, ost og egg	2,5	73,1		73,5		72,8
Oljer og fett	0,3	91,8		91,5		91,6
Frukt	0,9	59,6		58,1		59,3
Grønnsaker, inkl. poteter	1,3	100,8		100,4		100,9
Sukker, sjokolade, andre sukkervarer	1,2	112,8		105,9		116,8
Andre matvarer	0,5	89,3		89,3		89,3
Alkoholfrie drikkevarer	1,2	133,1	1,1	131,5	1,3	133,9
Kaffe, te og kakao	0,3	105,0		105,0		105,0
Mineralvann, leskedrikker og juice	0,9	142,3		143,8		141,7
Alkoholholdige drikkevarer og tobakk	2,2	260,3	2,5	268,7	2,1	254,8
Alkoholholdige drikkevarer	1,8	215,1	2,0	227,3	1,7	207,2
Brennevin	0,7	259,0		259,0		259,0
Vin	0,7	166,6		166,6		166,6
Øl	0,5	194,0		218,2		218,2
Tobakk	0,4	443,9	0,5	443,9	0,4	443,9
Klær og skotøy	7,8	94,3	5,9	95,7	8,8	93,5
Klesplagg	6,8	95,6		97,4		94,6
Sko og annet fottøy	1,0	85,2		85,2		85,2
Bolig lys og brensel	17,6	147,6	19,3	150,5	16,7	141,5
Betalt husleie	7,5	203,8		205,8		202,3
Beregnet husleie	4,7	102,3		102,1		102,4
Produkter til reparasjon av bolig	2,1	108,2		83,6		86,8
Andre tjenester knyttet til bolig	1,0	90,5		90,5		90,5
Elektrisitet og brensel	2,3	116,2		117,1		116,0
Møbler og husholdningsartikler mv.	4,7	110,4	3,3	110,5	5,5	110,3
Møbler, tepper og reparasjoner	2,0	111,8		111,6		111,9
Boligtekstiler	0,2	98,8		98,8		98,8
Husholdningsapparater inkl. reparasjoner	0,8	111,6		112,6		110,9
Kjøkkenutstyr, glass, dekketøy mv.	0,5	120,7		121,7		120,0
Verktøy og utstyr for hus og hage	0,3	113,3		108,8		114,0
Rengjøring og ettersyn i bolig	0,9	102,9		98,6		104,4
Helsepleie	1,5	123,1	1,4	124,9	1,6	122,7
Legemidler, helseartikler, briller mv.	1,1	124,9		127,6		124,2
Helsetjenester utenom institusjon	0,4	118,0		118,1		118,0

Vektandelen i prosent	Vekt Svalbard	Alle hush.	Vekt Svalbard	Enpersons hush.	Vekt Svalbard	Flerpersons hush.
Transport	23,1	131,9	25,2	131,4	21,9	132,1
Kjøp av egne transportmidler	7,9	150,4		151,6		149,9
Drift og vedlikehold av transportmidler	5,9	156,8		157,3		156,5
Transporttjenester	9,2	99,9		100,1		99,7
Post- og teletjenester⁽¹⁾	2,7	114,7	3,1	114,2	2,5	115,1
Teletjenester	2,1	122,6		122,6		122,6
Kultur og fritid⁽²⁾	15,1	108,4	13,6	103,9	15,9	110,5
Audiovisuelt utstyr	3,9	111,8		112,4		111,4
Andre varer, kultur og fritid	2,7	129,0		129,7		129,0
Annet utstyr, fritid og hage	1,6	107,5		104,3		108,3
Tjenester, fritid og kultur	3,2	109,6		109,3		109,8
Aviser, bøker og skrivemateriell	2,0	108,8		108,7		108,9
Utdanning	0,3	125,6	0,1	114,3	0,3	134,2
Hotell- og restauranttjenester	5,4	116,3	8,0	115,3	4,0	117,3
Restauranttjenester	5,2	117,6		117,8		117,4
Hotelltjenester	0,2	86,2		86,2		86,2
Andre varer og tjenester⁽³⁾	6,9	107,4	8,0	115,3	7,8	106,6
Personlig pleie	2,1	111,3		114,5		109,7
Andre personlige varer	0,4	129,2		114,7		136,2
Sosiale omsorgstjenester	1,5	98,7		.		98,7
Forsikring	2,8	106,3		106,4		106,2

Grupper som ikke publiseres: (1) Posttjenester, teleutstyr (2) Feriereiser, pakketurer (3) Finansielle tjenester utenom forsikring, Andre tjenester - Dermed kan forbruksvekter ikke oppsummeres til 100.

2. Forbruk

2.1. Bakgrunn og formål

Statistisk sentralbyrå foretok i februar/mars 2001 en forbruksundersøkelse i Longyearbyen på Svalbard på oppdrag for Svalbard Samfunnsdrift AS. Formålet var å kartlegge forbruksmønster og nivå for ulike husholdningstyper bosatt i Longyearbyen.

Forbruksundersøkelsen ble finansiert gjennom bidrag fra Svalbardrådet, Store Norske Spitsbergen Kullkompani AS, Justis- og politidepartementet, Arbeiderforeningen på Svalbard, Sparebanken Nord-Norge og Svalbard Samfunnsdrift AS. Undersøkelsen ble av praktiske årsaker avgrenset til den norske befolkningen i Longyearbyen.

Forbruksundersøkelser er vanlige i fastlands-Norge og gjennomføres årlig basert på et utvalg på 2200 private husholdninger. Formålet er å gi en detaljert oversikt over private husholdningers forbruk, som grunnlag for beregning av vekter til konsumprisindeksen. Det er videre tatt sikte på å kartlegge forbruket i forskjellige grupper av befolkningen.

Svalbard er ikke omfattet av de årlige forbruksundersøkelsene. Imidlertid ble det gjennomført en pris- og forbruksundersøkelse i 1990 ved Seksjon for intervjuundersøkelser, Statistisk sentralbyrå (Statistisk sentralbyrå 1991).⁷ Det har vært et sentralt anliggende for forbruksundersøkelsen i 2001 å kunne sammenlikne dataene med undersøkelsen fra 1990. Oppdraget ble også denne gangen avgrenset til en forbruks- og prisundersøkelse i Longyearbyen.

Dette kapitlet om forbruksundersøkelsen vil være todelt: I første del vil gjennomføringen av undersøkelsen beskrives, med en vurdering av kvaliteten på data. I andre del vil de viktigste resultater presenteres.

Tabell 2.1. Nøkkeltall

Nøkkeltall	Antall husholdninger	Prosent
Opprinnelig utvalg (husholdninger trukket ut for intervju)	250	
Avgang (husholdninger flyttet fra Svalbard)	25	
Bruttoutvalg	225	100,0
Frafall	89	39,6
Nettoutvalg (husholdninger oppnådd intervju med)	136	60,4
Innsamlingsmetode: Besøk	79	58,1
Innsamlingsmetode: Telefon	57	41,9
Feltperiode: 26. februar - 6. april		
Gjennomsnittlig intervjuetid: 60 minutter		

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå.

2.2. Populasjon og utvalg

Befolkningsstrukturen på Svalbard er svært ulik den man finner på fastlandet. De aller fleste som "bosetter" seg på Svalbard gjør det for å arbeide der i kortere eller lengre tid, ikke for å slå seg ned for godt. Det finnes derfor svært få eldre og pensjonister på Svalbard. De som bor på Svalbard har som regel en tilhørighet og et hjemsted på fastlandet, og dette gjenspeiles også ved at Svalbard-befolkningen har sin faste bostedsadresse i en kommune på fastlandet.

Husholdningssammensetningen skiller seg også mye fra hva vi finner på fastlandet (tabell 2.2). Vi finner en betydelig overvekt av enpersonhusholdninger i forhold til flerpersonhusholdninger. Dette er nok delvis historisk betinget ved at ansatte i gruvedriften tradisjonelt har vært unge, og ofte enslige menn. Selv om kjønnsfordelingen har jevnet seg noe ut de senere årene, er det fremdeles en overvekt av menn på Svalbard. Levekårsundersøkelsen som ble foretatt i Longyearbyen i 2000 viser en fordeling med 58 prosent menn og 42 prosent kvinner (Statistisk sentralbyrå 2000).

Denne ulikheten i husholdningssammensetning mellom Svalbard og fastlandet ble det tatt hensyn til ved utarbeiding av undersøkelsens utvalgsdesign.

⁷ Denne undersøkelsen er dokumentert i 'Rapporter 91/15 - Prisenivå på Svalbard 1990'. Ansvarlig den gang var Stein Opdahl, Seksjon for intervjuundersøkelser.

Tabell 2.2. Husholdningstyper på Svalbard og fastlandet i prosent, og gjennomsnittelig antall personer pr. husholdning etter husholdningstype

Husholdningstype	Svalbard	Antall personer pr. husholdning	Fastlandet (hovedperson under 69 år)	Antall personer pr. husholdning
I alt	100	1,8	100	2,4
Enpersonhusholdninger	62	1,0	34	1,0
Flerpersonhusholdninger uten barn	14	2,0	24	2,0
Flerpersonhusholdninger med barn	24	3,5	42	3,7

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001, Forbruksundersøkelsen på fastlandet 2000. Statistisk sentralbyrå.

Fra tidligere forbruksundersøkelser på fastlandet og fra forbruksundersøkelsen vi gjennomførte på Svalbard i 1990, vet vi generelt at enslige har et forbruksmønster som skiller seg en del fra andre grupper. Når enpersonhusholdningene utgjør en så mye større andel av befolkningen enn tilfellet er på fastlandet ville en sammenligning mellom de to bli skjev hvis ikke ulike husholdningsgrupper ble holdt fra hverandre. Det er også av selvstendig interesse å kartlegge forbruksmønsteret for ulike grupper for seg.

Vi vet at pensjonister - både enslige og flerpersonhusholdninger - jevnt over har et betydelig lavere forbruk enn gjennomsnittet. Også pensjonistenes forbruksmønster vet vi skiller seg fra andre grupper i befolkningen. De har lavere inntekter og bruker relativt mer til basisvarer. Siden pensjonister i praksis er fraværende på Svalbard ville vi få en skjevhet hvis vi inkluderte pensjonister i tallene fra fastlandet.

Vi vet videre at barnefamilier også har et annet forbruksmønster enn andre grupper. Vi ser av tabell 2.2 at andelen flerpersonhusholdninger med barn på Svalbard er på 24 prosent, mens de på fastlandet utgjør 42 prosent. Dette var også noe vi ønsket å ta hensyn til ved tilretteleggingen av utvalget.

På bakgrunn av disse tre særtrekkene ved husholdningene på Svalbard ble det besluttet å legge følgende premisser til grunn i det videre arbeidet:

1. Holde alderspensjonister utenfor ved beregning av forbrukstall for fastlandet.
2. Foreta separate beregninger for enpersonhusholdninger, flerpersonhusholdninger uten barn og flerpersonhusholdninger med barn.

Det er ikke tatt hensyn til andre strukturelle ulikheter mellom befolkningsgruppene.

Undersøkelsen ble i utgangspunktet begrenset til å omfatte den norske "fastboende" befolkningen i Longyearbyen. Det ble utarbeidet en oversikt over bosatte basert på det lokale likningskontorets register over befolkningen per 15.01.2001. I dette registeret er

alle personer registrert som har oppholdt seg eller har planer om å oppholde seg på Svalbard i mer enn 30 dager. På den måten ble populasjonen begrenset til personer med opphold av en viss permanent karakter.

I forbruksundersøkelser er det husholdninger og ikke personer som er enheten vi ønsker å si noe om. En husholdning omfatter personer som har felles bolig og felles kost (minst ett måltid pr. dag). Personregisteret fra Likningskontoret ble derfor gruppert i husholdninger basert på opplysninger om personer med felles husstand.

Videre ble denne oversikten over husholdninger gruppert i tre strata⁸:

1. Enpersonhusholdning
2. Flerpersonhusholdning uten barn⁹
3. Flerpersonhusholdning med barn

Stratifiseringen ble gjort for å sikre et tilstrekkelig antall av hver av de tre husholdningstypene i det endelige utvalget.

Det ble så trukket et utvalg på til sammen 250 husholdninger fra de tre strata. Det ble trukket *disproporsjonalt*, ved at andelen trukket fra familietype 2 og 3 ble øket noe i forhold til deres respektive andel i populasjonen. Tabell 2.3 viser fordelingen av husholdningstyper i populasjonen og i utvalget. Senere under kapittel 2.4.5 skal vi se hvordan vi vektet opp for den skjeve fordelingen mht husholdningstype i nettoutvalget.

Tabell 2.3. Populasjon og opprinnelig utvalg etter husholdningstype. Antall husholdninger og andel i prosent

Strata	Husholdningstype	Antall hushold. i pop.	Andel av pop.	Antall trukne husholdninger	Andel trukket
1	Enpersonhusholdning	506	62	110	44
2	Flerpersonhusholdning uten barn	111	14	61	24
3	Flerpersonhusholdning med barn	198	24	79	32
Totalt		816	100	250	100

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå.

⁸ Fordi Likningskontorets register har noe mangelfull registrering/oppdatering var det nødvendig med en relativt omfattende gjennomgang og revisjon av registeret for å konstruere seg frem til husholdningene som skulle utgjøre undersøkelsens populasjon. I dette arbeidet var det nødvendig med et visst skjønn i vurderingen av hvilke personer som skulle regnes som tilhørende samme husholdning og hvilket strata husholdningen skulle plasseres i.

⁹ Barn ble her definert som en person bosatt på samme adresse som en eller begge sine foreldre. Det ble dermed antatt at personen også tilhørte samme husholdning som sine foreldre.

Tabell 2.4. Forskyvninger i strata fra register til svar i undersøkelsen, for nettoutvalget

Husholdningstype fra register	Husholdningstype i undersøkelsen	Antall husholdninger
Enpersonhusholdninger	Flerperson uten barn	13
Enpersonhusholdninger	Flerperson med barn	4
Flerperson uten barn	Enpersonhusholdninger	2
Flerperson uten barn	Flerperson med barn	4
Flerperson med barn	Flerperson uten barn	2
Flerperson med barn	Enpersonhusholdninger	1

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå.

Etter at undersøkelsen var avsluttet viste det seg at noen av husholdningene som deltok hadde en annen sammensetning enn den vi tok utgangspunkt i når vi foretok trekningen, og dermed faktisk tilhørte et annet strata enn antatt (se tabell 2.4)¹⁰ Dette skyldes trolig både mangler ved registeret vi trakk utvalget fra, og endringer i familiesammensetningen fra trekketidspunktet og fram til intervjutidspunktet. Endringene var relativt små, bortsett fra for én type endringer. 13 husholdninger som ble trukket som enpersonhusholdninger, viste seg ved intervjutidspunktet å være flerpersonhusholdninger uten barn.

Det kan være ulike grunner til at så vidt mange husholdninger er registrert som enpersonhusholdninger, når de selv rapporterer ikke å være det. Det er naturlig at en endring i status over tid fra enpersonhusholdning til flerpersonhusholdning er mer hyppig enn den motsatte bevegelsen siden enpersonhusholdningene utgjør en større andel av husholdningene på Svalbard. Det er også mulig at det kan ligge andre økonomiske disposisjoner til grunn for at flere står registrert i det sentrale skatteregisteret som enpersonhusholdninger når de i virkeligheten lever i flerpersonhusholdninger. Denne undersøkelsen har ikke testet en slik hypotese nærmere, da dette ligger utenfor undersøkelsens siktemål.

Det er også grunn til å tro at en viss andel av den forholdsvis høye prosenten endringer i husholdningstype for trukkede enpersonhusholdninger, skyldes at de faktiske enpersonhusholdningene var vanskeligere å få med. Denne hypotesen støttes også av at enpersonhusholdninger har et høyere frafall enn de andre gruppene. Sagt på en annen måte ville andelen endringer for enpersonhusholdninger vært lavere hvis svarprosenten var den samme for alle husholdningstyper.

2.3. Datainnsamling

2.3.1. Innsamlingsmåte

Siktemålet var å følge prinsippene og fremgangsmåten som benyttes i den ordinære forbruksundersøkelsen så langt det var mulig. Av hensyn til både tid og kostnader var det imidlertid nødvendig å foreta en del tilpasninger.

I Forbruksundersøkelsen på fastlandet blir forbruksutgiftene samlet inn ved "regnskapsføring" og intervju. Husholdningen fører selv opp sine private forbruksutgifter i en 14-dagersperiode. Føringsperiodene er jevnt fordelt over året. Undersøkelsen i Longyearbyen ble lagt til februar/mars, som med tanke på forbrukskartlegging er regnet som relativt "normale" måneder, også på Svalbard. Vi kan regne med at de løpende utgifter til f.eks. mat og husholdningsartikler blir tilfredsstillende kartlagt på denne måten. Det samme gjelder utgifter med en syklus på en måned eller mindre, f.eks. tipping, ukeblader osv. Også tilfeldige utgifter vil bli anslått rimelig presist.

Når føringsperiodene er jevnt fordelt over hele året, slik det gjøres i den ordinære forbruksundersøkelsen på fastlandet, vil sesongavhengige utgifter og utgifter med en lengre syklus enn en måned bli forholdsmessig riktig representert i materialet. Sjeldne og store utgifter blir likevel bedre kartlagt ved intervju også i fastlandsundersøkelsen. På Svalbard ble en større andel av utgiftene kartlagt gjennom intervjuet fordi utgiftsføringen kun foregikk over en kort periode av året. Dette gjaldt utgifter som enten ikke forekom i februar/mars, eller som ville bli kartlagt med en uakseptabel stor usikkerhet. De viktigste utgiftspostene var: klær, skotøy, reiser, telefon, fjernsyn, bøker, avis- og tidsskriftabonnementer og drift og vedlikehold av transportmidler (bil, snøscooter etc).

2.3.2. Feltarbeid

Alle husholdninger i utvalget ble tilskrevet med en orientering om undersøkelsen og en oppfordring om å delta. Føringshefter og informasjon om undersøkelsen ble lagt ved brevet. Halvparten av utvalget ble tildelt føringsperiode 26. februar til 11. mars, de resterende fikk føringsperiode 5. mars til 18 mars. Det ble i størst mulig utstrekning forsøkt å oppnå kontakt med husholdningen på telefon i forkant at føringsperioden for å motivere husholdningen til deltakelse og orientere om føringen av utgifter.¹¹

Tre intervjuere fra Statistisk sentralbyrå gjennomførte besøk hos husholdningene i perioden 12-26 mars 2001 etter at føringsperiodene var avsluttet. Det ble foretatt personlige intervjuer med til sammen 136 husholdninger på bakgrunn av et strukturert spørreskjema. Det var imidlertid problematisk å komme i kontakt med alle husholdninger i denne 14-dagersperioden. Husholdningene man ikke kom i kontakt med ved besøk i Longyearbyen ble derfor kontaktet og forsøkt intervjuet på telefon i perioden 26. mars til 30. april.

Spørsmålene både ved besøks- og telefonintervju er stilt ved EDB-assistert intervjuing. Det blir gjort nærmere rede for denne teknikken nedenfor. Andelen

¹⁰ Fordelingen over antall trukne husholdninger i hvert strata (se tabell 2.3) er justert for disse endringene i husholdningstype for nettoutvalget.

¹¹ Befolkningen i Longyearbyen viste seg imidlertid å være mye borte fra hjemmet slik at det ikke var mulig å oppnå kontakt på telefon med alle husholdninger før føringsperiodens start.

besøksintervju ble ca. 58 prosent. 42 prosent ble således intervjuet over telefon.

2.3.3. Registerkoplinger

For å gjøre intervjuet kortere og for å øke utbyttet av svarene, er det koplet på opplysninger fra offentlige registre over inntekt, formue og utdanning.

2.4. Datakvalitet

I en utvalgsundersøkelse er kvaliteten på dataene som samles inn betinget av en rekke forhold. Vi skal her se nærmere på noen slike forhold som kan ha betydning for kvaliteten av dataene i denne undersøkelsen.

2.4.1. Utvalgsskjevhet

I både totaltelling og utvalgsundersøkelser kan det oppstå utvalgsskjevhet. Utvalgsskjevhet innebærer at fordelingen etter et bestemt kjennemerke er annerledes blant dem som svarte enn blant dem man opprinnelig ønsket å si noe om (populasjonen). I utvalgsundersøkelser kan skjevhet introduseres på tre forskjellige trinn i arbeidsprosessen: ved trekkingen, ved avganger eller ved frafall.

2.4.2. Skjevhet ved trekkingen

Kvaliteten på det trukkede utvalget i denne undersøkelsen er først og fremst avhengig av kvaliteten på registeret som utvalget er trukket fra. Som tidligere nevnt var registeret oppdatert 15. januar 2001, og trekkingen ble foretatt tidlig i februar. Dermed har vi sikret at utvalget er trukket fra en "ferskt" register. Imidlertid vil det være en kilde til utvalgsskjevhet hvis Svalbard likningskontors oppdateringsrutiner er mangelfulle slik at personer som skulle ha vært del av populasjonen vi trakk utvalget fra, ikke var ført inn i registeret. Dette har vi små muligheter til å vurdere. Gjennom undersøkelsens forløp ble vi imidlertid oppmerksomme på en systematisk feilkategorisering av husholdningstype, slik vi tidligere har kommentert under punkt 2.2. Det kan derfor se ut til at enpersonhusholdninger er noe overrepresentert i registeret, uten at vi kan konkludere entydig i den retning. Alt i alt vil vi kunne si at det trukkede utvalget med rimelig grad av presisjon gjenspeiler den populasjonen vi her ønsker å si noe om.

2.4.3. Skjevhet ved avganger

Med avgang menes her den andelen av husholdningene som står oppført i trekkeregisteret og dermed er del av den populasjonen vi kjenner, men som det viser seg ikke lenger tilhører målgruppen. Til sammen 25 husholdninger var ikke lenger bosatt i Longyearbyen når feltperioden startet. Siden disse ikke er del av målgruppen vi ønsker å si noe om, er de heller ikke med i beregningen over svarprosent. Tabell 2.5 viser antall avganger for de ulike husholdningstypene. Vi ser at enpersonhusholdninger har en noe høyere avgangsprosent enn de andre gruppene. Dette er som forventet. Enslige oppholder seg på Svalbard over kortere tid enn de to andre

gruppene. De vil derfor også hyppigere ha flyttet fra Svalbard i perioden mellom oppdatering av registerdata og feltperiodens oppstart. Det er liten grunn til å anta at det å ha flyttet fra Svalbard skulle være sterkt korrelert med andre kjennemerker vi er interessert i å måle. Forskjellen i avgangshyppighet mellom de tre husholdningstypene vil vi dessuten vekte opp for ved beregning av forbruksutgifter der alle husholdningstyper ses samlet (se punkt 2.4.5).

Tabell 2.5. Avganger etter husholdningstype. Prosent

Husholdningstype	Opprinnelig utvalg ¹	Avganger	Avganger prosent
Alle typer samlet	250	25	10
Enpersonhusholdninger	110	15	14
Flerpersonhusholdninger uten barn	61	3	5
Flerpersonhusholdninger med barn	79	7	9

¹ Opprinnelig utvalg brutt ned på husholdningstypene er korrigert for de endringene i husholdningstype som ble registrert i felt. Antallet husholdninger i hvert strata er derfor ikke identisk med antallet vi mente å trekke ut på trekketidspunktet

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.6. Frafall etter årsak. Prosent

Frafallsgrunner	Antall husholdninger	Prosent av frafallet	Prosent av bruttoutvalget
Frafall i alt	89	100,0	39,6
Ønsker ikke å delta	58	65,2	25,8
Ikke oppnådd kontakt	17	19,1	7,6
Midlertidig fraværende	8	9,0	3,6
Andre frafallsgrunner	6	6,7	2,7

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå.

2.4.4. Frafall

Andelen personer vi oppnådde intervju med kalles nettoutvalget. Den andelen som består av differensen mellom bruttoutvalget og nettoutvalget kalles frafall. Tabell 2.6 gir en oversikt over de viktigste årsakene til frafall i denne undersøkelsen.

Frafall kan føre til skjevhet mellom brutto- og nettoutvalget når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant dem som svarte, enn blant dem som ble forsøkt intervjuet. Skjevhet innebærer at nettoutvalget ikke er statistisk representativt for målgruppen. Skjevhet i forhold til ett kjennemerke medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. På den annen side gir godt svar mellom fordelingene i nettoutvalget og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker, ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt for andre kjennemerker.

I vurderingen av utvalgsskjevhet bør en knytte størst oppmerksomhet til avvikene mellom netto- og bruttoutvalget. Dette skyldes at de husholdningene som deltar kan skille seg systematisk fra de som ikke deltar.

For husholdningene på Svalbard kjenner vi dessverre bare kjennemerket husholdningstype noenlunde sikkert. Vi kan derfor kun undersøke skjevheter mellom brutto og nettoutvalget for dette kjennemerket, slik tabell 2.7 viser.

Tabell 2.7. Fordelingen av husholdningstyper i populasjonen, opprinnelig utvalg og nettoutvalget. Absolutte tall og prosent

Husholdningstype	Antall hushold. i populasjon	Prosent	Bruttoutvalg	Prosent	Nettutvalg	Prosent
Alle husholdningstyper	816	100	225	100	136	100
Enpersonhusholdninger	506	62	95	42	52	38
Flerpersonhusholdninger uten barn	111	14	58	26	41	30
Flerpersonhusholdninger med barn	198	24	72	32	43	32

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå.

Vi ser at enpersonhusholdninger utgjør en andel på 38 prosent i nettoutvalget, mens gruppen utgjorde 42 prosent av bruttoutvalget - en differanse på fire prosentpoeng. Flerpersonhusholdninger uten barn er tilsvarende overrepresentert i nettoutvalget i forhold til bruttoutvalget. Flerpersonhusholdninger med barn er statistisk likt representert i brutto- og nettoutvalget. Skjevhetene samlet er ikke urovekkende. Vi vet fra forbruksundersøkelsen på fastlandet at enpersonhusholdninger alltid har høyere frafall enn andre grupper. Dette var som tidligere nevnt en viktig årsak til at vi ønsket å skille husholdningsgruppene fra hverandre.

Tabell 2.7 viser imidlertid også forholdet mellom andelen av hver husholdningstype i populasjonen og i nettoutvalget. Her er forskjellene til dels store, men det var vi klar over fra før. Fordi vi trakk et disproporsjonalt utvalg var vi klar over at vi måtte vekte husholdningsgruppene for å oppnå et statistisk representativt nettoutvalg.

2.4.5. Vekter

Ved trekkingen av utvalget ble som nevnt populasjonen delt inn i tre grupper: Enpersonhusholdninger, flerepersonhusholdninger uten barn og flerepersonhusholdninger med barn. Ettersom disse gruppene var av ulik størrelse, ville trekking av et proporsjonalt utvalg gi få observasjoner i de minste gruppene og dermed for tynt grunnlag for statistikk og analyse. Det ble derfor bestemt å trekke disproporsjonalt ved at flerepersonshusholdningene ble noe oversamlet (se punkt 2.2). Ved beregning av resultater for alle husholdninger på Svalbard må det derfor benyttes vekter som tar hensyn til dette.

To andre forhold kommer også inn i bildet når det gjelder beregning av vekter for korreksjon. Oppslutningen om undersøkelsen varierte som vi har sett mellom ulike husholdningsgrupper. Dernest viste det seg i en del tilfeller at opplysningene i registeret ikke var i samsvar med den faktiske husholdningssammensetningen som intervjuerne registrerte i felt.

Det er derfor beregnet et sett av vekter som korrigerer for ulike trekkesannsynligheter og justerer for de øvrige forholdene. Vektene er beregnet som inverse svarsannsynligheter, estimert ved hjelp av prosedyren PROBIT i SAS. Responsmodellen benytter husholdningstype i register og i felt som forklaringsvariable.

Vektberegningene for Svalbard er gjort med utgangspunkt i fastlandsmodellen. Prinsippet med å vekte via inverse svarsannsynligheter er det samme som i fastlandsundersøkelsen. Men mens en på fastlandet beregner ens vekter for kombinasjoner av husholdningsstørrelse(6), sesong(2) og bostedsstrøk(2), i alt 24 grupper, estimeres individuelle vekter for Svalbard.

2.4.6. Utvalgsvarians

I tabell 2.8 har vi beregnet standardavvikene (standardfeilene) til samlede forbruksutgifter for de tre husholdningstypene, og for alle husholdninger samlet. Vi ser at det er knyttet større usikkerhet til tallene for Svalbard enn for fastlandet. Dette har i første rekke sammenheng med at utvalget på Svalbard absolutt sett er lite. Vi ser også at variasjonskoeffisientene, som gir et prosentuert mål for usikkerheten, for Svalbard er mellom 2 og 3 ganger større enn for tilsvarende husholdningsgruppe på fastlandet.

Vi kan konkludere med at det ikke er knyttet urovekkende usikkerhet verken til vektgrunnlagene til prisberegningen på Svalbard eller til kartleggingen av forbruksmønsteret.

Tabell 2.8. Standardavvik til samlede forbruksutgifter etter husholdningstype. Svalbard og fastlandet

Husholdningstype	Samlede forbruksutgifter (kroner)	Standardavvik (standardfeil)(kroner)	Variasjonskoeffisient (prosent)
Svalbard			
Alle husholdninger	286 593	13 554	4,7
Enpersonhusholdninger	225 648	16 243	7,2
Flerpersonhusholdninger samlet	386 488	18 146	4,7
Flerpersonhusholdninger uten barn	358 969	28 672	8,0
Flerpersonhusholdninger med barn	401 913	23 632	5,9
Fastlandet			
Alle husholdninger	298 606	6 350	2,1
Enpersonhusholdninger	202 694	12 830	6,3
Flerpersonhusholdninger samlet	348 563	6 750	1,9
Flerpersonhusholdninger uten barn	310 014	9 830	3,2
Flerpersonhusholdninger med barn	370 345	8 130	2,2

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Forbruksundersøkelsen på fastlandet 2000. Statistisk sentralbyrå

2.4.7. Innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil - PC-basert intervjuing

I enhver undersøkelse, både i totaltellinger og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feilaktige. Feilene kan oppstå i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen av data. Datainnsamlingen i denne undersøkelsen foregikk elektronisk ved at intervjuerne registrerte svarene til respondentene på en bærbar PC. Samme prosedyre benyttes på fastlandet.

En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle hopp i spørreskjemaene programmeres på forhånd. Dermed sikrer man at intervjuerne kun stiller de spørsmålene den enkelte respondenten skal besvare. Ferdigprogrammerte hopp bidrar på denne måten til bedre svarkvalitet enn når intervjueren selv må styre intervjuet ved hjelp av pilhenviisninger og forklaringer i spørreskjemaet.

Forbruksundersøkelsen var/er forholdsvis stor og komplisert med hensyn til hopp i skjemaet og tildeling av spørsmål etter hvilken gruppe husholdningen tilhører. En så komplisert oppbygd intervjuundersøkelse hadde vært særlig vanskelig å gjennomføre med bruk av papirskjema. Manuell administrasjon av ulike undergrupper og svarruter i skjemaet kunne skapt stor usikkerhet med hensyn til svarkvaliteten.

En annen fordel med PC-basert intervjuing er mulighetene for å tilpasse ordlyden i spørsmålene avhengig av intervjupersonenes situasjon eller svar på tidligere spørsmål. Typisk bruk av slike tilpasninger er at det riktige ordet blir stående i spørsmålsformuleringene i stedet for at spørsmålene inneholder skråstreker (han/hun, du/dere, er/var, ektefelle/samboer). Dette gir intervjusituasjonen et mer profesjonelt preg.

Endelig gir PC-basert intervjuing mulighet for direkte kontroll av svarkonsistens mellom ulike spørsmål. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier. I tillegg er det bygget inn et omfattende feilmeldingssystem dersom intervjueren taster inn et svar som er inkonsistent i forhold til tidligere svar. Slike svarkontroller er lagt inn på to nivå. En del feilmeldinger er absolutte, og kan ikke overstyres. Dette kan brukes f.eks. ved aldersgrenser. Andre ganger legges det inn advarsler som intervjuerne kan velge å se bort fra.

Alle disse sidene ved PC-basert intervjuing fører til økt datakvalitet. Innsamlingsfeil som skyldes intervjuerens feilregistreringer blir langt mindre enn ved bruk av papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår et redusert frafall på enkeltspørsmål ved at mulighetene for hoppfeil reduseres.

Innsamlingsfeil kan også komme av at intervjupersonen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å

huske forhold tilbake i tid eller at spørsmål blir misforstått. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar.

Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. Intervjupersonene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva intervjupersonen oppfatter som sosialt ønskelig. Spørsmål om arbeid og stemmegivning kan f.eks. oppfattes som sensitiv informasjon. Vi har imidlertid ikke hatt spesielle tilbakemeldinger om problemer på dette området i denne undersøkelsen.

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under avledninger (omkodinger). Gjennom ulike kontroller har man søkt å finne feil og rette dem opp.

Når en har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller. Det gjelder særlig hvis feilen er systematisk, det vil si at den samme feilen gjøres relativt ofte. En går gjerne ut fra at tilfeldige feil har forventningen 0, og derfor ikke medfører feil i estimatene. En tenker seg at feil som ikke er systematiske trekker like mye i hver retning, og at de derfor har svært liten effekt.

2.5. Analyse av forbruket - noen viktige avklaringer

2.5.1. Problemstillinger og avklaring av sammenlikningsgrunnlaget

I denne delen av rapporten vil vi ta utgangspunkt i to overordnede problemstillinger:

1. Avdekke sentrale trekk ved forbruket på Svalbard og sammenlikne dette med fastlandet.
2. Kartlegge utviklingen av forbruket på Svalbard på 90-tallet.

Av disse to problemstillingene kan vi også utlede en tredje:

3. Avdekke sentrale skiller ved utviklingen av forbruket på Svalbard sammenliknet med fastlandet.

Den første problemstillingen vil belyses ved hjelp av forbruksundersøkelsen vi gjennomførte i 2001 og ved forbruksundersøkelsene på fastlandet for 1999 og 2000. Vi legger sammen disse to årgangene og beregner gjennomsnittlige forbrukstall for hver vare- og tjenestegruppe for å høyne kvaliteten på resultatene. Tallene regnes om i 2000 kroner.¹²

¹² Som vi allerede har vært inne på har vi tatt bort alderspensjonistene ved å ekskludere husholdninger der hovedforsørger er 67 år eller eldre.

For Svalbard har vi ikke foretatt noen prisjustering av tallene. Selv om utgiftsføringen foregikk i feb/mars 2001, er store deler av det totale forbruket kartlagt gjennom intervjuet. Det spørres da etter utgifter siste 12 måneder. Vi vil derfor ha et tyngdepunkt i 2000 når det gjelder beløp, selv om mye også vil referere til priser tidlig i 2001. Vi mener alt tatt i betraktning at det ikke vil være nødvendig å foreta noen prisjustering av beløpene fra Svalbard selv om tyngdepunktet vil ligge noen måneder senere enn for fastlandsundersøkelsen. Vi regner derfor beløpene fra Svalbard som 2000-kroner.¹³ I den videre framstillingen vil vi også referere til resultatene fra Svalbard som "forbruksundersøkelsen i 2001" og sammenlikne dette med forbruksundersøkelsen på fastlandet i 1999 og 2000 - prisjustert til 2000-kroner. Disse undersøkelsene - betegnet "Longyearbyen 2001" og "fastlandet 2000" - vil ut ifra det ovenstående resonnermentet være direkte sammenlignbare selv om de strengt tatt refererer til to forskjellige årsganger.

Når det gjelder den andre problemstillingen der utviklingen i forbruket fra 1990 og frem til 2001 skal belyses, vil vi trekke inn forbruksundersøkelsen som ble foretatt av Statistisk sentralbyrå på Svalbard i 1990.

Vi støter imidlertid på noen problemer når resultater fra undersøkelsen i 2001 skal sammenliknes med 1990 og med undersøkelsene på fastlandet. Vi vil redegjøre for dette nedenfor.

2.5.2. Standard for bruksklassifisering - COICOP og gammel standard

I forbruksundersøkelsen på fastlandet gjøres det en gruppering av forbruksvarer etter visse kriterier nedfelt som en standard for bruksklassifisering. På slutten av 90-tallet skjedde det en harmonisering av rapporteringen av forbruk for europeiske land etter retningslinjer fra EUROSTAT. Den nye **COICOP**-standarden har en noe annen inndeling av varer og tjenester enn standarden som ble brukt tidligere (se tabell F1-F4 i vedlegg F). Dette får betydning når man skal sammenlikne forbruket over tid. Det er imidlertid mulig å gruppere de enkelte varekodene etter begge standarder slik at behovet for ensartede og sammenlignbare tall kan ivaretas.

Når vi skal sammenlikne forbruket på Svalbard i 1990 og 2001 er vi imidlertid tvunget til å gruppere varer og tjenester fra 2001-undersøkelsen etter gammel standard. Forbruksundersøkelsen som ble foretatt på Svalbard i 1990 er gruppert etter gammel standard, og

vi har ikke lenger tilgjengelig underlagsmaterialet til undersøkelsen slik at dette kan grupperes etter ny COICOP-standard.

Undersøkelsen i 1990 ble stratifisert etter to strata; enslige (enpersonhusholdninger) og flerpersonhusholdninger, mens vi for 2001 delte inn i tre strata; enperson-, flerperson- uten barn, og flerpersonhusholdninger med barn. Når tallene fra 2001 skal sammenliknes med 1990 er vi derfor tvunget til å legge sammen de to gruppene med flerpersonhusholdninger. I denne sammenlikningen mister vi dermed den dimensjonen ved materialet som berører skillet mellom husholdninger med og uten barn.

2.5.3. Konsumprisindeks for Svalbard lar seg ikke beregne

Når vi skal vurdere utviklingen av forbruket over tid er vi i tillegg til minst to forbruksundersøkelser, avhengig av å utlede en konsumprisindeks for Svalbard, basert på minst to prissett (prisundersøkelser), som kan brukes til å prisjustere verdiene for de ulike vare- og tjenestegruppene til ett sett priser. I vårt tilfelle innebærer dette at forbruksutgiftene fra undersøkelsen i 1990 prisjusteres til 2000-kroner.

Dette lar seg dessverre ikke gjøre på grunn av mangler ved prismaterialet, og gitt resultatene fra forbruksundersøkelsene på Svalbard og fastlandet i 1990 og 2001. Det vil således ikke utarbeides en egen konsumprisindeks for Svalbard, og det blir derfor heller ikke mulig å prisjustere forbruksutgiftene fra 1990-undersøkelsen.

Det er vurdert to fremgangsmåter for om mulig å utarbeide en slik konsumprisindeks for Svalbard - en direkte metode og en indirekte metode:

Direkte metode

En konsumprisindeks for Svalbard må ha som grunnleggende data minst en forbruksundersøkelse og to prissett. Vi har per i dag to forbruksundersøkelser for Svalbard, 1990 og 2001 og to prissett, 1990 og 2001. En av de viktigste forutsetningene for en konsumprisindeks er at prisene er innhentet på sammenlignbare varer/tjenester. Dvs. at man har full kontroll på eventuelle endringer i mengde, merke, kvalitet, m.m. som skjer over tid. Siden det gikk 11 år mellom de to prisinnsamlingene er det opplagt at vi i dag ikke har tilstrekkelig kunnskap og kontroll over slike forhold. Prissettene er dermed ikke sammenlignbare og den direkte metoden kan ikke gjennomføres.

Indirekte metode

Vi har også sett på muligheten for å avlede prisveksten på Svalbard ved å "prisjustere" prisnivåindeksene i 1990 og 2001 med prisutviklingen på fastlandet. I dette ligger det en antagelse om at prisutviklingen på Svalbard inneholder to elementer;

¹³ Som det vil framgå av punkt 2.5.3 er det ikke mulig å beregne noen konsumprisindeks for Svalbard. Det vil derfor heller ikke være mulig å prisjustere tallene uten en slik indeks for prisutviklingen. Den lave prisveksten vi har hatt fra 2000 til 2001 på fastlandet vil imidlertid kunne være en indikator på at prisveksten heller ikke har vært særlig stor i denne perioden på Svalbard. En eventuell prisjustering på Svalbard ville derfor sannsynligvis få minimal effekt.

- a) den "underliggende prisveksten" er den samme som på fastlandet.
 b) med tillegg av en "Svalbard-prisvekst".

Punkt a) er gitt ved KPI med bruk av "fastlandsvekter". Punkt b) angis ved endring i prisnivåindeksene ved bruk av Svalbardvekter. For at denne metoden skal kunne forsvares forutsettes det at forbruksmønsteret på Svalbard og fastlandet gitt ved forbruksundersøkelsen er likt (eller til nød - nesten likt) både i 1990 og i 2001, og at endringene mellom de to årgangene har vært like på Svalbard og fastlandet. Dette er nødvendig for at antagelse a) skal holde. En gjennomgang av resultatene fra undersøkelsen i 1990 og 2001 viser at forskjellene i forbruksmønster er store og at denne forutsetningen dermed ikke holder. Konklusjonen er derfor at også den indirekte metoden må forkastes.

Det lar seg derfor ikke gjøre å utarbeide en konsumprisindeks for Svalbard med et minimum av faglig forsvarlighet, og dermed faller også noe av grunnlaget bort for den problemstillingen som sikter mot å måle utviklingen av forbruket fra 1990 til 2001.

Sammenlikning gjennom andeler av samlede forbruksutgifter

For å kunne si noe om utviklingen av forbruket blir vi derfor nødt til å begrense oss til å sammenlikne andeler av forbruksutgifter, slik disse fordeler seg mellom de ulike vare- og tjenestegruppene. Siden forbrukstallene fra 1990 ikke er prisjustert kan vi strengt tatt ikke si noe om det faktiske forbruket (mengden) av en gitt vare eller tjeneste har økt eller avtatt. En økning av en gitt vares andel av de totale forbruksutgifter trenger derfor ikke bety at husholdningene forbraker mer av denne varen, men kan like godt skyldes at varen har blitt dyrere sammenliknet med andre varer. Dette er viktig å huske på når man

fortolker resultatene som presenteres i den videre analysen.

2.5.4. Særegne rammer for forbruk på Svalbard

Som nevnt har Longyearbyen gjennomgått til dels betydelige endringer de siste årene. Allikevel er det en del særegne rammer på Svalbard som ikke endrer seg og som legger premisser for forbruket.

Det polare klimaet stiller større krav til oppvarming i hjemmet og betyr også at man på Svalbard er mer avhengig av varmt yttertøy og fottøy enn i et varmere klima. Permafrosten skaper også spesielle forhold med mye søle i den milde årstiden. Dette fører bl.a. til at barn trenger klær og fottøy som er tilpasset slike forhold. Generelt vil behovet for noen typer varer og tjenester øke, mens andre behov vil avta eller være helt fraværende (Statistisk sentralbyrå 1991).

Avstanden til fastlandet gjør også at behovet og kostnadene til transport ofte blir større. Muligheten til å holde kontakt med slekt og venner vil begrenses av de forholdsvis store kostnadene en reise til fastlandet innebærer. Mesteparten av omkostningene ved å holde kontakt med fastlandsboere vil nok oftest også måtte bæres av svalbardboerne. Svalbard er ikke et sted der "fastlandsvenner" stikker innom på kaffe.

2.6. Sentrale trekk ved forbruket på Svalbard sett i forhold til fastlandet

2.6.1. Noe høyere samlet forbruk på Svalbard enn på fastlandet for alle husholdningstyper

Tabell 2.9 og 2.10 viser gjennomsnittelige forbruksutgifter for ulike husholdningstyper for henholdsvis Svalbard og fastlandet. Tabellene er utarbeidet etter ny COICOP-standard og viser forbruket brutt ned på 12 vare- og tjenestegrupper.

Tabell 2.9. Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år i grupper for husholdningstype. 2000-kroner

Varenr.	Vare- og tjenestegruppe	Alle husholdninger	Andel i prosent	Enperson-hushold.	Andel i prosent	Flerperson. uten barn	Andel i prosent	Flerperson. med barn	Andel prosent
	Forbruksutgifter i alt	286 592	100,0	225 653	100,0	358 970	100,0	401 915	100,0
1	Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	32 589	11,4	24 257	10,7	34 602	9,6	52 776	13,1
2	Alkoholrikker og tobakk	6 297	2,2	5 124	2,3	8 338	2,3	8 156	2,0
3	Klær og skotøy	35 114	12,3	24 036	10,7	36 974	10,3	62 409	15,5
4	Bolig, lys og brensel	41 436	14,5	36 942	16,4	51 747	14,4	47 152	11,7
5	Møbler og husholdningsartikler	12 993	4,5	8 686	3,8	20 138	5,6	20 009	5,0
6	Helsepleie	3 816	1,3	2 509	1,1	6 387	1,8	5 719	1,4
7	Transport	69 584	24,3	58 932	26,1	79 641	22,2	91 192	22,7
8	Post- og teletjenester	7 721	2,7	6 887	3,1	7 641	2,1	9 899	2,5
9	Kultur og fritid	41 299	14,4	29 291	13,0	80 799	22,5	49 877	12,4
10	Utdanning	536	0,2	246	0,1	1 371	0,4	805	0,2
11	Restaurant- og hotelltjenester	15 937	5,6	17 228	7,6	11 670	3,3	15 028	3,7
12	Andre varer og tjenester	19 270	6,7	11 515	5,1	19 662	5,5	38 893	9,7

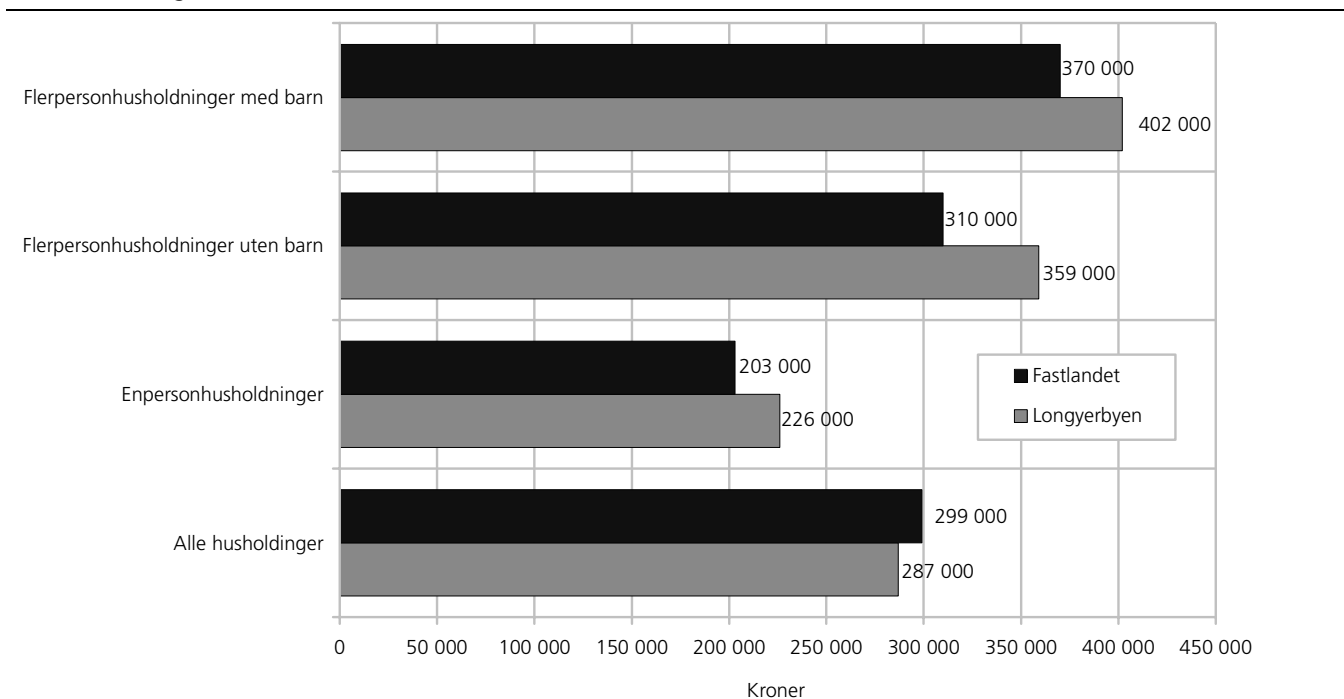
Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.10. Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år for husholdninger med hovedinntektstaker under 67 år, i grupper for husholdningstype. 2000-kroner

Varenr.	Vare- og tjenestegruppe	Alle husholdninger	Andel i prosent	Enpersonhushold.	Andel i prosent	Flerperson uten barn	Andel i prosent	Flerperson med barn	Andel i prosent
	Forbruksutgifter i alt	298 606	100,0	202 694	100,0	310 014	100,0	370 345	100,0
1	Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	35 079	11,7	17 297	8,5	35 217	11,4	49 495	13,4
2	Alkoholdrikker og tobakk	8 981	3,0	7 345	3,6	11 066	3,6	9 137	2,5
3	Klær og skotøy	18 764	6,3	10 811	5,3	16 964	5,5	26 265	7,1
4	Bolig, lys og brensel	70 699	23,7	60 752	30,0	73 132	23,6	77 434	20,9
5	Møbler og husholdningsartikler	18 911	6,3	10 689	5,3	22 139	7,1	23 789	6,4
6	Helsepleie	7 788	2,6	6 122	3,0	10 677	3,4	7 515	2,0
7	Transport	61 543	20,6	38 110	18,8	69 309	22,4	76 258	20,6
8	Post- og teletjenester	6 720	2,3	5 659	2,8	6 339	2,0	7 800	2,1
9	Kultur og fritid	36 914	12,4	22 751	11,2	38 144	12,3	47 765	12,9
10	Utdanning	1 037	0,3	498	0,2	1 185	0,4	1 393	0,4
11	Restaurant- og hotelltjenester	12 672	4,2	11 893	5,9	11 428	3,7	14 011	3,8
12	Andre varer og tjenester	19 496	6,5	10 766	5,3	14 416	4,7	29 484	8,0

Kilde: Forbruksundersøkelsen på fastlandet 1999 og 2000. Statistisk sentralbyrå

Figur 2.1. Samlede forbruksutgifter i kroner for ulike husholdningstyper og alle husholdninger samlet. Longyearbyen og fastlandet. Beregnet etter COICOP. 2000-kroner

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Forbruksundersøkelsen på fastlandet 1999 og 2000. Statistisk sentralbyrå

Figur 2.1 illustrerer forholdet mellom Longyearbyen og fastlandet når det gjelder samlet forbruk for ulike husholdningstyper. Det samlede utgiftsnivået for enpersonhusholdninger på Svalbard ligger om lag 11 prosent høyere enn nivået på fastlandet. For flerpersonhusholdninger uten barn ligger utgiftsnivået i underkant av 16 prosent høyere på Svalbard, og for flerpersonhusholdninger med barn, i underkant av 9 prosent høyere på Svalbard.

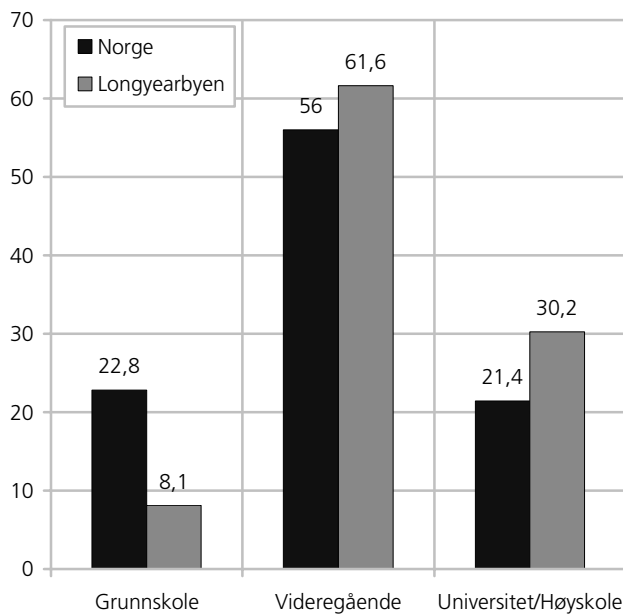
Når man beregner et gjennomsnitt for alle husholdninger blir nivået lavere for Svalbard. Dette henger sammen med at det er en betydelig høyere andel flerepersonhusholdninger (med og uten barn) på fast-

landet, og disse har som vi ser høyere utgifter enn enpersonhusholdninger, som igjen er i flertall på Svalbard.

Det kan derfor konkluderes med at alle husholdningstyper har et noe høyere forbruk på Svalbard enn på fastlandet. Det er imidlertid viktig å understreke at forbruksnivået ikke er kontrollert for andre egenskaper ved befolkningen.¹⁴ Vi vet f.eks. at befolkningen på

¹⁴ En slik kontroll ville i praksis bli svært krevende når enhetene er husholdninger. Vi måtte i så fall laget matchende samples fra fastlandet som tilsvarte egenskaper ved husholdningene på Svalbard. Et slikt design var det ikke rom for innenfor de kostnadsrammene denne undersøkelsen ble gjennomført under.

Figur 2.2. Utdanningsnivået blant personer over 16 år i Norge og i Longyearbyen 1999. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk. Befolkningens høyeste utdanningsnivå, og Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000. Statistisk sentralbyrå.

Svalbard har et høyere utdanningsnivå enn i Norge for øvrig. Figur 2.2 viser utdanningsnivået i Norge og i Longyearbyen i 1999. Et høyere utdanningsnivå på Svalbard holder seg også når vi kontrollerer for ulikhet i alderssammensetning mellom fastlandet og Svalbard. Vi vet at utdanningsnivå gjennomgående er korrelert med inntekt på den måte at høy utdanning gjerne medfører høyere inntekt, som igjen medfører et høyere forbruk.

Vi vet også at det er 26 prosent flere menn enn kvinner på Svalbard (Levekårsundersøkelsen 2000). Menn tjener erfaringsmessig i gjennomsnitt noe mer enn kvinner, og kan dermed også holde seg med et høyere forbruk. Vi kan anta at det samme forholdet også gjelder på Svalbard.

Vi ser dermed at det finnes egenskaper ved befolkningen på Svalbard som trekker i retning av et høyere forbruksnivå. Når vi finner at forbruksnivået på Svalbard er høyere enn for fastlandet trenger dette derfor ikke å tilskrives strukturelle rammebetingelser på Svalbard, men kan likegodt skyldes trekk ved befolkningen som velger å bo der. Sagt på en annen måte er det ikke gitt at de samme husholdningene i gjennomsnitt ville hatt et lavere forbruk hvis de hadde bodd på fastlandet i stedet for på Svalbard.

2.6.2. Enpersonhusholdninger på Svalbard bruker mer til transport og klær og mindre til bolig

Det er særlig utgifter til bolig, lys og brensel som skiller enpersonhusholdninger på Svalbard og fastlandet markant fra hverandre. På fastlandet bruker en enslig over 60 000 kroner til bolig i løpet av et år, mens en

enslig på Svalbard i gjennomsnitt bare bruker om lag 37 000 kroner til slike formål.

Figur 2.3 illustrerer hvor store andeler av det samlede forbruket som går til ulike formål. Vi ser at utgifter til bolig, lys og brensel utgjør 30 prosent av forbruket for en enpersonhusholdning på fastlandet, mens en enpersonhusholdning på Svalbard bruker tilsvarende bare 16 prosent av sitt samlede forbruk til boligformål.

Derimot bruker enslige på Svalbard i gjennomsnitt om lag 59 000 kroner i året på transport, og dette utgjør ca. 26 prosent av det samlede forbruket. Dette er den desidert største utgiftsposten for enslige på Svalbard. Enslige på fastlandet bruker i overkant av 38 000 kroner til transport, og dette utgjør bare om lag 19 prosent av totalt forbruk. Det samme forholdet ser vi for utgifter til klær og skotøy. Enslige på Svalbard bruker godt over dobbelt så mye på klær og skotøy som enslige på fastlandet.

For de øvrige vare- og tjenestegruppene er forskjellene mellom Svalbard og fastlandet relativt små. Enslige på Svalbard bruker noe mer på mat og drikke enn tilsvarende på fastlandet, mens fastlandsboeren bruker mer på alkohol. Det siste er neppe uttrykk for et høyere alkoholkonsum på fastlandet, men kan nok forklares med lavere priser på alkohol i Longyearbyen.

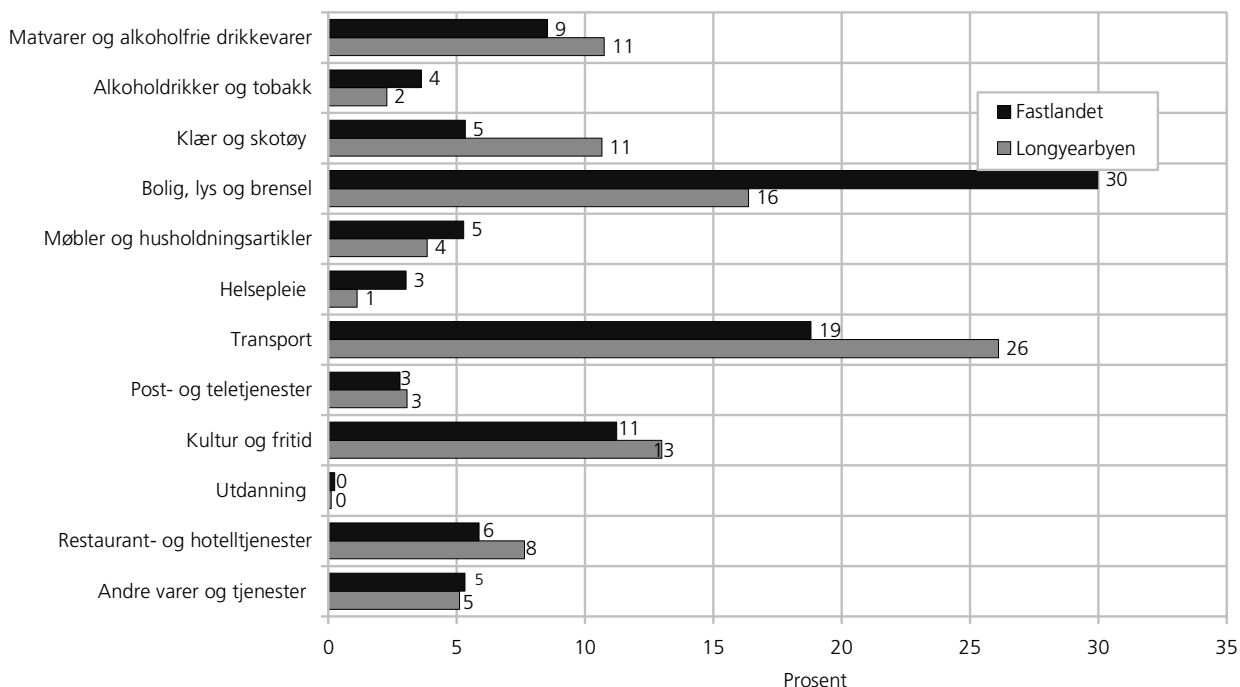
2.6.3. Flerpersonhusholdninger uten barn på Svalbard er storforbrukere av kultur

Vi ser mye av det samme mønsteret for flerpersonhusholdninger uten barn som vi så for enslige. Figur 2.4 viser at par uten barn på fastlandet også bruker betydelig mer på bolig enn tilsvarende på Svalbard, men forskjellen er ikke like markant her. Det samme gjelder for klær og skotøy - om lag dobbelt så mye går til dette formålet på Svalbard som på fastlandet.

Det interessante trekket viser seg for vare- og tjenestegruppen *kultur og fritid*. Par uten barn på Svalbard bruker i overkant av 80 000 kroner i året til dette formålet. Dette er faktisk den største utgiftsposten for denne husholdningstypen på Svalbard, tett fulgt av utgifter til transport. Mens en Svalbard-husholdning kanalisere nærmere 23 prosent av forbruket til kultur og fritid, utgjør denne forbruksposten bare om lag 12 prosent av forbruket for en tilsvarende fastlandshusholdning. En flerpersonhusholdning uten barn på fastlandet bruker betydelig mer på bolig og transport enn på kultur og fritid.

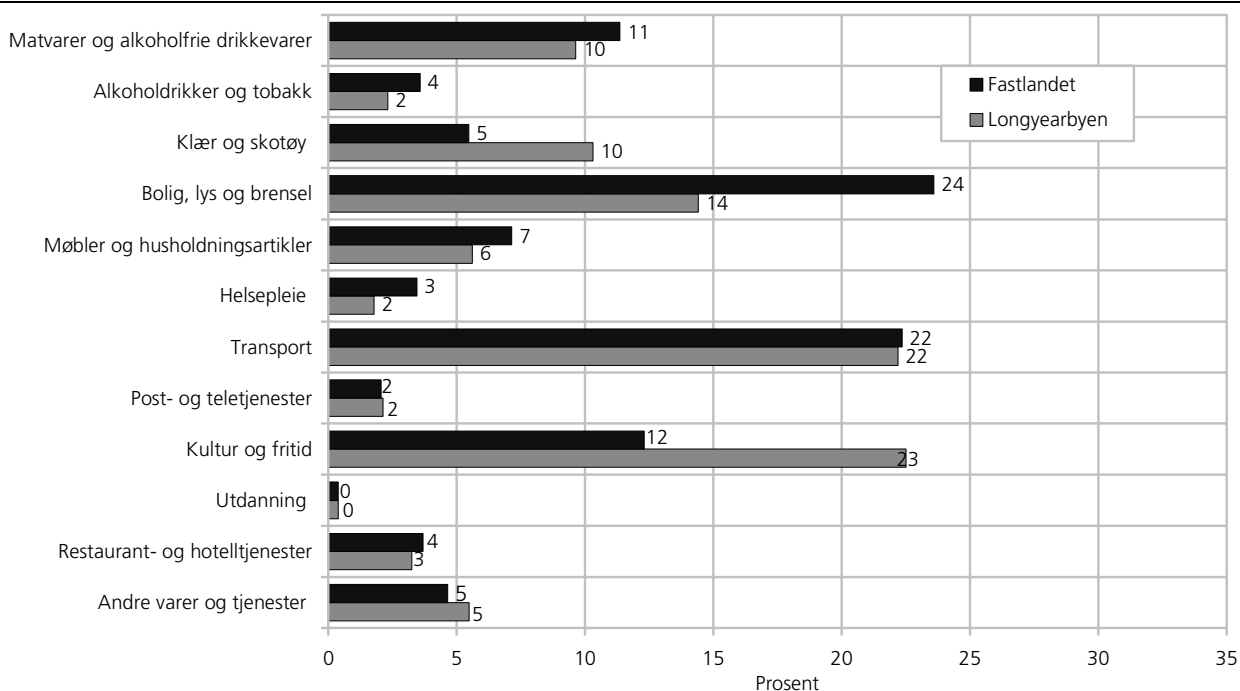
For de øvrige vare- og tjenestegruppene er forskjellene mellom Svalbard og fastlandet også her relativt små. Vi ser at for varegruppen matvarer og alkoholfrie drikkevarer har forholdet endret seg fra hva vi så for enpersonhusholdninger. For par uten barn brukes det noe mindre på Svalbard enn på fastlandet til dette formålet.

Figur 2.3. Andeler av forbruket for enpersonhusholdninger etter vare- og tjenestegruppe. Longyearbyen og fastlandet. Prosent

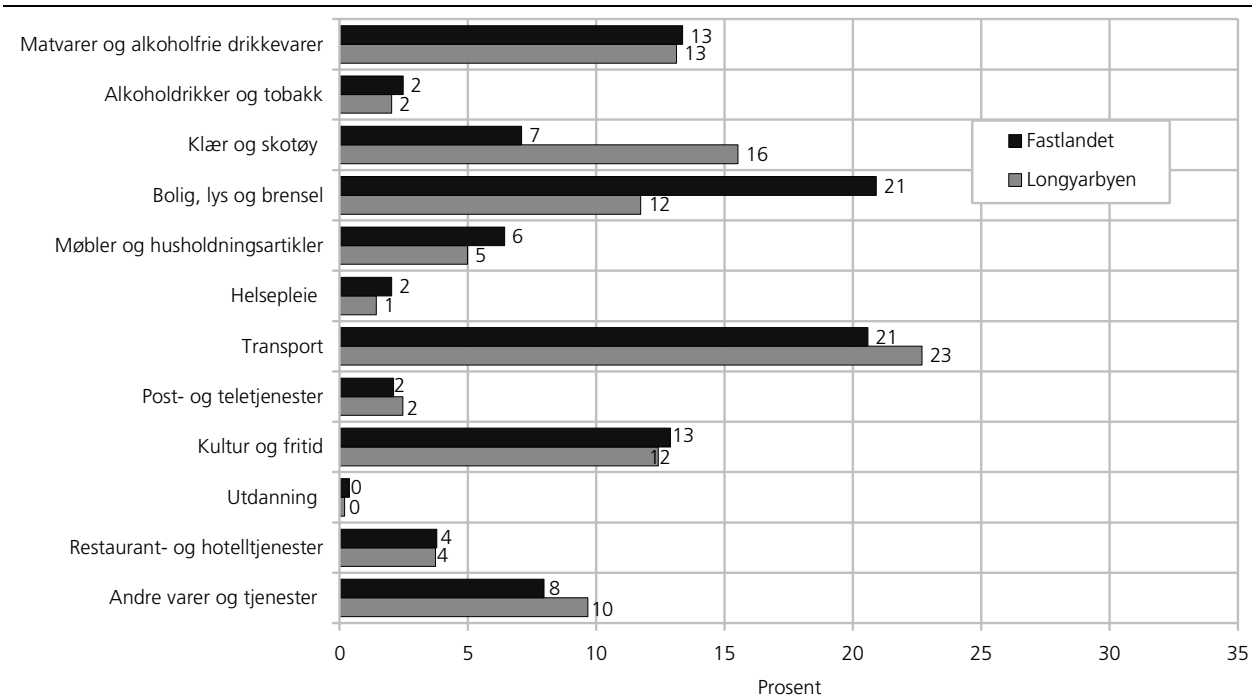
Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Forbruksundersøkelsen på fastlandet 1999 og 2000. Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.4. Andeler av forbruket for flerpersonhusholdninger uten barn etter vare- og tjenestegruppe. Longyearbyen og fastlandet. Prosent

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Forbruksundersøkelsen på fastlandet 1999 og 2000. Statistisk sentralbyrå

Figur 2.5. Andeler av forbruket for flerpersonhusholdninger med barn etter vare- og tjenestegruppe. Longyearbyen og fastlandet. Prosent

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Forbruksundersøkelsen på fastlandet 1999 og 2000. Statistisk sentralbyrå.

2.6.4. Flerpersonhusholdningen med barn på Svalbard ligner mye på fastlands-husholdningen

Det mest markante trekket som viser seg når vi sammenlikner Svalbard og fastlandet for flerpersonhusholdninger med barn, er hvor like de er (se figur 2.5). Ser vi bort fra varegruppene bolig og klær som av naturlige grunner viser de samme forskjellene som vi har berørt for de andre husholdningstypene, er søylene forbausende like. Dette tyder på at når barn kommer inn i husholdningen strukturerer dette også forbruksmønsteret og gjør det mer ensartet uavhengig av bosted. Vi ser videre at transport igjen har blitt den største utgiftsposten med en forbruksandel på 23 prosent, slik kultur og fritid var det for flerpersonhusholdninger uten barn. Kultur og fritid finner vi nå helt nede som den fjerde største forbruksposten etter både klær og skotøy og matvarer. Igjen ser vi hvordan barn i familien setter grenser for hvor mye de voksne kan utnytte kultur- og fritidstilbud.

2.7. Utvikling av forbruket fra 1990 til 2001

Når vi skal belyse forbruket over tid må vi som tidligere nevnt begrense oss til å sammenlikne andeler av det samlede forbruket siden vi ikke har noen konsumprisindeks som kan prisjustere forbrukstallene fra 1990- til 2000-kroner. I tillegg til en oversikt over forbruksnivået på Svalbard i 2001 etter gammel vareklassifisering og for to husholdningstyper (enperson- og flerpersonhusholdninger), vil det kun presenteres

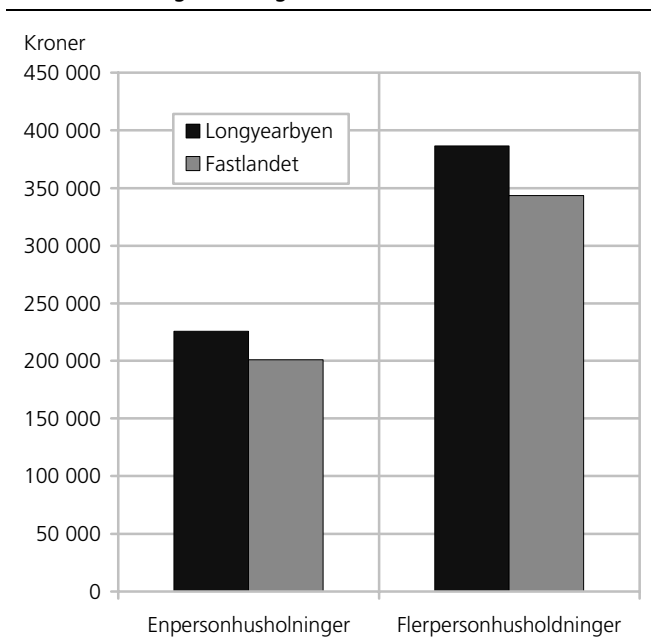
figurer som kan illustrere nivåforskjeller mellom 1990 og 2000.¹⁵

Av samme grunn er det dessverre ikke mulig å si med sikkerhet om forskjellene vi fant mellom Svalbard og fastlandet mht. det totale utgiftsnivået har økt eller sunket fra 1990 og frem til 2001. Resultatene fra 1990-undersøkelsen viste at det samlede utgiftsnivået for enpersonhusholdninger lå om lag 21 prosent over nivået på fastlandet, og for flerpersonhusholdninger snaut 26 prosent høyere. Figur 2.6 viser utgiftsnivået gruppert etter enperson- og flerpersonhusholdninger i 2000/2001 på Svalbard og fastlandet. Nivået for enpersonhusholdninger på Svalbard ligger om lag 12 prosent over nivået på fastlandet, og i underkant av 13 prosent høyere for flerpersonhusholdninger.¹⁶ Det er derfor fristende å si at forskjellene mellom Svalbard og fastlandet har minnet, men dette har vi altså ikke et entydig grunnlag for å hevde siden vi mangler en prisindeks som kan justere prisnivået på Svalbard opp til 2000-priser.

¹⁵ Tabeller over forbruksnivået slik det ble målt i 1990 (1990-kroner) finnes bak i vedlegg F, tabell F1 og F2.

¹⁶ Vi husker at differansen mellom enpersonhusholdninger på Svalbard og fastlandet var 11 prosent når vi regnet etter COICOP under punkt 2.6.1. Forskjellen skyldes som tidligere nevnt en annen beregning av boutgifter i COICOP. Dette fører til at utgiftene på fastlandet blir noe høyere etter denne klassifiseringen enn etter gammel standard.

Figur 2.6. Samlede forbruksutgifter i kroner for enperson- og flerpersonhusholdninger. Longyearbyen og fastlandet. Beregnet etter gammel standard. 2000-kroner

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Forbruksundersøkelsen på fastlandet 2000. Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.11 og 2.12 viser samlede forbruksutgifter etter vare- og tjenestegruppe der flerpersonshusholdningene med og uten barn er slått sammen til én gruppe, for henholdsvis Svalbard og fastlandet. Utgiftene er gruppert etter gammel standard med 9 vare- og tjenestegrupper.

Vi gjør oppmerksom på at samlede forbruksutgifter, spesielt for fastlandet, skiller seg noe fra hva vi så etter COICOP-gruppering i tabell 2.10. Dette skyldes to forhold: For det første er måten å beregne boligutgifter på etter COICOP for dem som eier egen bolig noe annerledes enn etter gammel standard. På Svalbard er det kun fire prosent av husholdningene som eier sin egen bolig, mens det tilsvarende tallet for fastlandet er 76 prosent (Levekårsundersøkelsen 2000). For det andre var som vi husker COICOP-tallene beregnet som et gjennomsnitt av 1999 og 2000, og prisomregnet til 2000-priser. I tabell 2.12 er beregningen gjort på bakgrunn av 2000 undersøkelsen alene.

Tallene for Svalbard etter gammel klassifisering blir derfor i praksis identiske med COICOP-klassifisering, mens avviket blir noe større for fastlandet. Forskjellene er allikevel små og i praksis får dette ingen betydning når vi skal sammenlikne andeler av forbruket.

Tabell 2.11. Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år for husholdninger i grupper for husholdningstype. 2000-kroner, etter gammel standard. Andeler i prosent

K. gr. nummer	Konsumgrupper	Alle husholdninger	Prosent	Enperson-husholdninger	Prosent	Flerperson-husholdninger	Prosent
	Forbruksutgifter i alt	286 596	100,0	225 650	100,0	386 488	100,0
0	Matvarer	30 982	10,8	23 156	10,3	43 809	11,3
1	Drikkevarer og tobakk	8 055	2,8	6 327	2,8	10 888	2,8
2	Klær og skotøy	22 233	7,8	15 255	6,8	33 669	8,7
3	Bolig, lys og brensel	55 859	19,5	4 6981	20,8	70 411	18,2
4	Møbler og husholdningsartikler	17 916	6,3	9 343	4,1	31 966	8,3
5	Helsepleie	3 816	1,3	2 509	1,1	5 959	1,5
6	Reiser og transport	80 637	28,1	68 157	30,2	10 1092	26,2
7	Fritidssysler og utdanning	37 444	13,1	25 702	11,4	56 690	14,7
8	Andre varer og tjenester	29 654	10,3	28 220	12,5	32 004	8,3

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.12. Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år for husholdninger i grupper for husholdningstype. 2000-kroner, etter gammel standard. Hovedforsørger under 67 år. Andeler i prosent

K. gr. nummer	Konsumgrupper	Alle husholdninger	Prosent	Enperson-husholdninger	Prosent	Flerperson-husholdninger	Prosent
	Forbruksutgifter i alt	302 129	100,0	201 051	100,0	343 500	100,0
0	Matvarer	35 106	11,6	16 634	8,3	42 667	12,4
1	Drikkevarer og tobakk	10 551	3,5	7 021	3,5	11 996	3,5
2	Klær og skotøy	20 683	6,8	13 390	6,7	23 668	6,9
3	Bolig, lys og brensel	67 758	22,4	55 476	27,6	72 784	21,2
4	Møbler og husholdningsartikler	25 962	8,6	11 769	5,9	31 770	9,2
5	Helsepleie	7 767	2,6	5 419	2,7	8 729	2,5
6	Reiser og transport	74 053	24,5	46 325	23,0	85 402	24,9
7	Fritidssysler og utdanning	31 099	10,3	19 871	9,9	35 694	10,4
8	Andre varer og tjenester	29 151	9,6	25 146	12,5	30 790	9,0

Kilde: Forbruksundersøkelsen på fastlandet 2000. Statistisk sentralbyrå.

Vi vil i den videre analysen hovedsakelig behandle enperson- og flerpersonhusholdninger hver for seg.

2.7.1. Enpersonhusholdninger på Svalbard bruker mer til reiser og bolig nå enn før

Figur 2.7 viser klart at enslige på Svalbard bruker mer til reiser og transport i 2001 enn hva de gjorde i 1990. Drøye 30 prosent av forbruket går til dette formålet, og er den desidert største utgiftsposten for enpersonhusholdninger i 2001. Vi har tidligere vært inne på de ekstra kostnadene som er forbundet med å bo på Svalbard når det gjelder kontakt med venner og familie på fastlandet. Disse rammebetingelsene var de samme i 1990, og vi ser at reiser og transport også da var den største utgiftsposten for enslige med en andel på 23 prosent. Økningen kan skyldes flere forhold. Transporttilbudet har blitt bedre med daglige flyruter til fastlandet. Det samlede forbruksnivået kan også ha blitt høyere, og da er det naturlig at en større andel av forbruket går til andre formål enn de rent basale som mat og bolig. Imidlertid ser vi at også andelen til bolig lys og brensel har økt med syv prosentpoeng, så denne forklaringen virker ikke helt plausibel. Hvis vi sammenlikner med fastlandet (figur 2.8) ser vi at også der har andelen til reiser og transport økt noe fra 1990 til 2000, men utslagene er langt mindre enn på Svalbard.

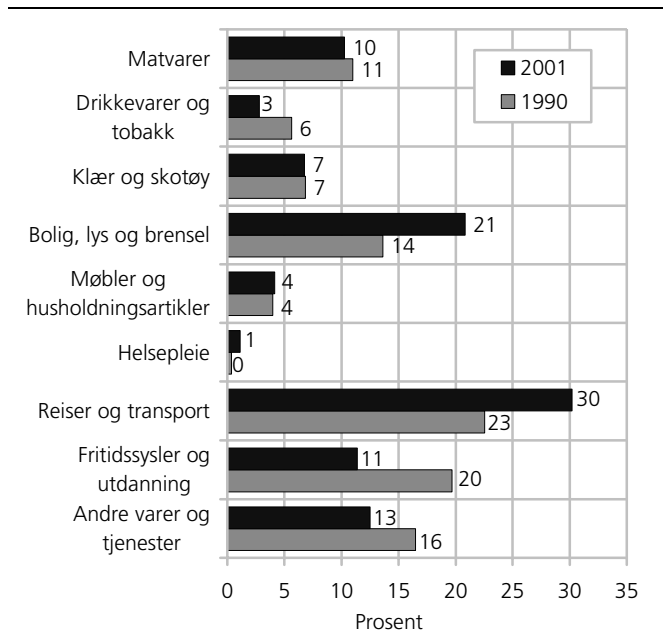
Sammenligner vi utviklingen på Svalbard og fastlandet når det gjelder boligutgifter ser vi at denne andelen av forbruket nærmer seg hverandre. Det skiller bare syv prosentpoeng mellom utgiftsandelen til dette formålet. Vi får bekreftet det vi kunne anta når det gjelder effekten av en utvikling på Svalbard i retning av et mer normalisert boligmarked. Det arbeidsgiverfinansierte felleleshusholdet har bl.a. forsvunnet helt og statsansatte og ansatte i statsaksjeselskapene har på 90-tallet fått redusert sine goder i form av subsidiert bolig. Denne reduksjonen har dog normalt vært ledsaget av en viss kompensasjon i form av høyere lønn. Ansatte i private selskaper mottar få slike goder fra arbeidsgiver, og denne gruppen har økt kraftig på 90-tallet. Alle disse faktorene bidrar til at forbruksandelen til bolig har økt så vidt kraftig på disse drøye ti årene.

Den største endringen i forbruket finner vi imidlertid innenfor konsumgruppen fritidssysler og utdanning med en reduksjon på 9 prosentpoeng. Denne posten har nær blitt halvert fra 1990 til 2001.

Vi ser også at andelen til drikkevarer og tobakk har blitt halvert på disse elleve årene.

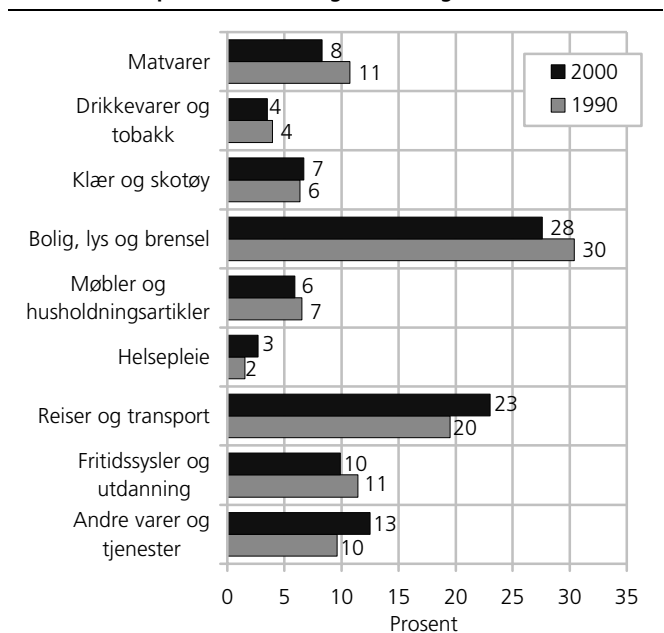
Andelen til matvarer, klær og skotøy og møbler og husholdningsartikler er nærmest uendret fra 1990 til 2001.

Figur 2.7. Svalbard. Andeler av samlet forbruk for enpersonhusholdninger i 1990 og 2001. Prosent

Kilde: Forbruksundersøkelsene i Longyearbyen 1990 og 2001. Statistisk sentralbyrå

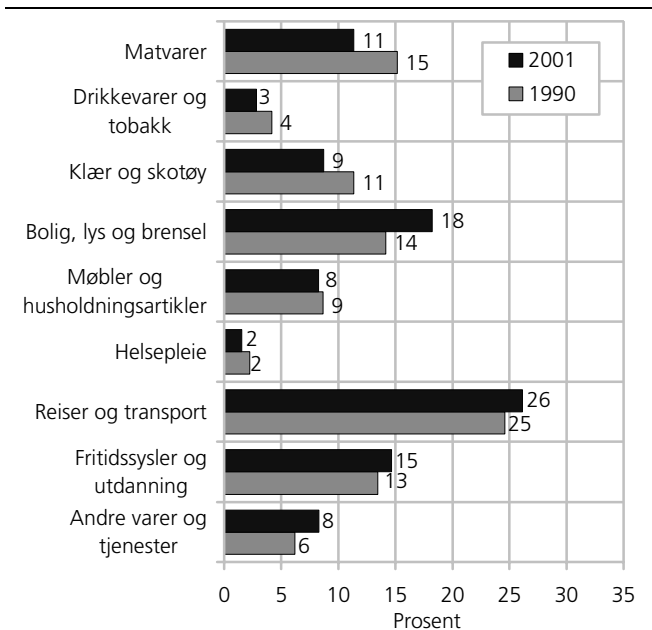
Figur 2.8. Fastlandet. Andeler av samlet forbruk for enpersonhusholdninger i 1990 og 2000. Prosent

Kilde: Forbruksundersøkelsene på fastlandet 1989 og 2000. Statistisk sentralbyrå

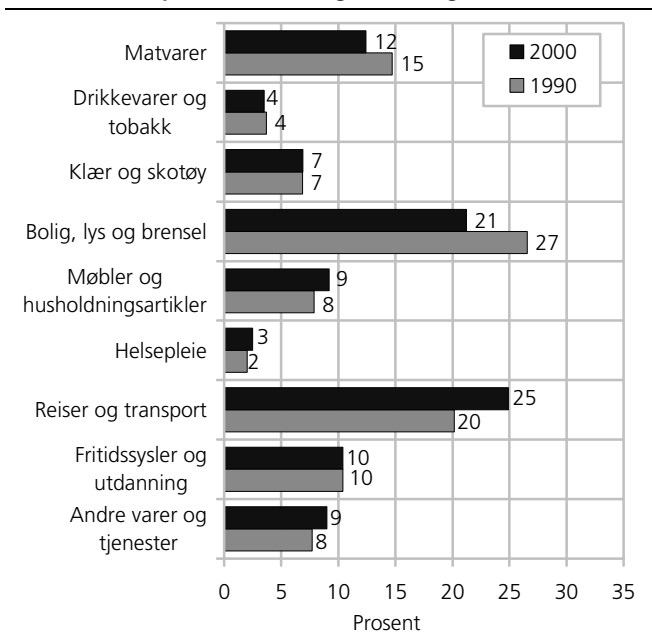
Samlet ser vi at Svalbard er et samfunn i betydelig endring. I et forbruksperspektiv er endringene vi observerer i forbruksmønsteret relativt store. På fastlandet er det få konsumgrupper som har særlig store bevegelser i perioden, mens Svalbard viser klare tegn på endringer i de strukturelle betingelsene som legger føringer på folks private forbruksmønster. Som vi skal se videre kan det se ut til at de største endringene har skjedd for nettopp enpersonhusholdningene.

Figur 2.9. Svalbard. Andeler av samlet forbruk for flerpersonhusholdninger i 1990 og 2001. Prosent

Kilde: Forbruksundersøkelsene i Longyearbyen 1990 og 2001. Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.10. Fastlandet. Andeler av samlet forbruk for flerpersonhusholdninger i 1990 og 2000. Prosent

Kilde: Forbruksundersøkelsene på fastlandet 1989 og 2000. Statistisk sentralbyrå.

2.7.2. Flerpersonhusholdningene bruker mindre på mat og mer til bolig nå enn før

Reiser og transport er også for flerpersonehusholdningene den desidert største utgiftsposten i 2001 med 26 prosent av det totale forbruket (se figur 2.9). Dette er en svak økning fra 1990 og omtrent på samme nivå som på fastlandet (figur 2.10). Flerpersonshushold har altså ikke hatt den samme dramatiske økningen av denne utgiftsposten som vi så hos enpersonehusholdninger. Flerpersonshusholdninger på fastlandet har hatt en betydelig større økning i forbruksandelen til reiser og transport enn vi finner på Svalbard, og nivået i 2000 er marginalt lavere enn på Svalbard for denne husholdningstypen.

Den største økningen i forbruket finner vi for bolig, lys og brensel. Dette er nå den nest største utgiftsposten for flerpersonehusholdninger på Svalbard med 18 prosent av forbruket. Tendensen er motsatt av utviklingen på fastlandet også for denne husholdningstypen. Fra å være den største utgiftsposten på fastlandet i 1990 med 27 prosent av forbruket, er bolig nå nede på en andel under reiser og transport. En slik motsatt utvikling for sammenlignbare husholdningsgrupper er en klar indikasjon på at de økonomiske rammebetingelsene må ha endret seg i forskjellig retning på Svalbard og fastlandet.

Det er også en klar reduksjon i forbruksandelen som går til matvarer for flerpersonehusholdningene på Svalbard. Andelen er redusert fra 15 til 11 prosent av forbruket og er nå nede som den fjerde største utgiftsposten. Tendensen er den samme som vi finner for gruppen på fastlandet, og andelen i 2000 er også noenlunde den samme.

For andre konsumgrupper er endringene relativt små. Det er også et generelt trekk ved utviklingen av forbruksmønsteret for flerpersonehusholdningene at endringene jevnt over har vært mindre enn det vi fant for enpersonehusholdningene. Vi finner ikke igjen den forholdsvis store reduksjonen i utgifter til fritid og utdanning som vi så for enpersonehusholdningene. Snarere ser vi her en svak økning. Det samme forholdet ser vi for gruppen "andre varer og tjenester".

3. Inntekt

3.1. Bakgrunn og formål

I kapitlene 1 og 2 er husholdningenes utgiftsside på Svalbard nærmere beskrevet ved hjelp av prisnivå og forbruksmønster. En husholdnings økonomiske levekår kan uttrykkes i form av tilgang på varer og tjenester på den måten at jo høyere forbruk desto bedre økonomiske levekår. Men en husholdnings forbruk bygger blant annet på visse preferanser. Den kan for eksempel velge å ikke forbruke alle sine økonomiske ressurser, men å spare noen av disse til senere bruk. På grunn av dette blir husholdningenes inntekt ofte brukt som det mest objektive kriteriet for måling av økonomiske levekår både på gitte tidspunkt og over tid (The Canberra group, 2001). For å kunne ta hensyn til personenes/husholdningenes inntektsside er inntektsopplysninger om personer på Svalbard innhentet fra ligningsmyndighetene for 1990 og 1999. Inntektsopplysninger fra skatteligningen 2000 var ikke tilgjengelig når denne rapporten ble skrevet.

3.2. Om datagrunnlaget

3.2.1. Datagrunnlag for Svalbard i 1990

Inntektstallene for befolkningen på Svalbard i 1990 er hentet fra Skattedirektoratets beregningsblad for inntekter som er skattlagt etter ligning (Svalbardskattelovens kapittel 1) og fra lønnstrekkordningen for lønnsinntekt som er skattlagt ved direkte trekk i inntekten (Svalbardskattelovens kapittel 2). Bestemmelsene i Svalbardskattelovens kapittel 1 gjelder personer som regnes som "hjemmehørende på Svalbard" og personer som ikke er hjemmehørende, men som har inntekt og formue stedbundet til Svalbard som ikke skattlegges etter lønnstrekk.

I alt omfatter beregningsbladene 639 personer i 1990. Inntektsopplysninger som er gitt i beregningsbladene er næringsinntekt, pensjonsinntekter og kapitalinntekter (renteinntekter fra bankinnskudd og obligasjoner, aksjeutbytte, inntekt fra hytte på Svalbard og inntekt av formuesforhold på fastlandet). Dette er inntekter som er skattlagt etter ligning.

Manuelle rettinger er gjort for 6 personer for å skille næringsinntekt fra pensjonsinntekt. For noen få personer vil netto næringsinntekt også omfatte gevinst ved

salg av formuesobjekt som anses skattepliktig (ikke mulig å spesifisere som en kapitalinntekt på beregningsbladet).

Opplysninger om lønn etter lønnstrekkordningen og sum utlignet skatt i 1990 er hentet fra Skattedirektoratet på egen fil. I alt omfatter denne filen 1 493 personer (omfatter også personer som bare har lønnsinntekt gjennom et arbeidsforhold på Svalbard, men som ikke ble regnet som hjemmehørende på Svalbard i 1990). Ved kobling mot de 639 personene fra beregningsbladene i 1990 fant vi igjen 608 personer, eller 95 prosent.

Opplysninger om alder og kjønn er avledet fra fødselsnummer. Det har ikke vært mulig å fremskaffe opplysninger om husholdningssammensetning i 1990 for de 639 personene som er skattlagt etter ligning.

3.2.2. Datagrunnlag for fastlandet i 1990

Inntektstallene for befolkningen på fastlandet i 1990 er hentet fra Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger. Inntekts- og formuesundersøkelsen har som formål å belyse inntekts- og formuesforholdene for hele den norske befolkningen, og for forskjellige delgrupper av befolkningen. Den gir en oversikt over inntektens og formuens fordeling på grupper av personer, og på husholdninger gruppert etter størrelse, sammensetning og kjennemerker ved hovedinntektstakeren i husholdningen. Statistikken viser også hvordan inntekt og formue er sammensatt av ulike komponenter.

Inntekts- og formuesundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse som i 1990 omfatter i alt 16 179 personer fordelt på 6 046 husholdninger.

Opplysninger om inntekt er registrert fra selvangivelsen for de personlige skattyterne, mens opplysninger om utlignet skatt er påkoblet fra Skattedirektoratets ligningsregister.

Utvalget til inntekts- og formuesundersøkelsen blir veid ved hjelp av et kalibreringsprogram. Denne estimeringsmetoden gjør at utvalget viser de samme størrelser

som en kjenner fra registerstatistikken (for hele populasjonen) for utvalgte inntektsvariabler.

3.2.3. Datagrunnlag for Svalbard i 1999

Statistisk sentralbyrå har innhentet selvangivelsesopplysninger fra skatteligningen 1999 for personlige skattytere fra Svalbard likningskontor. I alt omfattet dette datauttrekket 1 710 personer. Inntektsopplysninger hentet fra denne datakilden omfatter ulike inntekter skattlagt ved ligning på Svalbard som for eksempel næringsinntekter, renteinntekter og aksjeutbytte.

Fra Skattedirektoratet sitt ligningsregister er det koblet på opplysninger vedrørende lønn og pensjoner skattlagt etter lønnstrekkordningen. I tillegg er det påkoblet opplysninger om ilagt skattetrekk etter denne ordningen. Av de 1 710 personene skattlagt ved Svalbard likningskontor fant man igjen 1 464 personer, eller 86 prosent, på Skattedirektoratet sitt likningsregister.

Mange personer bosatt på Svalbard har også inntekter på fastlandet. Inntekter skattlagt ved likningskontor på fastlandet er derfor også innhentet fra Skattedirektoratets selvangivelsesregister. Utlignet skatt på fastlandet er innhentet fra tidligere nevnte ligningsregister. Datagrunnlaget omfatter i 1999 også diverse skattefrie inntekter som for eksempel barnetrygd, kontantstøtte og grunn- og hjelpetønad fra Rikstrygdeverket, sosialhjelp fra sosialhjelpsregisteret, studiestipend fra Statens Lånekasse for utdanning og bostøtte fra Husbanken.

Ved kobling mot register for å innhente skattepliktige inntekter (på fastlandet) og diverse skattefrie inntekter fant en registeropplysninger for 1 687 (98,7 prosent) av de 1 710 personene som var skattepliktige til Svalbard. Resterende 23 personer som en ikke fant er personer med D-nummer (utlendinger) som ikke er bosatt i Norge (tas ikke med). De 1 687 personene er benyttet som grunnlag for å se på utviklingen i individuell inntekt på Svalbard.

For å etablere husholdning som analyseenhet er datagrunnlaget med ulike inntekts- og skatteopplysninger for 1 687 personer i 1999 koblet opp imot levekårsundersøkelsen i Longyearbyen fra mars 2000. Av de 744 personer som ble intervjuet i denne undersøkelsen (Kleven 2000) ble 742 personer (99,7 prosent) funnet igjen blant de 1 687 personene.

De 742 personene fra levekårsundersøkelsen er derefter aggregert opp på husholdningsnivå. Dette gav til sammen 541 husholdninger fordelt på 298 enpersonhusholdninger og 243 flerpersonhusholdninger. I forhold til totalpopulasjonen i levekårsundersøkelsen for Longyearbyen gir dette en underrepresentasjon av enpersonhusholdninger. Denne husholdningstypen er derfor vektet opp (vekt 1,41) for å samsvare med sammensetningen av husholdningstyper i totalpopulasjonen (se forklaring i Kleven 2000, side 16).

Boks 1: Definerings av tre kjennemerker

Husholdning

Som husholdning er regnet alle personer som er fast bosatt i boligen og som har felles kosthold.

Hovedinntektstaker

Hovedinntektstaker er den i husholdningen som har fått registrert høyest samlet inntekt blant inntektstakerene i husholdningen. I de tilfeller det ikke finnes noen inntektstaker i husholdningen er eldste person hovedinntektstaker.

Yrkestilknytning

En person er yrkestilknyttet dersom inntekt av næringsvirksomhet og lønnsinntekt til sammen er større enn folketrygdens minstepensjon til alders- og uførepensjonister (minstepensjon). Minstepensjonen i 1990 og 1999 var henholdsvis 53 435 og 83 256 kroner.

3.2.4 Datagrunnlag for fastlandet i 1999

Datagrunnlaget for fastlandet i 1999 er som for Svalbard innhentet fra Skattedirektoratets selvangivelsesregister for inntektsåret 1999 når det gjelder de skattepliktige inntektene. Dette datagrunnlaget omfatter drøyt 4,6 millioner personer hvor alle inntektsopplysninger på den personlige selvangivelsen er registrert.

For å kunne gi inntektsstatistikk for fastlandet på husholdningsnivå i 1999 er Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse benyttet som kilde. Dette er en utvalgsundersøkelse hvor husholdningssammensetningen er kartlagt ved hjelp av intervju. I 1999 omfattet undersøkelsen til sammen 9 964 husholdninger. Skattepliktige inntekter er påkoblet husholdningsmedlemmene fra nevnte selvangivelsesregister, mens diverse skattefrie inntekter som for eksempel barnetrygd, kontantstøtte og grunn- og hjelpetønad er hentet fra Rikstrygdeverket, sosialhjelp fra sosialhjelpsregisteret, studiestipend fra Statens Lånekasse for utdanning og bostøtte fra Husbanken.

3.2.5. Selvangivelsen som datakilde

Selvangivelsen inneholder alle inntekter som gir grunnlag for beskatning. Dette betyr også at de opplysningene som selvangivelsen gir vil være påvirket av gjeldende skatteregler. Inntekter som ikke er gjenstand for beskatning registreres derfor ikke i selvangivelsen. Det samme gjelder selvsagt inntekt som er unndratt beskatning (såkalte "svarte" inntekter).

De siste årene har det skjedd endringer i skattereglene som også har påvirket de registrerte beløpene på selvangivelsen. Endringene har blant annet bestått i at skattegrunnlaget gradvis har blitt utvidet for eksempel ved at flere naturalytelser nå inngår i lønnsbegrepet. De viktigste endringene fant her sted mellom 1987 og 1988. Skattereformen i 1992 endret også på de skattemessige inntektsbegrepene, særlig for næringsdrivende.

Boks 2: Inntektsbegreper i inntektsstatistikken

I inntekts- og formuesundersøkelsene omfatter inntekt lønnsinntekt, næringsinntekt, kapitalinntekt og overføringer.

Lønnsinntekt omfatter lønn, honorarer med videre, naturalytelser som fri bil og sykepenger (både fra arbeidsgiver og fra folketrygden). Lønnsinntektene omfatter altså naturalytelser, men omfanget og registreringen av disse på selvangivelsene har variert over tid (jf. omtalen av selvangivelsen som datakilde over). Trolig er det særlig høytlønte som har hatt fordel av slike naturalytelser. Når slike ytelser har blitt skattepliktige, kan det i statistikken fremkomme som inntektsvekst for høytlønte, selv om det reelt sett bare reflekterer en regelendring og den faktiske inntekten kan ha vært den samme.

Næringsinntekt omfatter, slik den er definert i inntektsstatistikken, inntekt av næringsvirksomhet før fondsavsetninger (til og med 1991) men etter av- og nedskrivninger og fradrag for driftsutgifter og skattemessige underskudd i næring. I tillegg inngår skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet.

Kapitalinntekt omfatter renteinntekter, aksjeutbytte, netto realisasjonsgevinst og andre kapitalinntekter (f.eks. leieinntekter og inntekter fra utlandet).

Overføringer omfatter skattepliktige pensjoner fra folketrygden (alders-, uføre- og etterlattepensjon, overgangsstønad, barnpensjon og attføringspenger), arbeidsledighetstrygd, underholdsbidrag, legater o.l. og tjenestepensjon, og skattefrie ytelser som grunn- og hjelpestønad ved uførhet (f.o.m. 1991), barnetrygd, bostøtte, stipend fra Statens lånekasse for utdanning, forsørgerfradrag, sosialhjelp, fødselsengangsstønad (f.o.m. 1994), kontantstøtte (f.o.m. 1998) og andre overføringer (LTO-kode 916).

Negative overføringer er betalt underholdsbidrag og tvungen pensjonspremie i arbeidsforhold.

Kapitalgevinster og -tap er delvis inkludert i inntektsstatistikken. Gevinster som påvirker næringsinntektene er i prinsippet med når de realiseres. Liberale avskrivningsregler, fondsordninger og betingede skattefrikta bidrar til at ordinære inntekter har latt seg omforme til mer eller mindre skattefrie gevinster. Kapitalgevinster og -tap som følge av inflasjon eller tap på gjeld og fordringer fanges ikke opp av inntektsstatistikken. Realprisendringer på konsumkapital blir i varierende grad registrert.

Blant annet ble avskrivningssatsene redusert, og muligheter for fondsavsetninger ble opphevet. Dette betyr igjen at en del av endringene i inntektsnivå over tid, for eksempel i gjennomsnittlig bruttoinntekt, også

skyldes rent tekniske endringer som de som er nevnt over.

Selvangivelsesdata er fra og med inntektsåret 1993 tilgjengelig både som et administrativt register fra Skattedirektoratet, og som utvalgsdata for de personer som inngår i husholdningsutvalget til de årlige inntekts- og formuesundersøkelsene. I det store og hele så er de to kildene sammenlignbare.

For utvalget har en imidlertid hatt muligheter til å foreta en grundigere kontroll av beløp enn det som er mulig på registeret. På den andre siden kan utvalget gi usikre tall på noen poster der det er få observasjoner. Det kan derfor være noen avvik mellom kildene på noen mindre poster.

3.2.6. Feilkilder og usikkerhet

De viktigste primærdata er hentet fra selvangivelsene. De kan inneholde feil som begås av den enkelte skattyter som fyller ut skjemaene. En rekke av feilene blir oppdaget og rettet av ligningskontorene. Statistisk sentralbyrås kontrollopplegg avslører feil når det er logisk brist i skjemaene.

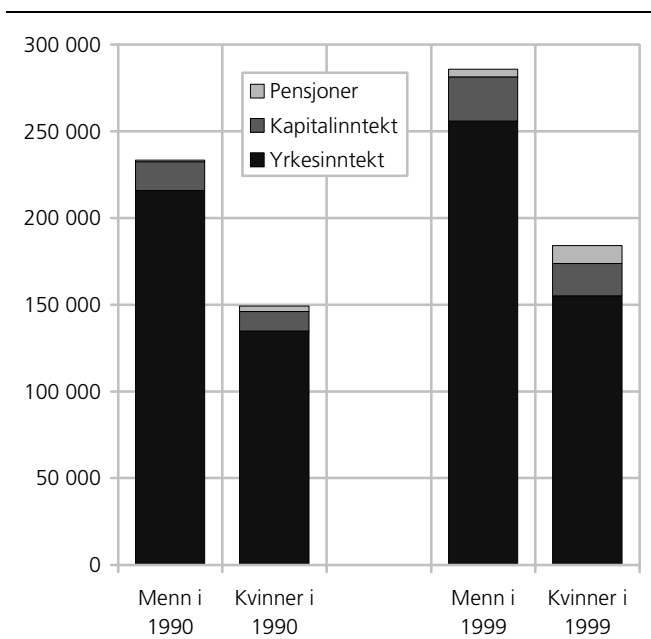
Feil som ikke har praktisk betydning for selve ligningen, blir ofte ikke rettet av ligningskontorene. Det kan føre til skjevheter i materialet. Særlig vil små beløp som ligger under skattefrie grenser, lett bli stående selv om de ikke er riktig utfylt.

En del feil ved innsamling og bearbeiding av dataene er uunngåelig. Det kan være kodefeil, revisjonsfeil, feil i edb-behandlingen etc. Det er utført et omfattende arbeid for å minimalisere disse feilene, og vi anser disse feiltypene for å være relativt ubetydelige

Alle utvalgsundersøkelser er beheftet med en viss usikkerhet. Generelt blir resultatene mer usikre jo færre observasjoner de er basert på. Grupper som er basert på relativt få observasjoner vil være meget sterkt influert av ekstreme observasjoner, dvs. observasjoner som avviker sterkt fra gjennomsnittet. I denne statistikken er ekstreme observasjoner i de fleste tilfeller tatt med, men utslagene til slike observasjoner er blitt forsøkt redusert ved justering (reduksjon) av husholdningsvektene.

Utvalgsskjevhet kan oppstå når fordelingen mellom visse grupper i utvalget ikke er den samme som den tilsvarende fordeling i totalpopulasjonen. En slik utvalgsskjevhet kan oppstå gjennom frafall. De fleste opplysningene til Inntekts- og formuesundersøkelsen er hentet fra administrative registre. Frafall er ikke noe problem for denne delen av materialet. Husholdnings-sammensetningen er basert på intervju, og da vil vi alltid få frafall. Det er imidlertid justert for frafallet ved å erstatte husholdningsopplysninger med opplysninger om familiesammensetning.

Figur 3.1. Gjennomsnittlig bruttoinntekt og inntekts sammensetning, etter kjønn. Svalbard. 1990 og 1999. Kroner

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard og Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk

Tabell 3.1. Inntektsregnskap for personer lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1990

	Gjennomsnittlig beløp			Andel med beløp		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	192 900	215 900	134 800	98	98	98
+ Lønn	187 000	209 500	130 000	95	95	95
+ Netto næringsinntekt	5 900	6 400	4 800	14	13	17
+ Kapitalinntekt	15 000	16 400	11 400	89	91	83
+ Brutto renteinntekter	11 300	12 400	8 600	85	86	81
+ Aksjeutbytte	300	400	0	3	3	2
+ Kapitalinntekter fra formue på fastlandet	3 200	3 300	2 700	37	43	23
+ Inntekt fra hytte på Svalbard	200	200	100	20	23	10
+ Pensjoner	1 600	1 000	3 000	3	2	6
= Bruttoinntekt	209 500	233 300	149 200	100	100	100
- Utliknet skatt	26 500	29 700	18 400	95	95	94
= Bruttoinntekt etter skatt	183 000	203 600	130 800	100	100	100
Antall observasjoner	639	458	181	639	458	181

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard.

3.3. Resultater

3.3.1. Inntektsnivå for personer lignet på Svalbard i 1990

I 1990 var gjennomsnittlig bruttoinntekt 209 500 kroner for de 639 personene som ble skattlagt etter ligning på Svalbard. For menn utgjorde bruttoinn-

tekten 233 300 kroner, mens kvinnene hadde i gjennomsnitt 149 200 kroner eller 56 prosent lavere inntekt (tabell 3.1).

For både menn og kvinner var det hele 98 prosent som hadde yrkesinntekt på Svalbard i 1990. De fleste mottok lønnsinntekt, 95 prosent for begge kjønn. Gjennomsnittlig lønnsinntekt for menn utgjorde 209 500 kroner, mens kvinnene hadde i gjennomsnitt 130 000 kroner i lønn. Det har ikke vært mulig å korrigere lønnsinntektene for eventuelle forskjeller i arbeidstid da det ikke finnes tilgjengelige opplysninger om dette (andelen med heltid/deltid). Inntekt fra næringsvirksomhet var i 1990 litt mer vanlig blant kvinnene hvor omlag 17 prosent stod oppført med slik inntekt sammenlignet med 13 prosent blant mennene. Gjennomsnittlig utgjorde næringsinntekten beskjedne 4 800 og 6 400 kroner for henholdsvis kvinner og menn.

Yrkesinntekten utgjorde i 1990 drøyt 92 prosent av bruttoinntekten, mens kapitalinntekter og pensjoner stod for en andel på henholdsvis 7 og 1 prosent. Det er ingen store forskjeller mellom kjønnene. Kvinnene på Svalbard i 1990 hadde en noe lavere andel yrkesinntekt, og en noe høyere andel pensjoner enn mennene.

Gjennomsnittlige kapitalinntekter utgjorde i alt 15 000 kroner i 1990. Mesteparten kom fra renteinntekter fra bankinnskudd og obligasjoner (75 prosent), mens 21 prosent stammet fra inntekt av fast eiendom på fastlandet.

3.3.2. Inntektsnivå for personer lignet på Svalbard i 1999

For inntektsåret 1999 har det vært mulig å fremskaffe selvangivelsesopplysninger for 1 687 personer på Svalbard. Gjennomsnittlig bruttoinntekt i 1999 utgjorde 242 900 kroner for disse personene (se tabell 3.2). Forskjellen i bruttoinntekt mellom kjønnene var på drøye 55 prosent med henholdsvis 184 100 og 285 700 kroner i gjennomsnitt for kvinner og menn.

Gjennomsnittlig lønnsinntekt utgjorde 249 700 kroner for menn og 152 800 kroner for kvinner (ikke korrigert for forskjeller i arbeidstid). Noe av denne lønnsinntekten er opptjent i arbeidsforhold på fastlandet. I gjennomsnitt utgjorde lønnsinntekt på fastlandet drøye 18 prosent av total lønnsinntekt til menn på Svalbard i 1999. Tilsvarende andel for kvinnene var i underkant av 16 prosent. Om lag åtte av ti kvinner og menn hadde lønnsinntekt på Svalbard i 1999. Mer enn hver tredje mann og kvinne hadde også lønnsinntekt fra fastlandet dette året.

Inntekt fra næringsvirksomhet har gjennomsnittlig liten beløpsmessig betydning. Seks prosent av mennene og fire prosent av kvinnene hadde slik inntekt i 1999. For menn kommer halvparten av næringsinntekten fra virksomhet på fastlandet.

Tabell 3.2. Inntektsregnskap for personer lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1999

	Gjennomsnittlig beløp			Andel med beløp		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	213 400	255 900	155 200	81	83	77
+ Lønn	208 800	249 700	152 800	80	82	77
Herav lønn på fastlandet	36 700	45 900	24 200	35	38	31
+ Netto næringsinntekt	4 600	6 200	2 400	5	6	4
Herav næringsinntekt på fastlandet	1 900	3 200	200	3	3	2
+ Kapitalinntekt	22 600	25 500	18 700	80	82	77
Herav kapitalinntekt på fastlandet	14 800	15 800	13 600	46	50	40
+ Pensjoner	6 800	4 300	10 300	7	4	12
Herav pensjoner på fastlandet	3 000	2 200	4 100	4	2	6
= Bruttoinntekt	242 900	285 700	184 100	85	87	83
- Utliknet skatt	43 300	51 800	31 400	84	85	82
= Bruttoinntekt etter skatt	205 300	240 300	157 300	85	87	83
Antall observasjoner	1 687	975	712	1687	975	712

Kilde: Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk

Totalt utgjør yrkesinntekten 89 prosent av bruttoinntekten til menn og 84 prosent av bruttoinntekten til kvinner. For kvinnene utgjør til gjengjeld pensjoner 6 prosent av total inntekt. Tilsvarende andel for menn er 2 prosent. Kapitalinntekter utgjør 9 prosent av inntekten til mennene med et gjennomsnitt på 25 500 kroner, mens for kvinnene utgjør disse inntektene i gjennomsnitt 18 700 kroner eller 10 prosent av bruttoinntekt. Godt over halvparten av kapitalinntektene for begge kjønn kommer fra fastlandet, hovedsakelig i form av avkastning på fast eiendom.

3.3.3. Hvordan sammenligne med inntektsnivået på fastlandet?

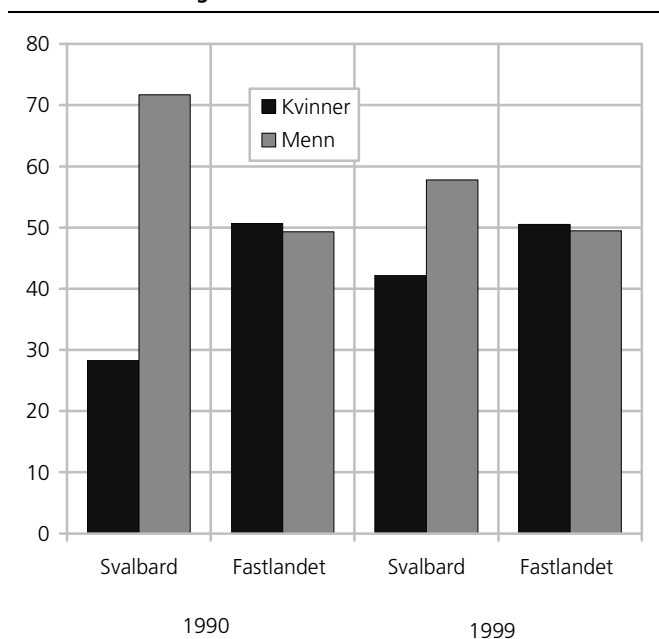
Hittil har vi kun sett på inntekten til svalbardianerne i 1990 og 1999 uten å si noe om inntektsutviklingen på Svalbard i dette tidsrommet, eller sammenlignet det med inntektene til befolkningen på fastlandet på samme tidspunkt. For å kunne gjøre dette er vi nødt til å prøve å avgrense befolkningen på både Svalbard og fastlandet i 1990 og 1999 etter noen valgte kriterier.

Hvis vi først studerer alders- og kjønnsfordelingen på Svalbard i 1990 og 1999 ut fra de personene vi har ligningsopplysninger om og sammenligner dette med fastlandsbefolkningen, finner vi store forskjeller (se figur 2). I 1990 var færre enn tre av ti personer på Svalbard kvinner. I 1999 var kjønnsfordelingen blitt en del jevnere, men fortsatt var det bare drøyt 40 prosent kvinner blant de som ble lignet på Svalbard. Tilsvarende andel kvinner viser også befolkningsstatistikken for 1998 (NOS Svalbardstatistikk 1999, tabell 13).

Tabell 3.3. Andel personer etter alder og kjønn. Svalbard og Fastlandet. 1990 og 1999

	1990		1999	
	Svalbard	Fastlandet	Svalbard	Fastlandet
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Under 25 år	9,8	34,1	27,0	32,1
25-34 år	33,2	14,5	26,0	15,3
35-44 år	29,3	14,9	21,4	14,4
45-55 år	21,5	11,7	18,8	14,9
56-66 år	5,8	10,0	6,2	9,5
67 år og eldre	0,5	14,7	0,4	13,8
Kvinner				
Under 25 år	16,0	32,4	29,5	31,0
25-34 år	36,5	14,6	27,2	14,9
35-44 år	24,9	14,0	21,1	14,0
45-55 år	17,1	11,4	17,5	14,4
56-66 år	4,4	10,3	4,1	9,5
67 år og eldre	1,1	17,3	0,6	16,2
Menn				
Under 25 år	7,4	35,8	25,2	33,2
25-34 år	31,9	14,5	25,2	15,7
35-44 år	31,0	15,8	21,7	14,9
45-55 år	23,2	12,0	19,8	15,4
56-66 år	6,3	9,7	7,8	9,4
67 år og eldre	0,2	12,2	0,3	11,4

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard, Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger og Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk.

Figur 3.2. Kjønnsfordeling på Svalbard og Fastlandet. 1990 og 1999

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard, Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger og Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk.

Andelen kvinner og menn på fastlandet er fordelt med en liten overvekt av kvinner.

Alderssammensetningen blant de 639 personene som ble lignet på Svalbard i 1990 viser at 84 prosent befant seg i aldersgruppen 25-55 år. Tilsvarende andel blant de 1 687 personene som ble lignet på Svalbard i 1999

var 66 prosent. Nå er ikke disse to andelene direkte sammenlignbare da beregningsbladene fra 1990 ikke inkluderer barn. Ligningstallene fra 1999 inkluderer alle, også barn. Likevel viser alderssammensetningen (se tabell 3.3) at andelen av befolkningen under henholdsvis 25 år og over 66 år er langt høyere på fastlandet enn på Svalbard, både i 1990 og i 1999.

Det gjelder generelt at den norske befolkningen på Svalbard er relativt homogen når det gjelder yrkestilknytning. Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen viste at 91 prosent av alle over 16 år er i arbeid, mens kun 1 prosent var arbeidsledige. 95 prosent av mennene på Svalbard var i arbeid sammenlignet med 78 prosent på fastlandet. For kvinner på Svalbard var 89 prosent yrkestilknyttet mens tilsvarende andel på fastlandet var 69 prosent (Kleven 2002).

Et annet forhold som må trekkes inn ved sammenligning av inntektsnivå på Svalbard og på fastlandet er forskjeller i skatteregler. Gjennomsnittlig skatteprosent på fastlandet i 1999 (utlignet skatt som andel av bruttoinntekt) ligger i størrelsesorden 25 prosent. Tilsvarende andel på Svalbard var om lag 15 prosent.

Før inntektsnivå på Svalbard sammenlignes med resultater fra inntektsstatistikken på fastlandet er derfor de to populasjonene korrigert for forskjeller i demografi, i yrkestilknytning og i skatteregler.

- 1 Befolkningen på Svalbard og på fastlandet er avgrenset til aldersgruppen 25-55 år og det presenteres inntektstall for hvert av kjønnene.
- 2 Referansepopulasjonen på fastlandet er videre avgrenset til de som regnes som yrkestilknyttet ifølge Statistisk sentralbyrås offisielle inntektsstatistikk (boks 1).
- 3 Bruttoinntekten er oppgitt både før og etter at utlignet skatt er trukket i fra.

Det er likevel viktig å understreke at en sammenligning av inntektsnivå for befolkningen på Svalbard med befolkningen på fastlandet uansett må taes med en del forbehold. For eksempel gir definisjonen av yrkestilknytning på fastlandet en relativt lav beløpsgrense for å bli regnet som yrkestilknyttet.

Inntektsstatistikken for fastlandet gir ingen mulighet for å korrigere for arbeidstid. Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen viste at 89 prosent av de sysselsatte innbyggerne arbeider heltid, fordelt på henholdsvis 95 prosent blant mennene og 81 prosent blant kvinnene. Disse andelene ligger langt over det som for eksempel Statistisk sentralbyrå sin arbeidskraftundersøkelse viser, hvor 89 prosent av mennene oppgis å arbeide heltid sammenlignet med 57 prosent blant kvinnene (<http://www.ssb.no/emner/06/01/yrkeaku/tab-2001-02-01-04.html>).

Tabell 3.4. Inntektsregnskap for personer 25-55 år lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1990

	Gjennomsnittlig beløp			Andel med beløp		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	203 800	226 000	142 200	99	98	99
+ Lønn	197 200	219 000	136 800	96	96	95
+ Netto næringsinntekt	6 500	7 000	5 400	14	12	18
+ Kapitalinntekt	14 800	15 700	12 600	90	92	85
+ Pensjoner	900	200	2 600	2	1	6
= Bruttoinntekt	219 500	241 900	157 400	100	100	100
- Utlignet skatt	28 000	31 100	19 400	96	96	95
= Bruttoinntekt etter skatt	191 500	210 800	138 000	100	100	100
Antall observasjoner	536	394	142	536	394	142

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard.

Tabell 3.5. Inntektsregnskap for yrkesaktive personer 25-55 år lignet på fastlandet, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1990

	Gjennomsnittlig beløp			Andel med beløp		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	199 100	238 900	145 600	100	100	100
+ Lønn	173 900	203 700	133 900	94	92	95
+ Netto næringsinntekt	25 100	35 200	11 600	38	46	27
+ Kapitalinntekt	8 400	10 700	5 200	84	93	73
+ Pensjoner	1 200	500	2 100	3	1	5
= Bruttoinntekt	208 600	250 100	152 900	100	100	100
- Utlignet skatt	55 200	67 600	38 600	100	100	100
= Bruttoinntekt etter skatt	153 400	182 500	114 300	100	100	100
Antall observasjoner	4 928	2 809	2 119	4 928	2 809	2 119

Kilde: Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger.

3.3.4. 5 prosent høyere bruttoinntekt på Svalbard enn på fastlandet i 1990

Gjennomsnittlig bruttoinntekt for personer på Svalbard i alderen 25-55 år utgjorde 219 500 kroner i 1990 (se tabell 3.4). I tilsvarende aldersgruppe på fastlandet med yrkestilknytning var gjennomsnittlig bruttoinntekt 208 600 kroner, eller drøye 5 prosent lavere (tabell 3.5). For å korrigere for forskjellene i hva som betales i inntektsskatt kan vi også se på bruttoinntekten etter at den utlignede skatten er fratrukket. Gjennomsnittlig bruttoinntekt etter skatt på Svalbard utgjorde 191 500 kroner i 1990 sammenlignet med 153 400 kroner på fastlandet. Inntektsforskjellen øker med andre ord til hele 25 prosent etter skatt.

Hvis vi betrakter bruttoinntekten før skatt fordelt etter kjønn blir bildet et litt annet. Gjennomsnittlig bruttoinntekt for menn på Svalbard lå i 1990 drøyt 3 prosent under tilsvarende gjennomsnitt for menn på fastlandet, mens kvinnene på Svalbard i gjennomsnitt hadde 3 prosent høyere bruttoinntekt enn sine søstre på fastlandet. Det lave skattetrykket på Svalbard gjorde likevel at både menn og kvinner på Svalbard hadde en

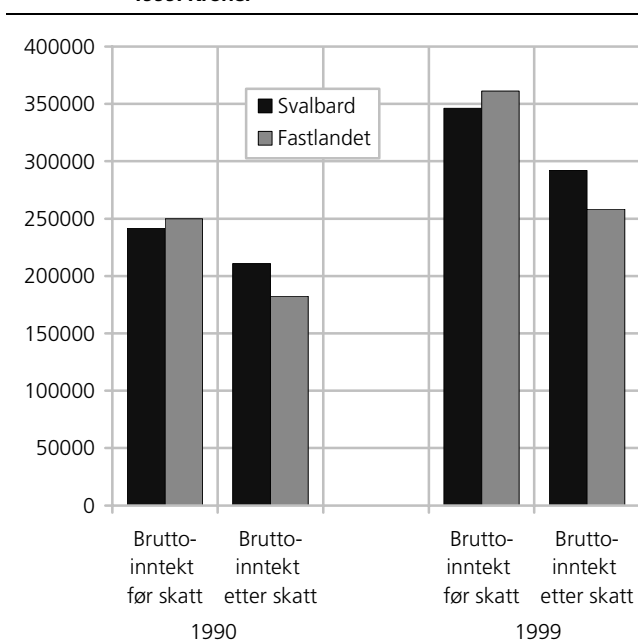
bruttoinntekt etter skatt som lå henholdsvis 16 og 21 prosent over tilsvarende inntekter på fastlandet.

3.3.5 ..... men denne inntektsforskjellen hadde forsvunnet i 1999

I 1999 utgjorde gjennomsnittlig bruttoinntekt på Svalbard og fastlandet henholdsvis 302 000 og 304 700 kroner (tabellene 3.6 og 3.7), med andre ord en inntektsforskjell på under én prosent, men nå i favør fastlandet. Forskjeller i utlignet skatt gjør likevel at gjennomsnittlig bruttoinntekt etter skatt fortsatt ligger en del høyere på Svalbard, men forskjellen er mindre enn i 1990. Bruttoinntekt etter skatt utgjorde på Svalbard 255 900 kroner i 1999 sammenlignet med 221 300 kroner på fastlandet, en forskjell på om lag 16 prosent.

Hvis vi igjen fordeler bruttoinntekten etter kjønn finner vi at menn i alderen 25-55 år på Svalbard hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt på 346 100 kroner. Dette er 15 000 kroner eller drøyt 4 prosent under gjennomsnittlig bruttoinntekt til yrkesaktive menn i samme aldersgruppe på fastlandet. Kvinnene på Svalbard hadde til gjengjeld en bruttoinntekt som lå litt høyere enn hos kvinnene på fastlandet i 1999, 240 800 kroner sammenlignet med 236 800 kroner. Tar vi igjen hensyn til hva som ble utlignet i inntektsskatt havner både menn og kvinner på Svalbard med en bruttoinntekt etter skatt godt over tilsvarende inntekt på fastlandet.

Figur 3.3. Gjennomsnittlig bruttoinntekt før og etter skatt. Menn 25-55 år. Svalbard og fastlandet. 1990 og 1999. Kroner

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard, Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger og Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk.

Tabell 3.6. Inntektsregnskap for personer 25-55 år lignet på Svalbard, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1999

	Gjennomsnittlig beløp			Andel med beløp		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	273 600	319 200	210 300	95	96	94
+ Lønn	268 500	313 000	206 700	94	94	93
Herav lønn på fastlandet	44 500	54 100	31 200	41	43	37
+ Netto næringsinntekt	5 100	6 200	3 600	6	7	5
Herav næringsinntekt på fastlandet	1 100	1 800	300	3	4	2
+ Kapitalinntekt	23 300	25 200	20 700	95	96	95
Herav kapitalinntekt på fastlandet	14 900	15 600	14 000	55	59	49
+ Pensjoner	5 100	1 700	9 800	7	2	14
Herav pensjoner på fastlandet	1 800	500	3 700	3	1	7
= Bruttoinntekt	302 000	346 100	240 800	100	100	100
- Utlignet skatt	46 000	54 000	34 900	99	99	99
= Bruttoinntekt etter skatt	255 900	292 100	205 900	100	100	100
Antall observasjoner	1 119	650	469	1 119	650	469

Kilde: Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk.

Tabell 3.7. Inntektsregnskap for yrkesaktive personer 25-55 år lignet på fastlandet, etter kjønn. Gjennomsnitt og andel med beløp. 1999

	Gjennomsnittlig beløp			Andel med beløp		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	280 800	329 900	221 700	100	100	100
+ Lønn	257 700	296 100	211 400	96	95	98
+ Netto næringsinntekt	23 100	33 800	10 300	12	15	7
+ Kapitalinntekt	20 200	29 800	8 700	99	99	98
+ Pensjoner	3 700	1 500	6 400	9	4	15
= Bruttoinntekt	304 700	361 200	236 800	100	100	100
- Utlignet skatt	83 400	102 700	60 300	100	100	100
= Bruttoinntekt etter skatt	221 300	258 500	176 500	100	100	100
Antall observasjoner	1 626 377	887 655	738 722	1 626 377	887 655	738 722

Kilde: Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk.

3.3.6 Små endringer i bruttoinntektens sammensetning

I tabell 3.8 har vi sett nærmere på bruttoinntektens sammensetning i 1990 og 1999 på Svalbard og på fastlandet. Vi ser fortsatt på aldersgruppen 25-55 år og setter i tillegg som krav at befolkningen på fastlandet skal være yrkestilknyttet. Som vi ser er lønnsinntekt den dominerende inntektskilden for denne befolkningsgruppen både på Svalbard og på fastlandet. Tallene viser likevel at lønnsinntekt som andel av bruttoinntekt på Svalbard har falt litt fra 1990 til 1999, og at kapitalinntekter og pensjoner har økt noe i betydning. Årsaken til økningen i pensjoner skyldes troligvis endringer i befolkningens sammensetning ved at flere barnefamilier nå bor på Svalbard. Pensjonsytelser som for eksempel overgangsstønad og barnepensjon kan være årsak til økningen i inntekt fra pensjon. Økningen i pensjonenes andel av bruttoinntekt på fastlandet henger sammen med en generell økning i pensjonsutbetalinger for denne aldersgruppen, spesielt uførepensjon og overgangsstønad.

Kapitalinntektenes økte andel av bruttoinntekt fra 1990 til 1999 sammenlignet med en nedgang i næringsinntektens andel skyldes flere forhold. Skattereformen i 1992 medførte en større synliggjøring av kapitalinntekter som tidligere var skattefrie. I 1990 var gevinst ved salg av børsnoterte aksjer som var eid i mer enn tre år, skattefrie. I 1999 vil slike aksjegevinster være oppført under kapitalinntekter. Skattereformen innførte også den såkalte godtgjørelsesmetoden. Det vil si at aksjonæren får fradrag i sin skatt for skatt betalt av selskapet på utdelt utbytte. Dette har vært en viktig årsak til den store veksten i aksjeutbytte på 1990-tallet. Et siste forhold å være oppmerksom på er at datagrunnlaget i 1999 ikke muliggjør å identifisere

eventuelle næringsinntekter i andre kommuner enn der skattyter er bosatt. Næringsinntekter opptjent i andre kommuner blir i selvangivelsen ført opp under "andre inntekter" og havner derfor sammen med kapitalinntekter. Inntektsstatistikken vil derfor vise noe for høye beløp i kapitalinntekter og noe for lave beløp i næringsinntekt i 1999. I 1990 gav datagrunnlaget mulighet for å legge utenby(gd)s næringsinntekter sammen med øvrige næringsinntekter. Utviklingen i kapitalinntekter og næringsinntekter må derfor sees med visse forbehold.

3.3.7. Svakere inntektsutvikling på Svalbard enn på fastlandet målt i løpende priser

Tabell 3.8 viser de prosentvise endringer i ulike inntekter fra 1990 til 1999 på henholdsvis Svalbard og på fastlandet. Tabellen viser de nominelle endringene (løpende priser).

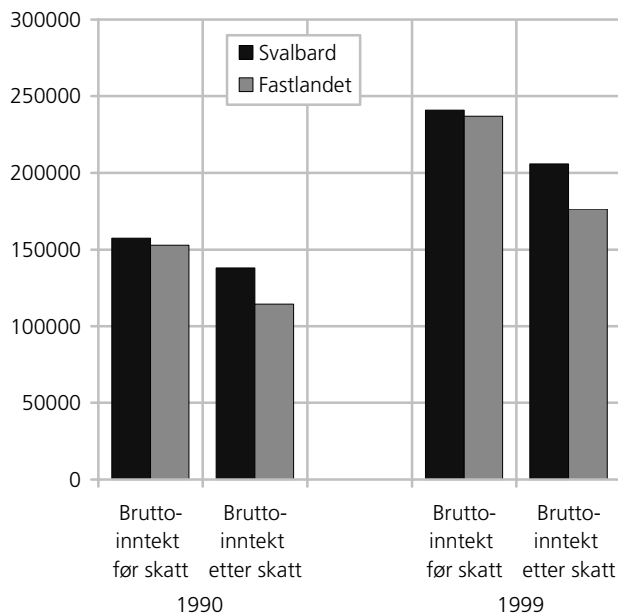
Som vi ser har befolkningen på Svalbard hatt en svakere inntektsutvikling på 1990-tallet sammenlignet med referansebefolkningen på fastlandet. Den nominelle økningen i gjennomsnittlig bruttoinntekt for personer i alderen 25-55 år på Svalbard fra 1990 til 1999 var på 37,6 prosent. I samme periode steg bruttoinntekten på fastlandet for yrkestilknyttede personer i samme aldersgruppe med 46,1 prosent, eller 8,5 prosentpoeng mer. Det er viktig å ta hensyn til de endringer i befolkningen som har funnet sted i perioden. Høyere undervisning og forskning har vokst frem på 1990-tallet og en økende studentmasse vil kunne påvirke gjennomsnittsinntekten. Utelates studenter i Svalbard-befolkningen i 1999 endres inntektsveksten fra tidligere 37,6 prosent til 41,4 prosent. Gjøres det samme for fastlandet i 1990 og 1999 endres inntektsveksten fra tidligere 46,1 prosent til 47,7 prosent.

Tabell 3.8. Bruttoinntektens sammensetning i 1990 og 1999. Svalbard og Fastlandet. Personer i alderen 25-55 år. Prosent

	Svalbard 1990	Fastlandet 1990	Svalbard 1999	Fastlandet 1999	Svalbard %-endring 1990-1999	Fastlandet %-endring 1990-1999
Yrkesinntekt	203 800	199 100	273 600	280 800	34,2	41,0
+ Lønn	197 200	173 900	268 500	257 700	36,2	48,2
+ Netto næringsinntekt	6 500	25 100	5 100	23 100	-21,5	-8,0
+ Kapitalinntekt	14 800	8 400	23 300	20 200	57,4	140,5
+ Pensjoner	900	1 200	5 100	3 700	466,7	208,3
= Bruttoinntekt	219 500	208 600	302 000	304 700	37,6	46,1
- Utlignet skatt	28 000	55 200	46 000	83 400	64,3	51,1
= Bruttoinntekt etter skatt	191 500	153 400	255 900	221 300	33,6	44,3
Antall observasjoner	536	4 928	1 119	1 626 377		
Bruttoinntektens sammensetning						
Yrkesinntekt	92,8	95,4	90,6	92,2		
+ Lønn	89,8	83,4	88,9	84,6		
+ Netto næringsinntekt	3,0	12,0	1,7	7,6		
+ Kapitalinntekt	6,7	4,0	7,7	6,6		
+ Pensjoner	0,4	0,6	1,7	1,2		
= Bruttoinntekt	100,0	100,0	100,0	100,0		

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard, Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger og Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk.

Figur 3.4. Gjennomsnittlig bruttoinntekt før og etter skatt. Kvinner 25-55 år. Svalbard og fastlandet. 1990 og 1999. Kroner

Kilde: Beregningsblad fra skattelikningen for Svalbard, Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger og Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk.

Hvis vi ser på utviklingen i utlignet skatt så økte denne med 64,3 prosent på Svalbard og 51,1 prosent på fastlandet. Dette medførte at bruttoinntekt etter skatt på Svalbard hadde en enda svakere utvikling enn bruttoinntekt før skatt med 10,7 prosentpoeng lavere vekst enn på fastlandet.

Hvis vi dekomponerer bruttoinntekten så ser vi at hovedårsaken til den svakere inntektsutviklingen på Svalbard er en klart svakere vekst i gjennomsnittlig lønnsinntekt. Gjennomsnittlig lønnsinntekt på Svalbard steg med 36,2 prosent i løpende priser fra 1990 til 1999 sammenlignet med 48,2 prosent på fastlandet. Dette kan skyldes en rekke forhold. Inntektsstatistikken inneholder som tidligere omtalt ikke opplysninger om arbeidstid (heltid/deltid). Det har derfor ikke vært mulig å sammenligne inntektsutviklingen på Svalbard og fastlandet korrigert for forskjeller i arbeidstid. En årsak til forskjellig vekst i lønnsinntekten kan være at flere personer nå har lønnsinntekt på fastlandet enn tidligere. Spesielt gjelder dette for kvinner hvor den økte arbeidsinnsatsen i stor grad skyldes økt andel i heltids arbeid. Dette underbygges også av at statistikken viser at kvinner på fastlandet hadde en vekst i sin lønnsinntekt som var 6,8 prosentpoeng høyere enn hos kvinnene på Svalbard i perioden 1990 til 1999, mens det tilsvarende tallet for menn var 2,5 prosentpoeng. En annen mulig årsak til forskjellig vekst i lønnsinntekten på Svalbard og fastlandet vil være endret næringsstruktur og forskjellig lønnsutvikling i ulike næringer. Det ligger derimot utenfor denne undersøkelsen å foreta en nærmere analyse av dette.

3.3.8. Bedre inntektsutvikling for kvinner enn for menn på Svalbard

Kvinner på Svalbard har hatt en høyere prosentvis vekst i sin bruttoinntekt på 1990-tallet enn det menn har hatt. Den nominelle økningen i gjennomsnittlig bruttoinntekt blant kvinnene fra 1990 til 1999 utgjorde 53 prosent, mens blant mennene på Svalbard var den tilsvarende økningen i bruttoinntekt på 43,1 prosent.

Både kvinner og menn på fastlandet har hatt en større vekst i gjennomsnittlig bruttoinntekt i samme periode med henholdsvis 54,9 og 44,4 prosent.

3.3.9 Husholdning som analyseenhet

Når man skal beskrive de økonomiske levekårene til ulike grupper i befolkningen må man ta med i betraktning at mange individer inngår i et økonomisk fellesskap med andre, der en deler på både inntekter og utgifter. Inntekten fra én eller flere personer konsumeres kanskje også av andre personer som ikke har egne inntekter. Dette gjelder for eksempel barn og ungdommer, og hjemmearbeidende. Før inntekt kan benyttes som en levekårsindikator, må en derfor ta hensyn til den økonomiske enheten som individene inngår i. Husholdningen blir ansett for å være den beste analyseenheten når en skal se på inntekt i levekårsammenheng. Som husholdning er regnet alle personer, uansett slektsforhold, som er fast bosatt i boligen og som har felles kost.

I levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000 ble husholdningene kartlagt etter ovennevnte definisjon ved hjelp av intervju. Av hensyn til datakvalitet ble det i presentasjonen av statistikken kun fordelt på henholdsvis enperson- og flerpersonhusholdninger. Når det i tabeller gis tall for disse to husholdningstypene, så bygger det på det antall husholdningsmedlemmer som intervjuobjektet har oppgitt at tilhører hans eller hennes husholdning. I noen tilfeller vil det ikke finnes personopplysninger om alle husholdningsmedlemmer. Dette vil i stor grad være husholdningsmedlemmer under 16 år som ikke skulle intervjues i levekårsundersøkelsen. Men i noen tilfeller kan det tenkes at dette også omfatter voksne personer som i større grad enn de under 16 år bidrar med økonomiske ressurser til husholdningen. Dette representerer en feilkilde som kan ha en innvirkning når datamaterialet brytes ned på mindre grupper etter ulike kjennetegn i analysen.

Det er også viktig å være klar over at en relativt høy andel av enpersonhusholdningene på Svalbard er medlemmer av husholdninger på fastlandet, men de bor altså alene på Svalbard. Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen i 2000 viser for eksempel at 20 prosent aleneboere har ektefelle eller samboer på fastlandet (Kleven, 2002).

Tabell 3.9. Inntektsregnskap etter husholdningstype og hovedinntektstakers kjønn. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	Alle husholdninger			Enpersonhusholdninger			Flerpersonhusholdninger		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	378 600	419 500	306 300	318 600	345 000	270 100	468 100	534 300	357 400
+ Lønn	373 400	416 100	298 100	313 900	342 500	261 600	462 200	529 500	349 500
+ Netto næringsinntekt	5 200	3 400	8 200	4 700	2 600	8 500	5 900	4 800	7 900
+ Kapitalinntekt	15 300	14 700	16 300	10 300	11 200	8 800	22 600	20 100	26 800
Herav brutto renteinntekter	8 200	7 300	9 600	4 900	5 200	4 300	13 100	10 700	17 100
+ Overføringer	13 000	11 400	16 000	2 500	1 800	3 800	28 800	26 200	33 200
+ Skattepliktige overføringer	5 800	4 400	8 200	1 600	1 100	2 700	11 900	9 400	16 100
Herav ytelser fra folketrygden	3 500	2 600	5 300	700	0	2 100	7 700	6 500	9 800
+ Skattefrie overføringer	7 300	7 000	7 700	800	700	1 100	16 900	16 800	17 000
Herav barnetrygd	4 900	4 800	5 100	200	100	400	11 900	11 900	11 800
= Samlet inntekt	406 900	445 600	338 600	331 400	358 000	282 700	519 600	580 600	417 400
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	61 700	68 400	49 900	52 100	57 800	41 700	76 100	84 700	61 600
+ Utliknet skatt	58 500	64 200	48 500	49 100	53 300	41 200	72 600	80 800	58 700
+ Negative overføringer	3 200	4 200	1 500	3 000	4 500	400	3 500	3 900	2 900
= Inntekt etter skatt	345 200	377 200	288 700	279 300	300 200	241 100	443 500	495 800	355 800
- Renteutgift/boliginntekt	27 400	30 800	21 200	22 400	24 300	18 800	34 800	40 900	24 600
+ Renteutgifter	28 700	32 400	22 200	23 300	25 300	19 500	36 800	43 200	26 000
- Boliginntekter	1 300	1 500	900	900	1 000	600	2 000	2 400	1 300
= Inntekt etter skatt og renteutg./boliginnt.	317 800	346 300	267 400	256 900	275 800	222 200	408 700	455 000	331 100
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	270 100	293 100	229 400	279 500	300 500	241 100	256 000	281 700	212 900
Antall observasjoner	457	291	166	235	152	83	222	139	83
Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse	1,9	1,9	1,8	1,0	1,0	1,0	3,2	3,3	3,0

Kilde: Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Tabell 3.10. Inntektsregnskap for husholdninger med hovedinntektstaker i alderen 25-55 år og yrkesaktiv etter husholdningstype og hovedinntektstakerens kjønn. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	Alle husholdninger			Enpersonhusholdninger			Flerpersonhusholdninger		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Yrkesinntekt	433 600	470 000	339 500	273 000	291 600	235 900	494 000	530 500	389 600
+ Lønn	398 800	428 700	321 600	261 700	276 300	232 400	450 400	480 300	364 800
+ Netto næringsinntekt	34 800	41 400	17 900	11 400	15 300	3 500	43 600	50 200	24 800
+ Kapitalinntekt	25 100	29 500	13 700	5 100	6 100	3 100	32 600	37 400	18 800
Herav brutto renteinntekter	6 000	6 800	4 000	2 800	2 900	2 600	7 200	8 100	4 800
+ Overføringer	38 100	34 500	47 600	7 500	6 700	8 900	49 700	43 900	66 300
+ Skattepliktige overføringer	19 400	15 900	28 400	5 500	4 300	7 800	24 600	19 800	38 300
Herav ytelser fra folketrygden	11 300	9 500	15 900	1 700	900	3 500	14 900	12 400	21 900
+ Skattefrie overføringer	18 800	18 600	19 200	2 000	2 400	1 100	25 100	24 100	28 000
Herav barnetrygd	10 400	10 300	10 700	100	100	100	14 300	13 700	15 900
= Samlet inntekt	496 800	534 000	400 800	285 600	304 500	247 900	576 300	611 800	474 800
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	136 500	150 500	100 500	85 800	94 300	68 900	155 600	169 600	115 700
+ Utliknet skatt	131 100	144 500	96 700	79 900	86 500	66 500	150 400	164 100	111 300
+ Negative overføringer	5 400	6 000	3 700	6 000	7 800	2 400	5 200	5 400	4 400
= Inntekt etter skatt	360 300	383 500	300 300	199 800	210 200	178 900	420 700	442 300	359 100
- Renteutgift/boliginntekt	37 700	40 300	30 900	22 000	24 700	16 600	43 600	45 600	37 900
+ Renteutgifter	41 100	44 000	33 700	23 300	25 900	17 900	47 800	50 100	41 300
- Boliginntekter	3 400	3 600	2 800	1 300	1 300	1 400	4 200	4 400	3 500
= Inntekt etter skatt og renteutg./boliginnt.	322 600	343 200	269 400	177 800	185 500	162 400	377 100	396 600	321 200
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	226 100	236 300	199 800	199 800	210 200	178 900	236 000	245 200	209 900
Antall observasjoner	6 227	4 727	1 500	888	626	262	5 339	4 101	1 238
Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse	2,7	2,8	2,4	1,0	1,0	1,0	3,3	3,4	3,1

Kilde: Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger.

3.3.10. Høyere husholdningsinntekt på fastlandet enn på Svalbard i 1999

Hittil har vi kun sett på individuell inntekt i 1990 på Svalbard og fastlandet og hvordan denne inntekten har utviklet seg frem til 1999. Årsaken til dette valget av analyseenhet er mangelen på gode nok opplysninger

om husholdningenes sammensetning på Svalbard i 1990. Dermed mister vi muligheten til å foreta en sammenligning av husholdningsinntektene med fastlandet i 1990 og også utviklingen i husholdningsinntekt på 1990-tallet. For inntektsåret 1999 har vi derimot husholdningsopplysninger for både Svalbard

og fastlandet og vi kan derfor foreta en sammenligning for dette ene året.

Vi har tidligere omtalt at befolkningen på Svalbard avviker en del fra befolkningen på fastlandet når det gjelder flere kjennetegn som for eksempel alderssammensetning og yrkestilknytning. I de fleste husholdningstabellene er derfor husholdningene på Svalbard og på fastlandet avgrenset til der hvor hovedinntektstaker er i alderen 25-55 år. Dette gir til sammen 457 husholdninger fordelt på 235 enpersonhusholdninger og 222 flerpersonhusholdninger på Svalbard. For husholdningene på fastlandet er det i tillegg satt som krav at hovedinntektstaker skal være yrkestilknyttet i 1999. Dette gir 6 227 observasjoner fra utvalgsundersøkelsen på fastlandet fordelt på 888 enpersonhusholdninger og 5 339 flerpersonhusholdninger.

Ut fra tabellene 3.9 og 3.10 ser vi at gjennomsnittlig samlet husholdningsinntekt (før skatt) på fastlandet ligger 90 000 kroner høyere enn på Svalbard, 496 800 kroner sammenlignet med 406 900 kroner. Både yrkesinntekt, kapitalinntekt og overføringer ligger i gjennomsnitt høyere hos fastlandshusholdningene sammenlignet med husholdningene på Svalbard. Gjennomsnittlig yrkesinntekt utgjorde for eksempel på fastlandet 433 600 kroner sammenlignet med 378 600 kroner på Svalbard, en forskjell på 55 000 kroner. Forskjellen i yrkesinntekt skyldes både høyere inntekt fra næringsvirksomhet (30 000 kroner) og lønnsinntekt (25 000 kroner) på fastlandet. Under overføringer ser vi blant annet at husholdningene på fastlandet mottar langt mer i diverse skattepliktige ytelser fra folketrygden (ulike pensjoner og stønader) og også skattefrie overføringer som for eksempel barnetrygd.

Inntektsforskjellen mellom fastlandet og Svalbard reduseres likevel betraktelig når vi ser på inntekt etter skatt. Gjennomsnittlig utlignet skatt for husholdningene på Svalbard (61 700 kroner) utgjør mindre enn halvparten av gjennomsnittlig skatt for referansehusholdningene på fastlandet (136 500 kroner). Vi ser med andre ord at inntektsforskjellen etter skatt reduseres til 15 000 kroner i gjennomsnitt, men fortsatt i favør av fastlandshusholdningene.

3.3.11. ... men ikke når vi korrigerer for forskjeller i husholdningsstørrelse

Et viktig forhold som bør trekkes inn når man sammenligner husholdningsinntekter er forskjell i gjennomsnittlig husholdningsstørrelse. En større husholdning kan ha flere personer som bidrar med inntekter, men samtidig skal også de samlede økonomiske ressursene fordeles på flere personer. Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen viste at innslaget av enpersonhusholdninger utgjorde 63 prosent av totalpopulasjonen. På fastlandet har enpersonhusholdningene en tilsvarende andel på 40

prosent. Når vi avgrenser husholdningene til der hvor hovedinntektstaker er 25-55 år (og i tillegg yrkestilknyttet for fastlandet sin del) faller andelen på Svalbard til 51 prosent og på fastlandet til 27 prosent. Som vi ser nederst i tabellene 3.9 og 3.10 fører dette til at gjennomsnittlig husholdningsstørrelse i Longyearbyen er på 1,9 personer, mens for referansehusholdningene på fastlandet utgjør den 2,7 personer i gjennomsnitt. For å korrigere husholdningsinntekten for slike forskjeller i husholdningsstørrelser kan man bruke ulike ekvivalensskalaer og beregne inntekt per forbruksenhet (boks 3).

Vi ser at ved korrigering for husholdningsstørrelse blir gjennomsnittlig inntektsnivå for alle husholdninger på Svalbard liggende høyere enn på fastlandet. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet ved bruk av kvadratrotkskalaen ($EL=0,5$) utgjorde 270 100 kroner for alle husholdninger på Svalbard med

Boks 3: Ekvivalentinntekt og forbruksvekter

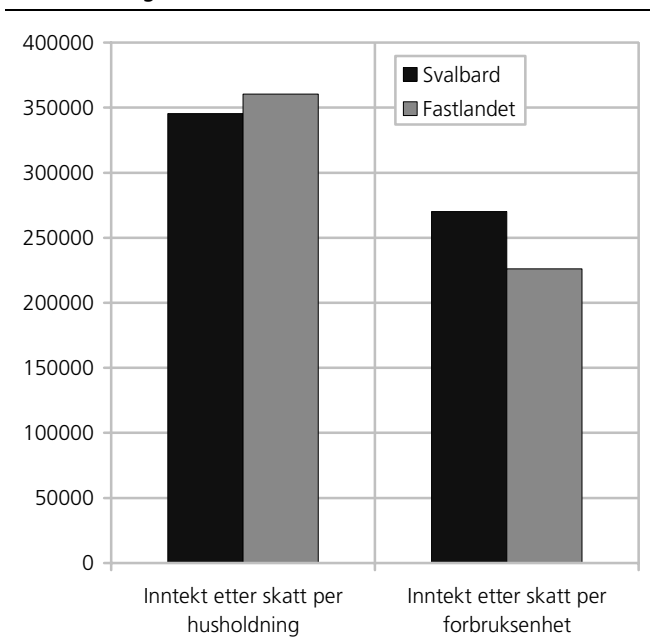
En ekvivalensskala gir uttrykk for hvor mye inntekt en husholdning med for eksempel to voksne og to barn må ha for at deres levestandard skal være like høy som levestandarden til en enslig med for eksempel 100 000 kr i inntekt. Det er utledet en hel rekke typer av ekvivalensskalaer, basert på forskjellige tilnærminger. I våre beregninger inngår en parameter E som gir uttrykk for antakelser om graden av stordriftsfordeler i husholdningene. Den varierer mellom 0 og 1. Jo større E er, desto mindre er stordriftsfordelene i husholdningene. $E=0$ tilsvarer ukorrigert husholdningsinntekt, mens $E=1$ tilsvarer husholdningsinntekt pr person. Den såkalte "OECD-skalaen" har vært mye brukt innenfor analyser av inntektsulikhet i Norge. Den tilordner den første voksne person i husholdningen vekten 1,0, de neste voksne personene i husholdningen har vekten 0,7, mens barn har vekten 0,5. OECD-skalaen brukt på norske data vil gi en E på mellom 0,75 og 0,8 og stordriftsfordelene er derfor relativt små ved denne skalaen.

Tabellen nedenfor viser at resultatet av inntektsammenlikninger av husholdninger av ulik størrelse vil være sterkt påvirket av hvilke antakelser om stordriftsfordelene som legges til grunn. Dersom vi antar at den enslige har 100 000 i inntekt, så vil tilsvarende ekvivalentinntekt for en familie på fem være 138 000 ved $E=0,2$, 223 000 ved $E=0,5$ og 362 000 ved $E=0,8$. I dette kapitlet er $E=0,5$ valgt som skala.

Ekvivalensskalaer ved ulike forutsetninger om stordriftsfordeler

Antall personer	$E=0,2$	$E=0,5$	$E=0,8$
1	1	1	1
2	1,15	1,41	1,74
3	1,25	1,73	2,41
4	1,32	2	3,03
5	1,38	2,23	3,62

Figur 3.5. Inntekt etter skatt per husholdning og per forbruksenhet. Hovedinntektstaker 25-55 år. Svalbard og fastlandet. 1999. Kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier, Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen og Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger.

hovedinntektstaker i alderen 25-55 år, sammenlignet med 226 100 kroner for referansehusholdningene på fastlandet.

3.3.12. Enpersonhusholdningene på Svalbard har høyere inntekt enn de på fastlandet

Hvis vi sammenligner inntektsnivået på Svalbard og fastlandet for de to husholdningstypene i tabellene 3.9 og 3.10 ser vi at inntektsforskjellen er betraktelig større for enpersonhusholdningene enn for flerpersonhusholdningene. Enpersonhusholdningene på Svalbard hadde i 1999 en gjennomsnittlig inntekt etter skatt på 279 300 kroner. Dette er 80 000 kroner, eller nesten 40 prosent høyere, enn for de enpersonhusholdningene vi sammenligner med på fastlandet. De to hovedårsakene til dette er igjen en relativt stor forskjell i yrkesinntekt samt det lavere skattenivået. Yrkesinntekten for enslige personer 25-55 år på Svalbard ligger i gjennomsnitt mer enn 45 000 kroner høyere enn for yrkesaktive enslige personer i samme aldersgruppe på fastlandet. Samtidig får enpersonhusholdningene på Svalbard utlignet drøyt 30 000 kroner mindre i skatt. Kapitalinntekter og diverse skattefrie og skattepliktige overføringer har beløpsmessig mindre betydning for denne husholdningstypen, men vi ser at enpersonhusholdningene på Svalbard har dobbelt så høye kapitalinntekter, samtidig som enslige på fastlandet har mer i overføringer.

Hvis vi ser på forskjeller mellom kjønnene ser vi at enslige menn på Svalbard i alderen 25-55 år har en gjennomsnittlig yrkesinntekt (345 000 kroner) som

ligger drøyt 18 prosent over yrkesinntekten til yrkesaktive enslige menn i samme aldersgruppe på fastlandet (291 600 kroner). For enslige kvinner er forskjellen mellom yrkesinntekt på Svalbard og fastlandet noe mindre, med Svalbard-kvinnene drøyt 14 prosent høyere. Sammenligner en inntekten etter skatt øker inntektsforskjellen til hele 43 prosent for menn og til 35 prosent for kvinnene. Igjen må det likevel understrekes at andelen med heltids arbeid på Svalbard ligger høyere enn på fastlandet, spesielt for kvinnene. Datagrunnlaget gir ingen mulighet for omregning til heltidsekvivalent inntekt, og inntektsforskjellene vil nok derfor overvurderes noe på grunn av dette.

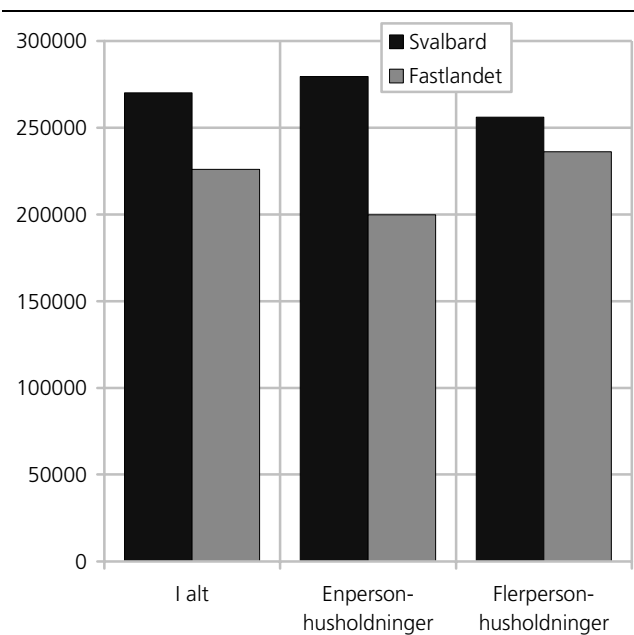
3.3.13. ... for de større husholdningene er bildet delvis motsatt

Enpersonhusholdningene på Svalbard har altså en høyere inntekt både før og etter skatt sammenlignet med samme husholdningstype på fastlandet. En tilsvarende sammenligning av flerpersonhusholdningene gir ikke et like entydig bilde. Gjennomsnittlig yrkesinntekt, kapitalinntekt og overføringer ligger høyere på fastlandet. Yrkesinntekten på fastlandet utgjorde 494 000 kroner sammenlignet med 468 000 kroner på Svalbard. Hvis vi derimot studerer yrkesinntektens sammensetning ser vi at det er inntekt fra næringsvirksomhet som gjør at fastlandshusholdningene havner høyere. Gjennomsnittlig næringsinntekt utgjør 43 600 kroner på fastlandet, og dette er mer enn 7 ganger så høyt som på Svalbard. De fleste på Svalbard har av naturlige årsaker det meste av yrkesinntekten i form av lønnsinntekt og den ligger litt høyere på Svalbard. Gjennomsnittlig lønnsinntekt for flerpersonhusholdningene på Svalbard utgjorde 462 200 kroner sammenlignet med 450 400 kroner på fastlandet.

Flerpersonhusholdningene på Svalbard har i gjennomsnitt 10 000 kroner lavere kapitalinntekter og 21 000 kroner mindre i ulike overføringer som for eksempel ulike ytelser fra folketrygden og barnetrygd. Til sammen fører dette til at gjennomsnittlig samlet inntekt for husholdningen ligger 57 000 kroner høyere på fastlandet. Igjen er det det lave skattenivået som fører til at Svalbard-husholdningen likevel har høyest inntekt etter skatt med 443 500 kroner sammenlignet med 420 700 kroner på fastlandet, en forskjell på 5,4 prosent.

En korrigering av inntekt etter skatt for forskjeller i husholdningsstørrelse endrer ikke bildet i særlig grad siden flerpersonhusholdningene på fastlandet og på Svalbard har henholdsvis 3,3 og 3,2 personer i gjennomsnitt. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5) på Svalbard utgjør 256 000 kroner og på fastlandet 236 000 kroner, en forskjell på 8,5 prosent.

Figur 3.6. Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype. Svalbard og fastlandet. 1999. Kroner

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier, Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen og Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger.

3.3.14. Høyest inntekt hos de statsansatte, lavest inntekt i undervisning og forskning

Tabell 3.11 viser inntektsregnskap for husholdninger etter i hvilken yrkessektor hovedinntektstaker arbeider. Hvilke arbeidsplasser som er gruppert under de ulike yrkessektorene er opplistet i vedlegg G.

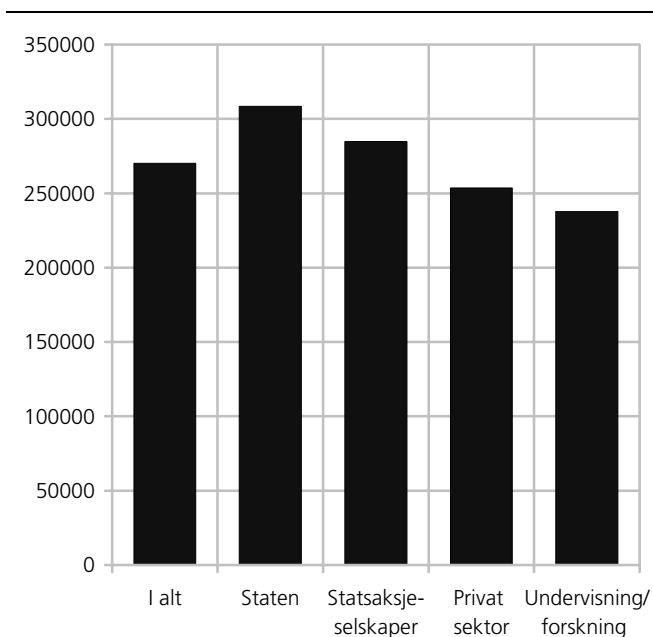
Som vi ser er det til dels store forskjeller i gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter hvor hovedinntektstaker arbeider. Statsansatte på Svalbard, som blant annet omfatter ansatte i skole, sykehus, likningskontor, trygdekontor, sysselmannens kontor etc., har den klart høyeste husholdningsinntekten sammenlignet med andre yrkessektorer. Gjennomsnittlig samlet husholdningsinntekt hos statsansatte utgjorde rett i overkant av en halv million kroner i 1999. Deretter følger ansatte i statsaksjeselskaper med en samlet husholdningsinntekt på 425 000 kroner. Dette omfatter blant annet ansatte i Store Norske og ved Svalbard Samfunnsdrift. Ansatte i privat sektor (eksempelvis overnattingsbedrifter, formidlingsvirksomheter, varehandelsbedrifter, serveringssteder etc.) hadde en tilsvarende inntekt på 371 000 kroner. De som arbeider i høyere undervisning og forskning lå lavest med 329 000 kroner i gjennomsnittlig husholdningsinntekt. Denne siste yrkessektoren omfatter ansatte ved universitetene med virksomhet på Svalbard, Norsk Polarinstitutt og Svalbard Radar. Når man sammenligner mellom yrkessektorene på denne måten er det viktig å understreke flere forhold. Statsansatte og ansatte i statsaksjeselskaper har ofte fri bolig og får denne fordelen beskattet ved et tillegg i sin lønnsinntekt. Andre ansatte med subsidiert bolig blir ikke beskattet for denne mindre fordelen. Det er også viktig å være klar over at en viktig årsak til at ansatte i høyere undervisning og forskning ligger så vidt lavt, skyldes et høyere innslag av deltidsarbeid, spesielt blant kvinnelige ansatte, enn det tilfellet er i andre yrkessektorer.

Tabell 3.11. Inntektsregnskap etter hovedinntektstakers yrkessektor. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	Hovedinntektstakers yrkessektor					
	I alt	Staten	Statsaksjeselskaper	Høyere undervisning og forskning	Privat sektor	Annet
Yrkesinntekt	378 600	470 200	399 100	293 000	346 500	273 900
+ Lønn	373 400	465 800	399 000	296 000	336 100	271 200
+ Netto næringsinntekt	5 200	4 400	100	-3 000	10 400	2 700
+ Kapitalinntekt	15 300	21 700	13 400	28 800	13 000	2 800
Herav brutto renteinntekter	8 200	11 800	9 000	10 700	6 200	1 900
+ Overføringer	13 000	18 600	12 400	7 400	10 900	35 500
+ Skattepliktige overføringer	5 800	7 500	5 400	0	5 200	23 800
Herav ytelser fra folketrygden	3 500	4 700	4 000	0	2 400	19 000
+ Skattefrie overføringer	7 300	11 100	7 100	7 400	5 700	11 700
Herav barnetrygd	4 900	8 000	4 800	4 900	3 700	7 200
= Samlet inntekt	406 900	510 500	425 000	329 200	370 500	312 300
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	61 700	80 700	63 000	51 400	56 200	41 600
+ Utliknet skatt	58 500	76 900	59 400	46 900	53 400	41 600
+ Negative overføringer	3 200	3 800	3 600	4 500	2 700	0
= Inntekt etter skatt	345 200	429 900	362 000	277 900	314 300	270 600
- Renteutgift/boliginntekt	27 400	33 100	21 200	32 700	28 400	39 600
+ Renteutgifter	28 700	34 900	22 600	34 200	29 400	42 000
- Boliginntekter	1 300	1 900	1 300	1 500	1 000	2 400
= Inntekt etter skatt og renteutg./boliginnt.	317 800	396 800	340 800	245 200	285 900	231 100
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	270 100	308 500	284 800	238 000	253 600	187 600
Antall observasjoner	457	78	147	26	195	11
Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse	1,9	2,2	1,9	1,7	1,7	2,2

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Figur 3.7. Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter hovedinntektstakers yrkesssektor. Svalbard. 1999. Kroner

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

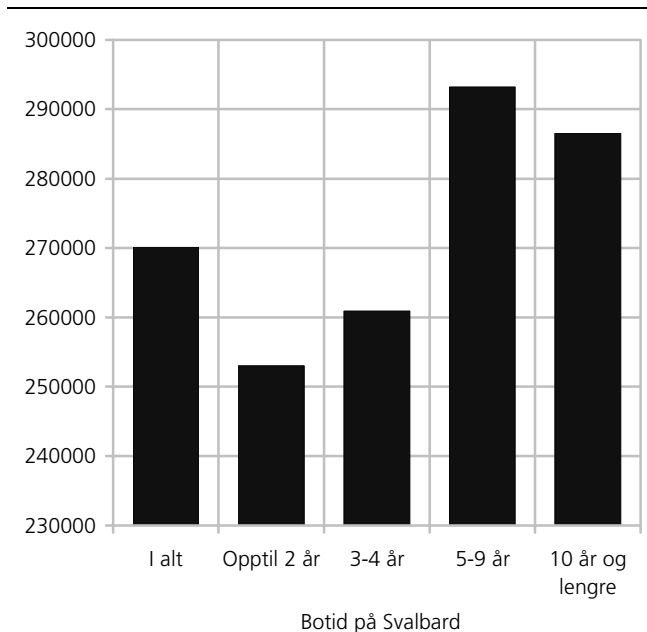
Det er først og fremst forskjellene i lønnsinntekt som skaper inntektsforskjellene. Gjennomsnittlig lønnsinntekt hos husholdninger hvor hovedinntektstakeren er statsansatt utgjorde 466 000 kroner i 1999. Dette er 67 000 kroner, eller 17 prosent, høyere lønnsinntekt enn blant de husholdningene hvor hovedinntektstakeren arbeider i et statsaksjeselskap på Svalbard, og 39 prosent høyere enn i privat sektor. Lavest lønnsinntekt har husholdninger hvor hovedinntektstakeren arbeider i høyere undervisning eller forskning med 296 000 kroner i gjennomsnitt, eller 57 prosent lavere lønnsinntekt enn hos husholdninger med statsansatte.

Hvis vi betrakter inntekten etter skatt og justerer for ulikheter i husholdningsstørrelse blir inntektsforskjellene ikke like store (se figur 3.7). Vi ser blant annet at husholdninger hvor hovedinntektstaker er statsansatt i gjennomsnitt har 2,2 personer i husholdningen sammenlignet med 1,7 personer i høyere undervisning og forskning og i privat sektor. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet utgjorde for statsansatte 308 500 kroner. Dette var 8 prosent høyere inntekt enn hos ansatte i statsaksjeselskapene og 22 prosent høyere enn i privat sektor. Ansatte i høyere undervisning og forskning hadde en inntekt etter skatt per forbruksenhet som lå 30 prosent lavere enn hos statsansatte.

3.3.15. Økende husholdningsinntekt med økende botid på Svalbard

Figur 3.8 og tabell 3.12 viser at husholdningsinntekten øker med økende botid på Svalbard. I husholdninger hvor hovedinntektstakeren har bodd på Svalbard ti år

Figur 3.8. Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter hovedinntektstakers botid. Svalbard. 1999. Kroner

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

eller lengre utgjør samlet inntekt 451 900 kroner. For husholdninger med botid fra fem til ni år er tilsvarende inntekt 426 100 kroner, eller 6 prosent lavere. Deretter er det et lengre sprang ned til inntektsnivået for de med kortere botid. For husholdninger hvor hovedinntektstaker har bodd på Svalbard mindre enn to år eller fra tre til fire år er inntektsforskjellen mindre, henholdsvis 372 900 og 388 500 kroner i gjennomsnitt. Igjen er det lønnsinntekten som bidrar mest til inntektsforskjellene, lønnen øker med økende botid. Noen årsaker til dette viser Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen hvor det er folk ansatt i gruvedrift og folk ansatt i lokalforvaltning som har bodd lengst på Svalbard, henholdsvis en gjennomsnittlig botid på 15 år og 10,5 år (Kleven, 2002). I forrige avsnitt viste vi at disse to yrkessektorene ligger høyest i lønnsinntekt. I tillegg har vi vist at menn har høyere inntekt enn kvinnene. Den mannlige befolkningen på Svalbard har gjennomsnittlig bodd 1,5 år lengre enn den kvinnelige befolkningen viser Levekårsundersøkelsen fra 2000.

Det er relativt små forskjeller i gjennomsnittlig lønnsinntekt blant dem med botid under fem år og blant dem med lengre botid. For de som har oppholdt seg på Svalbard opptil to år og fra tre til fire år var forskjellen i gjennomsnittlig lønnsinntekt under 10 000 kroner. For de med fra fem til ni års botid og ti år eller lengre var forskjellen under 12 000 kroner.

Det kan virke som om de som har bodd på Svalbard over flere år har lagt seg opp en del kapital. I hvert fall utgjør gjennomsnittlige kapitalinntekter om lag 25 000 kroner for de med botid ti år og lengre sammenlignet

for eksempel med drøyt 10 000 kroner for de med botid under to år.

Ser vi på inntekt etter skatt per forbruksenhet blir igjen inntektsforskjellene noe mindre, men vi ser at skillet på botid kortere eller lengre enn fem år blir enda mer synlig. For de med botid opptil to år og fra tre til fire år utgjorde inntekt etter skatt per forbruksenhet henholdsvis 253 000 og 260 900 kroner. De med botid ti år eller lengre hadde en slik ekvivalentinntekt på 286 500 kroner, eller i underkant av 7000 kroner lavere enn for de med botid fra fem til ni år. Den lavere inntekten per forbruksenhet skyldes at de med lengst botid gjennomsnittlig har flere personer i husholdningen.

3.3.16. Relativt lik inntektsfordeling på Svalbard og på fastlandet

Så langt har vi kunnet vise at det er forskjeller i gjennomsnittlig inntekt mellom ulike husholdninger på Svalbard, og mellom Svalbard-husholdningene og referansehusholdningene på fastlandet. Gjennomsnittstall gir ofte en god pekepinn på tingenes tilstand, men kan også i stor grad skjule hvordan inntekten faktisk er fordelt. Til grunn for de fleste analyser av inntektsulikhet ligger en rangering av populasjonen etter et bestemt inntektsbegrep. For å se på inntektsfordelingen på Svalbard har vi først delt alle husholdninger med hovedinntektstaker i alderen 25-55 år inn i fire like store grupper (kvartiler). Kvartil én vil da være de 25 prosentene av husholdningene med lavest

inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5), mens kvartil fire er de 25 prosentene som har den høyeste inntekten per forbruksenhet. Disse inntektsgrensene er siden benyttet i tabell 3.13 til å lage inntektsregnskap etter kvartiler. I tabell 3.14 er tilsvarende gjort for fastlandshusholdningene med hovedinntektstaker yrkestilknyttet og i alderen 25-55 år.

Det første vi kan legge merke til er hvilke beløpsgrenser som rangerer henholdsvis Svalbard-husholdningene og fastlandshusholdningene i kvartiler. For å havne i laveste kvartil på Svalbard må inntekt etter skatt per forbruksenhet være lavere enn 200 700 kroner. På fastlandet holder det om tilsvarende inntekt ligger under 169 300 kroner. For å havne blant de 25 prosentene med høyest inntekt på Svalbard må ekvivalentinntekten ligge høyere enn 323 100 kroner, mens på fastlandet holder det at inntekten overstiger 253 300 kroner. Kvartilgrensene gir med andre ord det samme bildet som gjennomsnittstallene, at inntektsnivået etter skatt på Svalbard (korrigert for ulike husholdningsstørrelser) ligger høyere enn på fastlandet. For å vise dette enda tydeligere kan vi se på hvordan Svalbard-husholdningene ville ha plassert seg i inntektsfordelingen "dersom" de hadde bodd på fastlandet. I underkant av 55 prosent av husholdningene på Svalbard med hovedinntektstaker i alderen 25-55 år ville da ha ligget i øverste kvartil, mens i underkant av 17 prosent ville ha plassert seg i nedre kvartil.

Tabell 3.12. Inntektsregnskap etter hovedinntektstakers botid. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	Hovedinntektstakers botid på Svalbard					Uoppgitt botid
	I alt	Botid opptil 2 år	Botid 3-4 år	Botid 5-9 år	Botid 10 år og lengre	
Yrkesinntekt	378 600	349 700	361 200	400 900	414 600	641 000
+ Lønn	373 400	345 900	355 100	396 300	408 100	641 000
+ Netto næringsinntekt	5 200	3 800	6 100	4 600	6 600	0
+ Kapitalinntekt	15 300	10 300	11 400	15 100	24 900	12 900
Herav brutto renteinntekter	8 200	4 300	6 500	7 500	14 800	8 000
+ Overføringer	13 000	12 900	15 900	10 100	12 400	19 100
+ Skattepliktige overføringer	5 800	4 400	8 800	4 600	5 800	10 900
Herav ytelser fra folketrygden	3 500	1 300	6 000	2 500	5 200	0
+ Skattefrie overføringer	7 300	8 500	7 100	5 500	6 600	8 200
Herav barnetrygd	4 900	5 500	4 700	3 700	4 700	7 400
= Samlet inntekt	406 900	372 900	388 500	426 100	451 900	673 000
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	61 700	60 100	57 400	64 700	65 200	88 900
+ Utliknet skatt	58 500	57 500	53 700	58 600	62 900	88 900
+ Negative overføringer	3 200	2 600	3 800	6 000	2 400	0
= Inntekt etter skatt	345 200	312 800	331 100	361 400	386 700	584 100
- Renteutgift/boliginntekt	27 400	28 500	30 200	25 700	23 500	98 300
+ Renteutgifter	28 700	29 600	31 300	27 000	25 200	102 100
- Boliginntekter	1 300	1 100	1 100	1 300	1 700	3 800
= Inntekt etter skatt og renteutg./boliginnt.	317 800	284 300	300 900	335 700	363 200	485 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	270 100	253 000	260 900	293 200	286 500	370 100
Antall observasjoner	457	163	98	62	132	2
Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse	1,9	1,8	1,8	1,7	2,1	2,2

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Tabell 3.13. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	I alt	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet			
		Første kvartil 0 - 200 687 kroner	Andre kvartil 200 688 - 264 883 kroner	Tredje kvartil 264 884 - 323 064 kroner	Fjerde kvartil 323 065 kroner og høyere
Yrkesinntekt	378 600	213 900	332 400	405 600	560 900
+ Kapitalinntekt	15 300	10 200	5 600	14 800	30 300
+ Overføringer	13 000	18 800	16 500	7 800	9 100
= Samlet inntekt	406 900	242 900	354 600	428 100	600 300
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	61 700	39 400	53 900	65 500	87 900
= Inntekt etter skatt	345 200	203 500	300 700	362 600	512 400
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	270 100	143 700	234 500	288 900	411 900
Andel husholdninger	100	25	25	25	25
Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse	1,9	2,3	1,8	1,7	1,7

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Tabell 3.14. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker yrkestilknyttet og i alderen 25-55 år. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	I alt	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet			
		Første kvartil 0 - 169 286 kroner	Andre kvartil 169 287 - 206 371 kroner	Tredje kvartil 206 372 - 253 310 kroner	Fjerde kvartil 253 311 kroner og høyere
Yrkesinntekt	433 600	231 200	354 100	450 400	698 800
+ Kapitalinntekt	25 100	2 000	4 700	8 500	85 200
+ Overføringer	38 100	44 200	40 700	38 500	29 200
= Samlet inntekt	496 800	277 400	399 500	497 400	813 200
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	136 500	61 700	100 400	134 700	249 500
= Inntekt etter skatt	360 300	215 700	299 100	362 800	563 700
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	226 100	137 100	189 000	227 400	351 200
Andel husholdninger	100	25	25	25	25
Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger.

Hvordan er så den totale inntekten fordelt på Svalbard og fastlandet. Dersom inntekten hadde vært helt likt fordelt skulle den fordele seg med 25 prosent i hvert kvartil. I tabellene 3.13 og 3.14 ser vi at dette ikke er tilfellet. På Svalbard legger de 25 prosent av husholdningene med lavest inntekt beslag på 13,3 prosent av den totale inntekten etter skatt per forbruksenhet. På fastlandet er den tilsvarende andelen 15,2 prosent. De 25 prosentene med høyest inntekt på henholdsvis Svalbard og fastlandet disponerer 38,1 og 38,8 prosent av total inntekt. For de to midtre kvartilene er det også mindre avvik i de prosentvis andelene. Inntektsfordelingen på Svalbard og fastlandet ser med andre ord ut til å være temmelig lik for de husholdningene vi studerer, men med en svak tendens til at de med lavest inntekt på Svalbard har en noe mindre andel av totalinntekten enn tilsvarende inntektsklasse på fastlandet.

Hvis vi studerer gjennomsnittstallene i hvert kvartil ser vi at samlet husholdningsinntekt (før skatt) på fastlandet er høyere i alle kvartiler sammenlignet med tilsvarende inntekt i kvartilene på Svalbard. Igjen ser vi at yrkesinntekten ligger høyere på fastlandet og forskjellen øker desto lengre opp vi kommer i inntektsfordelingen. I kvartil én på Svalbard utgjør gjennomsnittlig yrkesinntekt 213 900 kroner, drøyt 17 000 kroner lavere enn gjennomsnittet i kvartil én på

fastlandet. I den øverste kvartilen ser vi at gjennomsnittlig yrkesinntekt på fastlandet utgjør hele 698 800 kroner, eller 138 000 kroner mer enn i øverste kvartil på Svalbard. Yrkesinntektens betydning som andel av samlet husholdningsinntekt er størst på Svalbard hvor andelen utgjør godt over 90 prosent for de tre fjerdedelene med høyest inntekt. På fastlandet ligger andelen rundt 90 prosent for de to midtre kvartilene, men noe lavere for første og siste kvartil. Dette henger sammen med at ulike overføringer har en relativt stor betydning (16 prosent av samlet inntekt) for den firedelen med lavest inntekt på fastlandet, mens kapitalinntektene betyr en del (andel på 10 prosent) for firedelen med høyest inntekt.

I de tre første kvartilene ligger gjennomsnittlige kapitalinntekter på Svalbard høyere enn på fastlandet, mens øverst i inntektsfordelingen (fjerde kvartil) utgjør kapitalinntektene 85 200 kroner på fastlandet sammenlignet med 30 300 kroner på Svalbard. Årsaken til dette er først og fremst aksjeutbytte, som har fått økt betydning på fastlandet de siste årene, og som først og fremst tilfaller de husholdningene med høy inntekt. Ulike overføringer betyr mest for fastlandshusholdningene. I alle kvartiler på fastlandet har overføringer en langt større betydning som andel av samlet husholdningsinntekt enn tilfellet er på Svalbard.

3.3.17. Flerpersonshusholdninger overrepresentert nederst i inntektsfordelingen på Svalbard

Hvordan fordeler de to husholdningstypene seg i inntektsfordelingen? Hvis begge husholdningstypene hadde hatt en inntektsfordeling som var helt lik fordelingen til alle husholdninger, ville alle kvartilene i tabellene 3.17 og 3.18 inneholdt prosentvise andeler på 25. Som vi ser er dette ikke tilfellet. Flerpersonshusholdninger på Svalbard er klart overrepresenterte i den laveste inntektsklassen (første kvartil) med en andel på 35,6 prosent. Samtidig er de litt underrepresentert i den høyeste kvartilen med en andel på 23,4 prosent.

På fastlandet er bildet delvis motsatt, flerpersonshusholdningene har en andel på 22 og 28,7 prosent i henholdsvis første og fjerde kvartil.

Enpersonshusholdningene på Svalbard har en jevnere inntektsfordeling. De er underrepresentert nederst i inntektsfordelingen med en andel på 17,9 prosent, mens øverst i inntektsfordelingen på Svalbard har de en andel på 26,3 prosent. Til sammenligning tilhører nesten hver tredje enpersonshusholdning på fastlandet den laveste inntektsgruppen, mens kun 15 prosent ligger plassert øverst i fordelingen (tabellene 3.15 og 3.16).

Tabell 3.15. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. En-personhusholdninger. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	I alt	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet			
		Første kvartil 0 - 200 687 kroner	Andre kvartil 200 688 -264 883 kroner	Tredje kvartil 264 884 -323 064 kroner	Fjerde kvartil 323 065 kroner og høyere
Yrkesinntekt	318 600	171 100	278 600	324 900	454 300
+ Kapitalinntekt	10 300	7 100	2 800	12 900	17 900
+ Overføringer	2 500	7 100	1 900	1 400	1 100
= Samlet inntekt	331 400	185 300	283 300	339 300	473 300
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	52 100	34 600	46 700	52 000	69 700
= Inntekt etter skatt	279 300	150 700	236 500	287 300	403 600
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	279 500	151 700	236 500	287 300	403 600
Andel husholdninger	100	17,9	28,1	27,7	26,3

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Tabell 3.16. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker yrkestilknyttet og i alderen 25-55 år. En-personhusholdninger. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	I alt	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet			
		Første kvartil 0 - 169 286 kroner	Andre kvartil 169 287 - 206 371 kroner	Tredje kvartil 206 372 - 253 310 kroner	Fjerde kvartil 253 311 kroner og høyere
Yrkesinntekt	273 000	165 900	252 800	311 800	492 500
+ Kapitalinntekt	5 100	1 900	3 200	4 400	17 100
+ Overføringer	7 500	12 200	5 500	4 300	5 500
= Samlet inntekt	285 600	180 000	261 500	320 500	515 100
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	85 800	47 400	72 800	96 400	181 200
= Inntekt etter skatt	199 800	132 600	188 800	224 100	333 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	199 800	132 600	188 800	224 100	333 800
Andel husholdninger	100	32,9	30,1	22,0	15,0

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger.

Tabell 3.17. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker i alderen 25-55 år. Flerpersonshusholdninger. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	I alt	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet			
		Første kvartil 0 - 200 687 kroner	Andre kvartil 200 688 -264 883 kroner	Tredje kvartil 264 884 -323 064 kroner	Fjerde kvartil 323 065 kroner og høyere
Yrkesinntekt	468 100	245 900	443 700	566 300	740 000
+ Kapitalinntekt	22 600	12 600	11 500	18 400	51 200
+ Overføringer	28 800	27 600	46 800	20 400	22 500
= Samlet inntekt	519 600	286 100	502 100	605 100	813 700
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	76 100	43 000	68 700	92 400	118 400
= Inntekt etter skatt	443 500	243 100	433 400	512 800	695 300
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	256 000	137 600	230 500	292 100	425 900
Andel husholdninger	100	35,6	20,3	20,7	23,4

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Tabell 3.18. Inntektsregnskap etter inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Kvartilfordelt. Hovedinntektstaker yrkestilknyttet og i alderen 25-55 år. Flerspersonhusholdninger. Fastlandet. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet				
	I alt	Første kvartil 0 - 169 286 kroner	Andre kvartil 169 287 - 206 371 kroner	Tredje kvartil 206 372 - 253 310 kroner	Fjerde kvartil 253 311 kroner og høyere
Yrkesinntekt	494 000	267 900	403 800	494 400	739 200
+ Kapitalinntekt	32 600	2 100	5 400	9 800	98 600
+ Overføringer	49 700	62 200	57 900	49 300	33 900
= Samlet inntekt	576 300	332 200	467 200	553 500	871 600
- Sum utliknet skatt og neg. overf.	155 600	69 800	113 900	146 800	262 800
= Inntekt etter skatt	420 700	262 500	353 200	406 700	608 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	236 000	139 600	189 100	228 400	354 600
Andel husholdninger	100	22,0	23,1	26,2	28,7

Kilde: Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for personer og husholdninger.

Tabell 3.19. Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet (EL=0,5). Hovedinntektstakere i alderen 25-55 år, etter kjønn, yrkessektor, husholdningstype og botid. Svalbard. 1999. Prosent

	Kvartilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet				
	I alt	Første kvartil 0 - 200 687 kroner	Andre kvartil 200 688 -264 883 kroner	Tredje kvartil 264 884 -323 064 kroner	Fjerde kvartil 323 065 kroner og høyere
Kjønn					
Kvinner	100	43,4	27,7	15,1	13,8
Menn	100	16,8	22,3	29,6	31,3
Yrkessektor					
Ansatte i staten	100	23,1	19,2	25,6	32,1
Ansatte i statsaksjeselskaper	100	17,0	23,1	33,4	26,5
Ansatte i høyere undervisning og forskning	100	26,9	30,8	34,6	7,7
Ansatte i privat sektor	100	32,8	27,2	15,9	24,1
Annet	100	63,6	9,1	18,2	9,1
Husholdningstype					
Enpersonhusholdning	100	17,9	28,1	27,7	26,3
Flerspersonhusholdning	100	35,6	20,3	20,7	23,4
Botid					
Botid opptil 2 år	100	30,1	30,7	22,7	16,5
Botid 3-4 år	100	25,5	27,6	22,4	24,5
Botid 5-9 år	100	21,0	27,4	22,6	29,0
Botid 10 år +	100	25,8	12,9	28,0	33,3

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Noe av dette kan trolig forklares ut i fra de demografiske forskjellene mellom fastlandet og Svalbard. Den relativt høye andelen enpersonhushold på Svalbard fører til at inntektsklassene her, i større grad enn på fastlandet, gjenspeiler inntektsfordelingen blant de enslige. Men det kan også, som tidligere omtalt, tenkes at et større innslag av deltidsarbeid blant enslige på fastlandet enn på Svalbard er med på å trekke gjennomsnittet ned for denne gruppen.

Hvis vi ser på gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet så ser vi at inntekten er ganske lik midt i inntektsfordelingen når vi sammenligner enpersonhusholdninger og flerspersonhusholdninger på Svalbard. Enpersonhusholdningene har noe høyere inntekt nederst i fordelingen, mens flerspersonhusholdningene har høyere inntekt øverst i fordelingen. Det samme bildet finner vi også på fastlandet, med unntak av at her har flerspersonhusholdningene en noe høyere

gjennomsnittlig ekvivalentinntekt gjennom hele inntektsfordelingen.

3.3.18. Øverst i inntektsfordelingen? – mannlige statsansatte med lang botid

I tabell 3.19 har vi sett på noen bakgrunnskjennermerker hos hovedinntektstakeren etter hvordan husholdningen til vedkommende plasserer seg i inntektsfordelingen. Ikke overraskende finner vi mer enn syv av ti kvinnelige hovedinntektstakere (71,1 prosent) i nedre halvdel av inntektsfordelingen, mens andelen kvinner øverst i fordelingen ligger på 13,8 prosent. For mannlige hovedinntektstakere er fordelingen mye jevnere, men de er underrepresentert i den nederste inntektsgruppen og overrepresentert i øverste inntektsgruppe.

Plassering i inntektsfordelingen ut fra hvilken yrkessektor man tilhører samsvarer godt med det som de gjennomsnittlige inntektstallene viste. Nesten hver tredje statsansatt havner øverst i inntektsfordelingen,

men samtidig er de ikke i særlig grad underrepresenterte nederst i fordelingen. En årsak kan være relativt stor spredning i yrkesinntekt for denne gruppen ansatte. De som har sitt virke innen høyere undervisning og forskning lå lavest i gjennomsnittlig inntekt og de er da også klart underrepresenterte i den øverste inntektsgruppen. Om lag seks av ti ansatte i statsaksjeselskapene havner på øverste halvdel av inntektsfordelingen, mens seks av ti ansatte i privat sektor havner på nedre halvdel.

Det er en klar tendens i retning av at jo lengre botid på Svalbard jo større er sjansen for at man havner i øvre del av inntektsfordelingen. For de med botid bare opp til to år er det kun 16,5 prosent som havner øverst i fordelingen, mens andelen stiger til 24,5 og 29 prosent for de med botid i henholdsvis tre til fire år og fem til ni år. Nøyaktig hver tredje (33,3 prosent) hovedinntektstaker i alderen 25-55 år med botid på Svalbard ti år eller lengre befinner seg øverst i inntektsfordelingen.

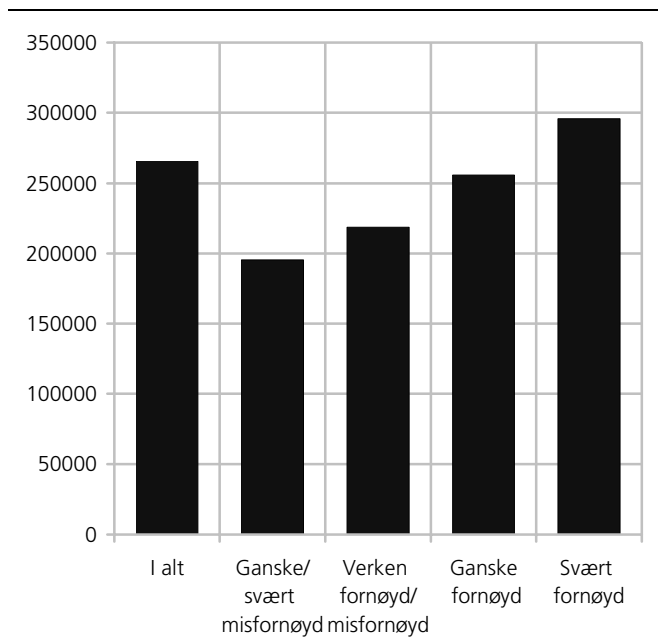
3.3.19. Godt samsvar mellom faktisk og opplevd økonomi

Vi har hittil sett en god del på tallenes tørre tale og sammenlignet økonomien til ulike grupper på Svalbard og også forsøkt å gjøre noen sammenligninger med referansegrupper på fastlandet. Dette gir et relativt godt og objektivt bilde av personers og husholdningers økonomi. Men hva inntektsstatistikken viser og hva slags subjektivt syn folk har på sin egen økonomi vil variere. I Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen i 2000 ble intervjuobjektene spurt om hva de syntes om egen husholdnings økonomi. De ble bedt om å rangere den på følgende skala; svært fornøyd, ganske fornøyd, verken fornøyd eller misfornøyd, ganske misfornøyd og svært misfornøyd.

I tabell 3.20 prøver vi å vise i hvilken grad det er samsvar mellom faktisk og opplevd økonomi. Tabellen omfatter nå alle 541 husholdninger i datagrunnlaget (ingen aldersavgrensning her). Av disse er det kun 3 husholdninger som ikke har besvart spørsmålet i Levekårsundersøkelsen. På grunn av svært få observasjoner i kategorien "svært misfornøyd" er denne slått sammen med kategorien "ganske misfornøyd".

For det første kan det fastslås at folk på Svalbard i all hovedsak er fornøyd med økonomien til husholdningen de tilhører. Mer enn 88 prosent oppgir at de er ganske eller svært fornøyd med sin økonomi (av disse oppgir nesten 42 prosent at de er svært fornøyd). I underkant av 9 prosent har et greit forhold til privatøkonomien, de er verken fornøyd eller misfornøyd. Kun 16 husholdninger, eller omtrent 3 prosent, oppgir at de er misfornøyd med økonomien.

Figur 3.9. Inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter hovedinntektstakers oppfatning av egen husholdnings økonomi. Svalbard. 1999. Kroner

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Ut fra figur 3.9 ser vi at det er et bra samsvar mellom størrelsen på husholdningens inntekter og hvordan økonomien faktisk oppleves. Husholdningens samlede inntekter øker med økende grad av tilfredshet med egen økonomi. Samlet inntekt for de husholdninger som er svært fornøyd med egen økonomi utgjør i gjennomsnitt 444 000 kroner. Dette er drøyt 72 000 kroner mer enn de som er ganske fornøyd med egen økonomi og drøyt 112 000 kroner høyere inntekt enn de som er ganske eller svært misfornøyd. Litt interessant er det å legge merke til at de som ikke synes de har verken god eller dårlig råd har en lavere samlet husholdningsinntekt sammenlignet med de som er misfornøyd. Disse to kategoriene har det samme nivået på yrkesinntekten, men de som er misfornøyd med egen økonomi mottar langt mer i overføringer. Vi legger også merke til at disse to kategoriene ikke har noe innslag av inntekt fra egen selvstendig næringsvirksomhet, men yrkesinntekten utgjøres kun av lønnsinntekt.

Bildet blir enda klarere dersom vi ser på inntekt etter skatt og korrigerer denne for ulikheter i husholdningsstørrelse. Inntekt etter skatt per forbruksenhet synker gradvis fra 295 800 kroner for de som er svært fornøyd med sin økonomi ned til 100 000 kroner lavere blant de som er ganske eller svært misfornøyd med privatøkonomien (195 400 kroner). Med andre ord har de som er mest misfornøyd bare to tredeler av ekvivalentinntekten til de som er mest fornøyd.

Tabell 3.20. Inntektsregnskap for husholdninger etter hovedinntektstakers mening om egen husholdnings økonomi. Svalbard. Gjennomsnitt. 1999. Kroner

	Mening om husholdningens økonomi				
	I alt	Svært fornøyd	Ganske fornøyd	Verken fornøyd eller misfornøyd	Ganske eller svært misfornøyd
Yrkesinntekt	357 800	399 900	345 900	278 500	278 400
+ Lønn	353 400	394 200	341 400	278 500	278 400
+ Netto næringsinntekt	4 400	5 700	4 500	0	0
+ Kapitalinntekt	19 100	29 100	14 400	11 100	1 100
+ Overføringer	14 000	15 100	11 400	13 000	52 400
= Samlet inntekt	390 900	444 100	371 700	302 600	331 900
- Sum utliknet skatt og neg. overføringer	59 400	67 800	56 800	43 700	48 900
= Inntekt etter skatt	331 400	376 300	314 900	258 900	283 000
Inntekt etter skatt per forbruksenhet	265 400	295 800	255 800	218 600	195 400
Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse	1,8	1,8	1,7	1,7	2,2
Antall observasjoner ¹	538	198	278	46	16

¹ Mangler opplysninger for 3 husholdninger.

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

Tabell 3.21. Hovedinntektstakers mening om egen økonomi, etter kjønn, yrkessektor, husholdningstype, botid og inntekt. Svalbard. Prosentvis andel. 1999

	Mening om husholdningens økonomi				
	I alt	Svært fornøyd	Ganske fornøyd	Verken fornøyd eller misfornøyd	Ganske eller svært misfornøyd
Kjønn					
Kvinner	100	30,9	57,1	7,3	4,7
Menn	100	40,1	48,7	9,2	2,0
Yrkessektor					
Ansatte i staten	100	45,8	50,6	1,2	2,4
Ansatte i statsaksjeselskaper	100	36,2	52,8	9,2	1,8
Ansatte i høyere undervisning og forskning	100	57,1	17,9	21,4	3,6
Ansatte i privat sektor	100	33,3	54,7	8,7	3,3
Annet	100	19,1	57,1	14,3	9,5
Husholdningstype					
Enpersonhusholdning	100	34,2	54,4	9,4	2,0
Flerpersonhusholdning	100	40,0	48,3	7,5	4,2
Botid					
Botid opptil 2 år	100	36,3	53,4	7,8	2,5
Botid 3-4 år	100	38,7	49,6	5,4	6,3
Botid 5-9 år	100	40,3	48,6	11,1	0,0
Botid 10 år +	100	34,6	52,0	10,7	2,7
Inntekt etter skatt per forbruksenhet					
Første kvartil	100	27,1	54,3	12,9	5,7
Andre kvartil	100	28,8	57,6	9,8	3,8
Tredje kvartil	100	42,1	49,6	6,8	1,5
Fjerde kvartil	100	49,6	45,1	4,5	0,8

Kilde : Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier og Levekårsundersøkelsen 2000 i Longyearbyen.

3.3.20. Menn i høyere undervisning og forskning er mest fornøyde med økonomien

I tabell 3.21 prøver vi å se på noen karakteristika til hovedinntektstakeren i husholdningene og hvordan vedkommende opplever sin egen økonomi. Menn på Svalbard ser generelt ut til å være litt mer fornøyde med sin husholdnings økonomi enn det kvinnene er. Nesten ni av ti menn (89 prosent) oppgir at de er ganske eller svært fornøyde. Mens bare to prosent

oppgir å være ganske eller svært misfornøyde. Blant kvinnene oppgir også nesten ni av ti (88 prosent) å være ganske eller svært fornøyde, men en noe lavere andel blant de aller mest fornøyde. Blant kvinnelige hovedinntektstakere er det i underkant av fem prosent som oppgir å være misfornøyde med egen husholdnings økonomi. Vi har også tidligere i dette kapitlet sett at husholdninger med kvinnelig hovedinntektstaker i gjennomsnitt ligger klart under i inntektsnivå sammenlignet med husholdninger hvor hovedinntektstaker er en mann. Vi har også tidligere vist at kvinnene

er klart underrepresenterte i øvre halvdel av inntektsfordelingen.

Hvis vi ser på hvordan folk opplever sin egen økonomi etter i hvilken yrkessektor de jobber finner vi noen forskjeller, men hovedbildet er at folk stort sett er fornøyde. I alle yrkessektorer er godt over 75 prosent enten ganske eller svært fornøyde. Ansatte i høyere undervisning og forskning og ansatte i staten har høyest andel blant de som er svært fornøyd med privatøkonomien. For ansatte i staten kan dette være lett å forstå da vi tidligere har vist at disse også har den klart høyeste andelen øverst i inntektsfordelingen. Det er litt vanskeligere å forklare hvorfor nesten seks av ti ansatte i høyere undervisning og forskning er så godt fornøyde med tanke på at de er svært underrepresenterte øverst i inntektsfordelingen. Variasjonen blant denne gruppen ansatte er likevel stor siden de også har den høyeste andelen i kategorien verken fornøyd eller misfornøyd og en av de høyeste andelen blant de mest misfornøyde. Ansatte i statsaksjeselskaper og ansatte i privat sektor ser langt på vei ut til å ha det samme forholdet til sin privatøkonomi. Om lag 88 prosent er ganske eller svært fornøyd, mens 9-10 prosent verken er misfornøyd eller fornøyd. Blant de som er ganske eller svært misfornøyd har ansatte i privat sektor en noe høyere andel enn de ansatte i statsaksjeselskapene.

3.3.21. Husholdningstype og botid har også innvirkning på opplevd økonomi

Det er ingen store forskjeller å spore i grad av tilfredshet med egen økonomi og hvilken husholdningstype man tilhører. Både i flerpersonehusholdningene og enpersonehusholdningene på Svalbard er nesten 90 prosent fornøyde med økonomien, men graden av tilfredshet varierer litt mer for husholdningene med flere personer. De har en høyere andel både blant dem som er svært fornøyde og blant dem som er misfornøyde. Dette bildet stemmer bare delvis med det som inntektsfordelingen viste hvor flerpersonehusholdningene riktignok hadde en høy andel nederst i fordelingen, men samtidig var de også litt underrepresenterte øverst i fordelingen. I foregående tabell så vi at de husholdningene som var misfornøyde hadde en gjennomsnittlig husholdningsstørrelse (2,2 personer) som lå høyere enn hos de som var mer fornøyd med sin økonomi, samtidig var størrelsen på overføringene større for denne kategorien. Svaret på dette er at i denne kategorien av husholdninger som er misfornøyde med egen økonomi, finner vi en dominans av barnefamilier (en høy andel av overføringene består av barnetrygd og mottatte underholdsbidrag).

Analysen av inntektsfordelingen på Svalbard viste en økende andel øverst i fordelingen med økende botid på Svalbard. Graden av tilfredshet med egen økonomi målt etter hvor lenge hovedinntektstaker har bodd på Svalbard viser ikke den helt samme korrelasjonen. De

som har bodd på Svalbard lengst, 10 år eller mer, har den laveste andelen blant de som er svært fornøyde med økonomien, men avstanden til de med mye kortere botid er riktignok ikke stor. Slår man kategoriene ganske fornøyd og svært fornøyd sammen er det ikke store forskjeller etter lengden på botid, men fortsatt har de med lengst botid den laveste andelen. I andre enden av skalaen hos de som er ganske eller svært misfornøyd har de med botid 3-4 år den klart høyeste andelen (6,3 prosent), mer enn dobbelt så høyt som de med kortest og lengst botid. En botid på Svalbard på 5-9 år ser ut til å være gunstig, ingen av disse husholdningene oppgir å være misfornøyd med sin økonomi.

Hvis vi til slutt sammenligner inntektsfordelingen på Svalbard, målt i kvartiler som tidligere, etter hvordan husholdningene opplever sin økonomi finner vi (heldigvis) et godt samsvar. Graden av tilfredshet med privatøkonomien øker med høyere plassering i inntektsfordelingen. Blant firedelen med høyest inntekt etter skatt per forbruksenhet svarer halvparten at de er svært fornøyd med tingenes tilstand. Ytterligere 45 prosent i denne gruppen er ganske fornøyde. Blant firedelen med lavest inntekt er graden av tilfredshet lavere, men likevel oppgir 27 prosent at de er svært fornøyde og ytterligere 54 prosent oppgir at de er ganske fornøyde. For ikke at bildet skal bli altfor idyllisk svarer i underkant av 6 prosent av de med lavest inntekt at de er ganske eller svært misfornøyd med sin økonomi. Under 1 prosent av de med høyest inntekt opplever økonomien sin slik.

Referanser

Høifødt, Sverre (2000) : Pris- og forbruksundersøkelse for Longyearbyen, upublisert notat 23.08.00.

Kleven, Øyvind (2000): Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000. Dokumentasjon og tabellrapport, Notater 2000/31, Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Øyvin (2002): *Levekår i Longyearbyen*, foreløpig upublisert SSB Rapport.

Statistisk sentralbyrå (1991) *Prisnivå på Svalbard 1990*. Rapporter 91/15, Statistisk sentralbyrå.

Statistisk sentralbyrå(2002): *Konsumprisindeksen 1995-2000*, NOS C 680.

Statistisk sentralbyrå (2001): *Svalbardstatistikk 2001*, NOS C 673.

The Canberra group (2001): Expert Group on Household Income Statistics. *Final Report and Recommendations*. Ottawa.

Representantvarer i Svalbard prisundersøkelsen

Matvarer og alkoholfrie drikkevarer

Matvarer

Brød og kornprodukter

Mel og gryn

Hvetemel, finsiktet, pakket, pose
Byggmel, pakket, pose
Havregryn, pressede, vanlige, pakket, pose
Hvetemel, sammalt, grovt, pakket, pose
Semulegryn (av hvete), pakket, pose
Risengryn (grøtris), pakke

Flatbrød, knekkebrød, kjeks etc.

Sukkerkavringer, pr. pose
Flatbrød, 2 typer
Knekkebrød, pakke
Kjeks, 2 typer
Saltstenger, importerte, pose

Brød

Hveteloff, vanlig, stk.
Grovbrød, stk.
Kneippbrød, stk.
Sigdalsbrød, eller annet fiberrikt grovbrød, stk.
Helkornbrød, stk.

Kaker

Hveteboller uten rosiner
Fyrstekake, vanlig, rund
Wienerbrød
Tørre småkaker

Frokostblandinger og pastaprodukter

Honni Corn
Spaghetti, uten egg, pakke
Puffet ris, pose
Corn Flakes, pakke
Frokostblanding, Mysli, eller lignende

Andre mel- og kornprodukter

Potetmel, pakket, pose
Pizza, fryst
Maltekstrakt

Kjøtt

Ferskt kjøtt og flesk

Lam, stek med mørbrad
Svin, skinkestek uten knoke
Svin, midtkoteletter uten spekk
Høne, dypfryst, pakket
Okselever
Okse, indrefilet
Svin, nakkekoteletter uten spekk
Lam, fårikålkjøtt
Svin, ferskt sideflesk med ben
Svin, bog uten knoke
Reinsdyrkjøtt, stek, surret

Saltet, røkt og tørket kjøtt og flesk

Svin, sideflesk uten ben, lettsaltet
Spekeskinke med ben

Bacon, oppskåret, vakuumpakket
Salami, vakuumpakket
Stabburspølse, vakuumpakket, oppskåret
Fenalår med ben
Fårepølse, kval. 1, vakuumpakket

Kjøttthermetikk

Kjøttboller, hermetiske
Leverpostei, hermetisk
Kjøttkaker, hermetiske

Ferske produkter av kjøtt

Wienerpølser, vakuumpakket
Kjøttdeig, vanlig, forbrukerpakket
Kjøttpølser, kokte og røkte
Grillpølser, vakuumpakket
Kokt skinke, vakuumpakket
Farse
Kalverulade, vakuumpakket
Leverpostei, fersk, forbrukerpakket
Karbonadekaker, kartong
Kylling, grillstekt
Karbonadedeig
Medisterpølse, kokt
Kjøttpudding
Blodpølse
Okserull, vakuumpakket
Servelatpølse, vakuumpakket

Fisk

Fersk fisk

Torsk, med hode og innmat (koketorsk)
Flyndre, med hode, uten innmat
Hvitting, fersk filet
Laks, 2-3 kg, oppskåret
Sei, fersk, renskåret filet
Hyse, fersk, renskåret filet
Torsk, over 1,5 kg, uten hode og innmat
Sei, stor (over 1,5 kg), uten hode og innmat
Kveite, stor oppskåret
Torsk, fersk, renskåret filet

Fryst fisk

Torsk, dypfryst filet, pakke

Saltet, tørket og røkt fisk og skalldyr

Torsk, sprengt filet med øreben og skinn
Torsk, lutefisk
Torsk, klippfisk, pakke
Torsk, røkt filet med øreben og skinn
Røkt ørret, en side, 0,8-1,2 kg, vakuumpakket
Uer, lettsaltet, flekket
Reker

Middagshermetikk og andre farseprodukter

Fiskepudding, vanlig
Torskerogn, hermetisk
Fiskeboller, hyse, hermetiske

Småhermetikk

Gaffelbiter
Makrellfilet i tomat
Brisling (sardiner) i tomat, ett lags vare
Krabbe, naturell
Kaviar, i tube

Melk, ost og egg**Melk, yoghurt og fløte**

H-melk (homogenisert), i engangsemballasje
Skummet kulturmilk, i engangsemballasje
Lettmelk
Kremfløte 38%, i engangsemballasje
Yoghurt med frukt eller bær, lite beger
Skummet søt melk, i engangsemballasje

Ost

Norvegia, helfet, F 45
Nøkkelost, helfet, F 45
Gudbrandsdalsost, helfet, G 35, pakke
Geitost (ekte), F G 33, pakke
Jarlsbergost F45
Normannaost, helfet, F 50
Rekeost, eske

Andre melkeprodukter

Morsmelkerstatning, pakke
Kondensert melk, norsk, usukret
Sjokoladepudding

Egg

Egg, kartong a` 12 stk.

Oljer og fett**Smør**

Meierismør, normalsaltet, pakke
Meierismør, setertype, pakke

Margarin og olje

Soya light
Margarin, animalsk
Margarin, plantemargarin
Vegetabilsk matolje (Soyaoilje), i flaske

Frukt**Frisk frukt**

Druer, grønne
Appelsiner
Epler, utenlandske, første sort
Bananer
Epler, norske, Gravenstein, Standard 1
Plommer, friske
Pærer

Tørket frukt og nøtter

Rosiner, i pakke
Hasselnøtter, med skall
Svisker, californiske, medium, pakke
Aprikoser, spanske, pakke
Mandler

Friske bær

Bringebær
Jordbær
(På Svalbard fant man bare frossen bær)

Konserverte frukt og bær

Hermetisk ananas
Jordbær, dypfryste, pakke

Grønnsaker, inkl. poteter

Friske grønnsaker
Poteter, løs vekt
Poteter, pakket, pose
Kålrot
Hodekål
Blomkål
Gulrøtter i plastpose
Paprika, rød
Løk (vanlig matløk, ikke sjalottløk)
Agurker (slange-), kl. 1
Tomater, kl. 1
Sellerirot

Konserverte grønnsaker

Erter, husholdnings-, hermetiske
Erter, grønne, normalvare, pakke
Surkål i pakke
Agurker, glass
Spinat, dypfryst, pakke
Erter, gule, normalvare, pakke
Rødbeter, glass
Erter, dypfryste, plastpose
Potetgull, vanlig, norsk, pose

Sukker, sjokolade, andre sukkervarer

Sukker
Farin, pakket, pose
Raffinade, pakket

Syltetøy, marmelade og kompott

Aprikoskompott i plastpose
Tyttebærsyltetøy, glass
Appelsinmarmelade, glass
Bringebærsyltetøy, glass
Jordbærsyltetøy, glass

Annet søtt pålegg

Honning, boks
Sunda i pappemballasje, beger
Sirup
Nugatti, beger

Iskrem

Iskrem, myk-is
Ispinne, stor glasurovertrukket
Iskrem, pinne, pakke

Sjokolade, konfekt, drops etc.

Kokesjokolade
Spisesjokolade, 5 typer
Pastiller, 2 typer
Konfektsjokolade
Drops, 4 typer

Andre matvarer

Tomatketchup, sprutflaske
Ertesuppe i pose
Meksikansk gryte i pose
Mandelpuddingpulver
Gelepulver
Buljongtørninger, hønsebuljong
Husholdningssalt, pakke
Pepper, sort, malt, ca. 15 gram
Tomatpuré

Tomatsuppe, vanlig, pose
 Fiskesuppe, vanlig, pose
 Barnemat, kjøtt med grønnsaker, glass
 Barnegrøt, pakke
 Bakepulver, boks
 Eddik, 7%
 Sennep, flaske
 Taco Dinner
 Pytt i panne, frossen pose
 Brun Lapskaus
 Lasagne, frossen

Alkoholfree drikkevarer

Kaffe, te og kakao
 Kakao, pakke
 Te, pakke à 25 poser
 Kaffe, brent, i vakuumpakket plastpakke
 Kaffe, brent
 Pulverkaffe, glass

Mineralvann, leskedrikker og juice

Mineralvann og brus

Brus, 3 typer
 Farris
 Brus, boks

Saft og juice

Solbærsirup, flaske
 Appelsinjuice i pappemballasje
 Appelsinsaft, flaske

Alkoholholdige drikkevarer

Alkoholholdige drikkevarer

Brennevin

Brennevin (55 merker)

Vin

Rødvin (44 merker)
 Hvitvin (29 merker)
 Rosévin, musserende viner (12 merker)
 Hetvin (14 merker)

Øl

Lettøl
 Pilsnerøl, boks

Tobakk

Sigaretter, 2 typer
 Sigarillos
 Tobakk, 2 typer
 Snus
 Sigarettpapir, pakke

Klær og skotøy

Klær

Tøyer

Boblestoff, nylon foret, synt. 150 cm bredt
 Bomullspoplin 90 cm. bredt,
 Kjøletøy, syntetiske fibre, 140 cm bredt

Klesplagg

Herre; skjorter, dresser, bukser, jakker, gensere

Herre V-genser, ull
 Herre mansjettskjorte, hvit

Herre mansjettskjorte, ikke hvit
 Herre sports- og fritidsskjorte
 Herre dress (jakke og bukse), ull
 Herre dressjakke, ull
 Herre bukse, ull
 Herre skjorte, kortermet

Dame; bluser, kjoler, skjørt, jakker, gensere

Topp, 100 % silke
 Dame jakke, strikket, ull
 Dame kjole, alm., enkel
 Dame skjørt, rett, ull
 Dame skjortebluse, bomull, korte ermer
 Dame skjortebluse, bomull, enkel utforming, lange ermer
 Dame genser, akryl, glattstrikket, lange ermer, rund hals

Herre; ytterplagg, fritid

Herre vinterfrakk, ull
 Herrekappe, polyester/bomull
 Herre fjellanorakk, poplin
 Herre skinnjakke, nappaskinn, klassisk fasong
 Herre fritidsjakke

Dame; ytterplagg, fritid

Damekappe, polyester/bomull
 Dongeribukse (jeans), denim, str.40
 Dame langbukse, vevet stoff, bomull
 Dame skinnjakke, nappa-skin, lang (klassisk fasong)
 Dame joggedress, bomull/syntetiske fibre
 Damekåpe, klassisk modell, ull
 Dame stretchbukse, bomull/elastan
 Damejakke, 3/4 lang, microfiber

Barne- og ungdomsklær

Strømpebukse for barn, str. 90 (2 år), syntetiske fibre/bomull
 Sparkebukse, 0-1 år
 Dongerijakke, gutt, 12-14 år
 Langbukse for barn, dongeri, str. 10 år
 Barnejakke, plastbelagt tekstil, str. 4 år
 Babybody, bomull, str. 80
 Parkdress, bevernylon uten for, str. 110

Voksne; undertøy, nattøy, t-shirts, sokker, strømper, longs

Raggsokker, str. 12, ull
 Dame knestrømper, nylon, 20 den.
 Tennissokker, frotté., bomull/syntetiske fibre
 T-shirt av bomull
 Herre longs, bomull
 Herretruse, bomull
 Damestruse, bomull
 Damestruser, kunstige fibre (rayon)
 Dame nattkjole, lang, lange ermer, bomullsjersey
 Herrelongs, ull
 Dame strømpebukse, 20 den., nylon
 Tennistrøye, korte ermer, bomullspique
 Herre ankelsokker, ull
 Herre ankelsokker, bomull
 Dame, strømpebukse, ull/syntetiske fibre
 Singlet, 100 % bomull, voksen størrelse

Annet

College genser, bomull, rund hals (2 typer)
 Fleece genser, voksen størrelse
 Pologenser, bomull, høy hals, voksen størrelse
 Lammeullsgenser, voksen størrelse
 Sykkelsshorts, bomull/elastan
 Treningsdrakt, 100 % polyester, voksen størrelse
 Boksershorts, bomullstrikket, bomull/elastan
 Allværsjakke, Gore-Tex, voksen størrelse

Andre klesplagg, tilbehør til klær**Hatter, luer og hansker**

Damehansker, skinn, strikket ullfor
Lue, strikket, bomull
Vanter, strikket, ull
Sixpence lue uten øreklaffer

Garn og sytråd

Kamgarn, farget, norsk
Trådsnelle, syntetisk tråd
Glidelås, 20 cm lang

Rensing, vask, reparasjon og leie av klær

Rensing av dress (jakke og bukse)
Rensing av ullkjole
Vask og stryking av en mansjettskjorte

Skotøy**Sko og annet fottøy**

Dame snøresko, fotvennlig, nr. 39. Overdel av skinn. Kraftig gummisåle
Herre dagligsko (snøre), nr. 42. Alm. enkel modell. Overdel av skinn. Klebet syntetisk såle
Herre moccasin, nr. 42, alm. enkel modell. Overdel av skinn. Syntetisk såle
Dame pumps, nr. 38. Alm. enkel modell. Overdel av skinn. Klebet, syntetisk såle. Halvhøy hæl
Barnesko, nr. 33. Fritidssko. Lett enkel type (ikke joggesko), skinn overdel. Syntetisk såle
Damemoccasin, nr. 38, alm. enkel modell. Overdel av skinn (ikke chevreaux). Syntetisk såle
Gummistøvler, seilerstøvler, nr. 40
Dame gummistøvler, lange
Stoffsko med gummisåle, nr. 40
Herre skoletter, nr. 42. Skinn overdel. Foret. Klebet, syntetisk såle
Joggesko, nr. 39. Overdel av nylon. Synt. såle
Barnestøvletter, "Cherrox", eller tilsv. nr. 32
Tresko, vanlige, overdel av lær, sorte
Joggesko, overdel av skinn, såle av gummi, nr. 42
Dame, lett enkel sommersko, nr. 39. Skinnoverdel, lav hæl, syntetisk såle
Hvit ullsåle

Vedlikehold, reparasjon og leie av fottøy

Hælflikking av alm. damesko

Bolig, lys og brensel**Betalt husleie**

Betalt husleie, bolig (møblert)
Betalt husleie, bolig (umøblert)

Betalt husleie, fritidsbolig

Leie av fritidshus

Beregnet husleie

Beregnet husleie, bolig
Beregnet husleie, fritidsbolig

Vedlikehold og reparasjoner**Produkter til reparasjon av bolig**

Panelovn m/ bryter
Faspanel

Gulvbord
Kombinasjonsklosett
Elektrisk ledning, plasttype, flertrådet, lukket anlegg
Vedovn
Varmtvannsbereeder
Vindu
Sponplater
Halvhårde fiberplater

Tjenester for reparasjon av bolig

Lønnskostnad, elektromontør
Lønnskostnad, tømmer
Lønnskostnad, rørlegger

Andre tjenester knyttet til bolig

Kommunale gebyrer knyttet til egen bolig, inklusive fritidsbolig - Svalbard
Kommunale gebyrer knyttet til egen bolig, inklusive fritidsbolig - fastlandet

Elektrisitet og brensel**Elektrisitet**

Elektrisitet og nettleie

Flytende brensel

Parafin til fyring

Fjernvarme

Fjernvarme

Møbler og husholdningsartikler mv.**Møbler, tepper og reparasjoner****Møbler, innrednings- og dekorasjonsartikler****Møbler**

Ungdomssofa, brisk, furu
Barneseng, sprinkelseng, uten madrass, malt eller lakkert
Salongbord, uten hylle, ca. 140 x 80 cm, furu lakkert/beiset/oljet
Kommode med 4 skuffer, heltre furu, eik eller hvitmalt
Skap ca. 100 cm bred, underskap m/2 dører. Overskap m/glassdører. Furu, malt eller mahogni.
Spisebord, rektangulært ca. 130 x 90 cm, med 2 løspalter, lakkert furu/bøk eller eik
Leksepult for barn m/skuffeseksjon, ca. 100 x 60 cm, finer eller folie.
Spisestuestol, enkel, stoppet sete, tretrygg, furu eller bøk
Kjøkkenstol, heltre, lakkert / oljet furu eller bøk
Hvilestol, ekte hud, regulerbar med sving
Madrass med enkelt fjærinnelegg, str. 75 x 200 cm
Spisestuestol, stoppet rygg og sete, mahogni, eik, malt eller furu
Treseters sofa, overstoppet med løse puter, norsk eller utenlandsk stoff, norskprodusert
Dobbelt seng 150 x 200 cm, med løse nattbord, malt eller lakkert/beiset/oljet
Entresett, kommode med 2 skuffer, høyt speil, finer, malt eller heltre

Dekorasjonsartikler

Poster (plakat), stor
Sølv lysestake

Lamper og lampetter

Bordlampe, 2 typer
Vegglampe

Gulvlampe, 2 typer

Tepper og annet gulvbelegg

Vegg til vegg- teppe av synt. fibrer, tuftet, ikke skåret, lateks eller gummiunderlag
Gulvteppe, ull, orientalsk mønster, 2 typer

Boligtekstiler

Dundyne, kanalsydd m. anededun
Stretchlaken, bomull, 90 x 200 cm
Laken, farget, glatt, str. 140 x 235 cm
Dynetrekk, krepp, str. 140 x 200 cm
Frottéhåndkle, ca. 50 x 100 cm, vekt ca. 200 g
Pledd, ull, 140 x 190 cm
Glasshåndkle, helin, ca. 50 x 70 cm
Kjøkkengardiner, 2 fags, buemodell
Chinz, bomull/polyester, 150 cm bred
Gardin- og dekorasjonsstoff av synt. fibrer, akryl e.l., 120 cm bredt
Helårsdyne, kanalsydd, str. 140 x 200 cm, innhold polyester

Husholdningsapparater, inkl. reparasjon

Større husholdningsapparater

Komfyrer og andre koke- og varmeapparater

Mikrobølgeovn
Komfyrer, 2 typer

Støvsugere

Støvsugere, 2 typer

Vaskemaskiner og oppvaskmaskiner

Vaskemaskiner, 3 typer
Oppvaskmaskin

Kjøleskap og fryseskap

Kjøleskap, 4 typer
Hjemmefryser, 3 typer
Kombinert kjøle- og fryseskap

Annet

Vifteovn
Symaskiner, 2 typer

Mindre elektriske husholdningsapparater

Strykejern, med termostat, 2 typer
Kjøkkenmaskin
Miksmaster
Kaffetrakter

Reparasjon av husholdningsapparater

Lønnskostnad, elektromontør

Kjøkkenutstyr, glass, dekketøy mv.

Porselen, stentøy, glass og spisebestikk

Tallerken, flat, flint m/overglasur-dekor
Kaffekopp, flint, m/overglasur-dekor
Tallerken, flat, porselen m/overglasur-dekor
Kaffekopp, porselen, m/overglasur-dekor
Kjøkkenglass, presset, uten stett, 2 dl, pakke
Ildfast form
Bordkniver med skaft i tre, rustfritt blad
Spiseskjeer, rustfritt stål
Spiseskje, liten av sølv
Blomsterglass, 180 mm høyt
Juleplatte

Kokekar mv.

Kasserolle, alum., tykkbunnet, 22 cm, 4 liter
Kaffekjele, alum., tykkbunnet, 1,5 liter
Kasserolle, rustfritt stål eller aluminium, m/lokk, ca. 3 liter
Jernstekepanne, 26 cm, plandreid
Kasserolle, 3,2 liter, m/lokk

Annet kjøkkenutstyr

Bøtte av plast, 10 liter
Plastboks med lokk, 0,6 liter, til kjøle- og fryseskap
Brødboks
Husholdningsvekt
Øse, rustfritt stål, størrelse mellomstor

Verktøy og utstyr for hus og hage

Større verktøy

Gressklipper, motordrevet
Drill

Mindre verktøy og diverse tilbehør

Mindre verktøy

Øks med skaft
Hammer
Håndsag

Andre jern og metallvarer

Vedbeholder av kobber
Sylinderlåsnøkkel

Lyspærer mv.

Lyspære, 40 watt, matt
Sparepære, 11 watt
Halogenpære, 20 watt
Transistorbatterier, 1,5 volt

Rengjøring og ettersyn i bolig

Rengjøringsmidler, andre husholdningsartikler

Vaske og pussemidler

Grønnsåpe, vegetabilsk
Vaskepulver, pakke, 3 typer
Flytende vaskemiddel, 4 typer
Vindusvaskemiddel
Skurekrem, 2 typer
Sølv puss
Maskin oppvaskpulver
Skokrem, 2 typer
Husholdningssåpe
Messing puss
Stållull m/såpe
White spirit
Tøymykner

Andre varer

Skureklut
Stearinlys, plastpose a`10 stk.
Fyrstikker, pakke
Skurebørste
Matpapir, 50 m

Lønnet husarbeid

Vask og rulling av et dynetrekk
Pass av barn- privat

Helsepleie

Legemidler, helseartikler, briller mv.

Legemidler

Styrkemedisin
Tran
Vitaminpiller, 4 typer
Legemidler, 24 typer

Andre helseartikler

Sårplaster

Briller mv.

Brilleinnfatning (ikke metall)
Leseglass
Kontaktlinser, en dags bruk
Kontaktlinser, 14 dagers bruk

Helsetjenester utenom institusjon

Legetjenester utenom institusjon

Legekonsultasjon

Tannlegetjenester utenom institusjon

Tannlegetjenester, 10 behandlingstyper

Paramedisinske tjenester utenom institusjon

Fysikalsk behandling

Transport

Kjøp av egne transportmidler

Biler

Personbil, 8 typer
Brukte biler

Motorsykler/snøscootere

Motorsykkel
Snøscootere, 5 typer

Sykler

Sykkel, 2 typer

Drift og vedlikehold av transportmidler

Reservedeler og tilbehør

Radialdekk, sommerdekk
Radialdekk, vinterdekk, med pigger
Radialdekk, vinterdekk, piggfrie
Bilbatteri 12 volt, 60 amp. timer
Tennplugg
Poleringsvoks til bil
Frostvæske, plastflaske

Drivstoff og smøremidler

Motorolje
Bilbensin, 3 typer

Vedlikehold og reparasjon

Støtfanger til personbil
Forskjerm til personbil
Komplett eksosanlegg 1 bilmerke
Smøring av personbil, 1 bilmerke
Skifting av motorolje (inkl. olje), 1 bilmerke

Avbalansering av dekk
Utvendig vask av personbil med såpe
Frontrute (ekskl. arb.), 2 bilmerker
Clutch m/disk og lammeller (ekskl. arb.), 2 bilmerker
Timepris på bilverksteder, personbilreparasjon

Annet, privat bruk transportmidler

Autodiesel
Motorolje
Bensin

Transporttjenester

Passasjertransport med jernbane, T-bane og trikk

Tog, spesifiserte strekninger og billettyper
Trikk og T-bane, ulike billettyper for barn
Trikk og T-bane, ulike billettyper for voksne

Passasjertransport på vei

Passasjertransport med buss

Buss i og fra Oslo, spesifiserte strekninger og billettyper
Buss i Bergen, spesifiserte strekninger og billettyper
Buss i Trondheim, spesifiserte strekninger og billettyper
Buss i Stavanger, spesifiserte strekninger og billettyper
Buss i Bodø, spesifiserte strekninger og billettyper

Passasjertransport med drosje

Dagstakst i Oslo, i Bergen, i Trondheim, i Stavanger
sammenlignet med på Longyearbyen.
Drosje, vanlig kilometertakst

Passasjertransport med fly

Flytakster

Passasjertransport med båt

Ferge fra Oslo, spesifisert strekning og billettype
Ferge fra Stavanger, spesifisert strekning og billettype
Ferge fra Bergen, spesifisert strekning og billettype
Ferge fra Trondheim, spesifisert strekning og billettype
Ferge fra Narvik, spesifisert strekning og billettype

Post- og teletjenester

Posttjenester
Porto, pakke
Porto, vanlig brev og postkort, innenlands
Porto, postgiro

Teleutstyr

Mobiltelefon, 3 typer
Batteri til mobiltelefon
Digital trådløs telefon
Headset til mobiltelefon

Teletjenester

Avgift for telefonsamtale, innenlands
Avgift for telefonsamtale, utenlands
Installasjonsgebyr, telefon
Grunnavgift (abonnementsavgift)
Takster, mobiltelefon
Internettabonnement

Kultur og fritid

Audiovisuelt utstyr

Audiovisuelt utstyr

Stereo Rack-system - 3 typer
 CD-spiller
 Farge-TV 28"
 Farge TV 25"
 Videospiller
 Stereo reiseradio
 Radio
 DVD spiller

Fotoutstyr, kikkerter mv.

Kamera, 2 typer
 Videokamera, 1 type

IT-utstyr

PC, 2 typer
 Fargeskriver
 Lommekalkulator
 Scanner

Film, CD, kassetter o.l.

Kassett, uinnspilt
 Videokassett, uinnspilt
 Film, sort/hvit, småbildefilm, 24 eksponeringer
 Film, negativ farge, 135, 24 eksponeringer
 Compact Disc (CD)
 Film til digitalt kamera
 CD-ROM

Reparasjon audiovisuelt utstyr, foto, IT- utstyr

Lønnskostnad, elektromontør

Andre varer, kultur og fritid

Båter og båtutstyr

Båtmotorer
 Båter m/ innenbordsmotor
 Landstedbåt
 Båter for utenbordsmotor
 Tur- og havseilbåt
 Påhengsmotor, outboards

Musikkinstrumenter og innendørs trenings- og hobbyutstyr

Akustisk gitar
 Munnspill
 Blokkfløyte

Annet utstyr, fritid og hage

Spill, leker og hobby

Barbiedukke
 Kunnskapspill
 Kortstokk
 Lego byggeklosser
 Lekebil

Utstyr til sport, camping mv.

Herre gummistøvler, modell jaktstøvler, nr. 43
 Turski
 Rottefella skibinding
 Tennisballer
 Sovepose
 Skismurning
 Fotball, lær, sort/hvit

Jaktvåpen
 Håndvåpen -2 typer
 Hagle

Blomster og hage

Tulipaner
 Blomstergjødning, flaske
 Blomsterjord, pose
 Rose, langstilket
 Ildtopp
 Gerbra, plante
 Fredslilje, liten

Kjæledyr

Hundemat
 Solsikkefrø, pose

Tjenester, kultur og fritid

Sport- og fritidstjenester

Inngangsbillett på idrettsstevner
 Svømmehall - voksen
 Svømmehall - barn

Kulturelle tjenester, underholdning

Kinobesøk

Billett på kino i Oslo/Longyearbyen
 Billett på kino i Bergen/Longyearbyen
 Billett på kino i Trondheim/Longyearbyen

Teaterbesøk

Teaterbilletter i Oslo, Bergen, Trondheim /Longyearbyen

Leie av videofilm- og utstyr

Den mest populære, utleide videofilm for voksne i den enkelte måned
 Den mest populære, utleide videofilm innen kategorien tegnefilm i den enkelte måned
 Leie av videospiller og en videofilm for voksne - månedens mest populære film

Kabel-TV og TV-lisens

TV-lisens, farge-tv

Fremkalling og kopiering av film

Fremkalling og kopiering av negativ fargefilm, 24 eksponeringer
 Kopiering av fargebilde, 10 x 15
 Framkalling av fargefilm, diapositiv, 35 mm, 24 eksponeringer

Aviser, bøker og skrivemateriell

Bøker

Rettskrivingsordbok
 Leksikon
 Ordbøker
 Ungdomsbøker
 Roman

Aviser og tidsskrifter

Abonnement på aviser
 6 ukeblad

Skrivemateriell

Forretningskonvolutt, hvit, c-6
 Skriveblokk, 100 ark m/linjer, A-4
 Kulepenn

Kulepenn, refill

Feriereiser, pakketurer

Selskapsreiser til forskjellige land

Utdanning

Ungdomsskole, videregående skole og folkehøgskole

Folkehøgskoler

Handelsskole

Høgskole og universitet

Datahøgskolen

Studieavgift for et semester ved universitet

Hotell- og restauranttjenester

Restauranttjenester

Restauranttjenester

Varm pølse m/lompe, u/løk

Lakserett med tilbehør

Steinbitrett med tilbehør

Torskerett med tilbehør

Dagens middagsrett ekskl. evt. forrett og/eller dessert

Oksefilet (biff) med tilbehør

Reinsdyrfilet med tilbehør

Den mest solgte pizzarett

Pizza med biffkjøtt og champignon

Elg/hjortere rett med tilbehør

Smørbrød med kokt skinke

Kaffe, kopp

Pilsener på restaurant

Lasagne

Mineralvann på restaurant, 3 typer

Oksekarbonade

Kokt torsk

Smørbrød m/karbonade

Kaffe, kanne

Kantiner

Baguette m/ost og skinke

Smørbrød m/gaudaost

Hotelltjenester

Enkeltrom m/bad og frokost, pr. person, pr. døgn, helg og hverdag

Dobbeltrom m/bad og frokost, pr. person, pr. døgn, helg og hverdag

Andre varer og tjenester

Personlig pleie

Hårpleie og skjønnhetspleie

Hårklipp, herre

Hårklipp, dame

Hel permanent, kjemisk, med klipp og legg, dame

Vask og legg med leggevann uten farge, dame

Vask, klipp og føning, herre

Vask, klipp og føning, dame

Elektriske apparater til personlig pleie

Barbermaskin

Toalettartikler

Kosmetikk, hår- og hudpleiemidler

Barberskum

Barbervann

Hårgele

Hårkrem, Brylcreem

Solkrem

Hudkrem

Pudder

Neglelakk

Leppestift, 2 typer

Balsam

Deodorant, 2 typer

Shampo, 2 typer

Hårspray

Hårskum

Hårfarge

After shave

Eau de Cologne

Dagkrem

Håndkrem

Toalettsåpe, tannkrem mv.

Flytende såpe, 2 typer

Toalettsåpe, pakke, 2 typer

Tannkrem, 3 typer

Andre toalettartikler

Babybleier, pakke

Sanitetsbind, pakke

Toalettpapir, crepe, pakke

Tannbørste, 2 typer

Barberblad, pakke

Andre personlige varer

Smykker og ur

Halskjede av sølv

Vekkerklokke, quartz

Herre armbåndsur, stål - 3 typer

Andre personlige effekter

Ryggsekk, 2 typer

Koffert, 2 typer

Dokumentmappe i sort skinn

Barnevogn, dyp vogn, liggevogn

Sosiale omsorgstjenester

Skolefritidsordningen

Barnehagetakster

Forsikring

Bolig- og innboforsikring

Forsikring av bolig, inklusive fritidsbolig

Bilforsikring, inkl. reisevorsikring

Ansvars- og kaskoforsikring for forannevnte biler

Finansielle tjenester utenom forsikring

Finansielle tjenester ellers

Tjeneste fra finansinstitusjoner

Andre tjenester

Annonseutgifter

Spesiell behandling av vare- og tjenestegrupper

Vi har valgt å behandle vare- og tjenestegruppene på samme måte som det ble gjort i 1990. På den måten sikres det en størst mulig sammenlignbarhet med 1990 undersøkelsen.

Mat- og drikkevarer

Svalbard-husholdningenes forbruk av matvarer og drikkevarer i sommerferien er som året for øvrig satt lik forbruket i februar/mars. Man har et lignende problem i fastlandsundersøkelsen, i og med at frafallet er høyere i sommermånedene. Økningen i frafallet henger rimeligvis sammen med at folk er borte på ferie. I og med at de aller fleste på Svalbard reiser på sommerferie, er problemet her noe større, men det er liten grunn til å tro at forholdet har vesentlig innvirkning på de endelige gjennomsnittstallene.

Klær og skotøy

En stor del av forbruket i denne konsumgruppen er kartlagt via intervju. Dette fører til at inndelingen i varegrupper blir nokså grov, men vi regner med at nivået for utgiftene bli bra kartlagt. For denne konsumgruppen skjer mye av innkjøpene i ferier eller ved besøk på fastlandet, ved postordre eller direkte import utenom omsetningsledd på Svalbard. Bruk av snøscooter er spesielt utbredt på Svalbard, og utgifter til scooterdresser ble kartlagt eksplisitt.

Bolig, lys og brensel

Verdien av fri bolig er regnet som forbruksutgift på samme måte som i fastlandsundersøkelsen, med samme sats som benyttes ved skattelikningen.

Utgifter til fritidshus på Svalbard er regnet med i denne konsumgruppen.

Som nevnt er det slik at siden man vanligvis ikke flytter til Svalbard for godt, er det vanlig å ha bolig på fastlandet. Utgiftene til disse boligene er betraktet som utgifter forbundet med et opphold på Svalbard, og regnet med til forbruksutgiftene sammen med utgifter til eventuelle fritidsboliger. Inntektene ved eventuell fremleie er ikke trukket fra. Det hører til unntakene at fastlandsboligen blir leid ut - som oftest står den tom. Det er ikke gjort noe forsøk på å utgiftsberegne eventuell verdiforringelse av boliger som står tomme store deler av året.

Der fastlandsboligen var bebodd av familiemedlemmer som ikke fulgte med til Svalbard, har en regnet familiemedlemmene på fastlandet som en separat husholdning i tråd med prinsippet om at forbruksundersøkelsene utføres på kosthusholdninger. Utgiftene til bolig er i disse tilfellene ikke regnet med i forbruksutgiftene for Svalbard-husholdningen, selv om den eller de som bor på Svalbard faktisk dekker utgiftene.

Reiser og transport

På samme måte som for utgifter til bolig, er utgifter til private transportmidler på fastlandet regnet med i forbruksutgiftene.

I forbruksundersøkelsen på fastlandet er verdien av frie reiser regnet som en forbruksutgift. Vi har valgt å beregne en gjennomsnittelig verdi av de frie reisene på Svalbard og inkludert beløpet i utgiftene. Dette er gjort ut fra et resonnement om at dette er en ytelse som hvis den ikke hadde kommet i form av en fri reise ville blitt gitt i form av lønn og anvendt til samme formål.

Informasjonsbrev til husholdningene

Oslo, februar 2001
Saksbehandler: Bjørn Are Holth
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)

Forbruksundersøkelse på Svalbard 2001

Statistisk sentralbyrå skal gjennomføre en undersøkelse om private utgifter til mat, klær, bolig og annet forbruk blant husholdninger i Longyearbyen. Undersøkelsen gjennomføres på oppdrag for Svalbard Samfunnsdrift, og støttes aktivt gjennom lokale interesser på Svalbard. Store Norske, Sysselmannen, Arbeiderforeningen, Svalbardrådet og Reiselivsrådet har alle gitt sin tilslutning til undersøkelsen.

Formålet med undersøkelsen er å lage statistikk over hva slags utgifter folk har. Undersøkelsen er del av en større kartlegging av de økonomiske levekårene på Svalbard sammenliknet med fastlandet og utviklingen på 90-tallet. Svalbardsamfunnet har gjennomgått store endringer de senere årene, og det er derfor viktig å få innsikt i hva denne utviklingen har betydd for folks økonomiske levekår. Noen mener at utviklingen har vært negativ, andre er uenig i dette. Uten konkrete tall å vise til er det vanskelig å konkludere verken den ene eller den andre veien. Det er bl.a. derfor vi ønsker å gjennomføre denne undersøkelsen.

Din husholdning er en av 250 som er trukket tilfeldig fra befolkningsregisteret på Svalbard til å delta i undersøkelsen. Det er frivillig å delta, men for at vi skal få gode resultater er det viktig at alle som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte din husholdning med en annen.**

For å gjøre intervjuet kortere og for å øke utbyttet av svarene vi får, vil vi hente inn noen opplysninger fra offentlige registre over inntekt og utdanning. De som foretar registerkoplingene vil ikke vite hvem opplysningene gjelder. Datatilsynet har godkjent undersøkelsen og personopplysninger vil bli behandlet etter lovbestemte regler. **Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt.** Vi vil aldri offentliggjøre eller videreformidle opplysninger om hva den enkelte har svart. Intervjuerne viser alltid legitimasjonkort ved besøk. Den som ringer, kan fortelle deg hvordan du får bekreftet at vedkommende arbeider for Statistisk sentralbyrå. Din husholdning kan når som helst trekke seg fra undersøkelsen.

Informasjonsmateriellet som ligger ved vil forklare nærmere om undersøkelsen og hva vi ønsker at din husholdning skal gjøre for å bli med. Du kan også ringe det grønne nummeret øverst på siden hvis du vil vite mer. **Alle husholdninger som deltar blir med på trekkingen av 10 gavekort à kroner 1.000,-!**

Vi håper du/dere vil delta!

Med vennlig hilsen

Johan-Kristian Tønder
fung. adm. direktør

Helge Næsheim
seksjonssjef

Oslo, februar 2001
Sakshandsamar: Bjørn Are Holth
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)

Forbruksundersøking på Svalbard 2001

Statistisk sentralbyrå skal gjennomføre ei undersøking om private utgifter til mat, klede, bustad og anna forbruk blant hushald i Longyearbyen. Undersøkinga vert gjort på oppdrag for Svalbard Samfunnsdrift, og blir aktivt støtta gjennom lokale interesser på Svalbard. Store Norske, Sysselmannen, Arbeidarforeininga, Svalbardrådet og Reiselivsrådet har alle gitt si tilslutning til undersøkinga.

Førermålet med undersøkinga er å lage statistikk over kva slags utgifter folk har. Undersøkinga er del av ei større kartlegging av dei økonomiske levekåra på Svalbard samanlikna med fastlandet og utviklinga på 90-talet. Svalbardsamfunnet har gått gjennom store endringar dei seinare åra, og det er difor viktig å få innsikt i kva innverknad denne utviklinga har hatt på folk sine økonomiske levekår. Nokre meiner at utviklinga har vore negativ, andre er ikkje einige i dette. Utan konkrete tal å vise til er det vanskeleg å konkludere den eine eller den andre vegen. Det er m.a. difor vi ønskjer å gjennomføre denne undersøkinga.

Ditt hushald er eitt av 250 som er trekte tilfeldig frå befolkningsregisteret på Svalbard til å delta i undersøkinga. Du står fritt til å velje om du vil delta, men for at vi skal få gode resultat, er det viktig at alle som er trekte ut blir med. **Vi kan ikkje erstatte ditt hushald med eit anna.**

For å gjere intervjuet kortare og for å få best mogleg utbytte av svara vi får, vil vi hente inn nokre opplysningar frå offentlege register om inntekt og utdanning. Dei som utfører registerkoplingane vil ikkje vite kven opplysningane gjeld. Datatilsynet har godkjent undersøkinga og opplysningane vil bli handsama etter lovfesta reglar.

Intervjuarane og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har teieplikt. Vi vil aldri offentliggjere eller formidle vidare opplysningar om kva den enkelte har svart. Intervjuarane viser alltid legitimasjonskort ved besøk. Han eller ho som ringjer, kan fortelje deg korleis du får stadfesta at vedkomande arbeider for Statistisk sentralbyrå. Ditt hushald kan når som helst trekkje seg frå undersøkinga.

Informasjonsmaterialet som ligg ved vil forklare meir om undersøkinga og kva vi ønskjer at ditt hushald skal gjera for å bli med. Du kan òg ringje det grøne nummeret øvst på sida dersom du ønskjer meir informasjon. **Alle hushald som deltek blir med på trekkinga av 10 gåvekort på kroner 1.000,-!**

Vi vonar du/de blir med!

Med venleg helsing

Johan-Kristian Tønder
fung. adm. direktør

Helge Næsheim
seksjonssjef

FORBRUKSUNDERSØKELSE PÅ SVALBARD 2001

NOEN PRAKTISKE OPPLYSNINGER

Hva omfatter undersøkelsen?

Denne undersøkelsen består av to deler: **først en periode på 14 dager der husholdningen fører opp alle sine utgifter, så vil husholdningen bli oppsøkt for et personlig intervju.** Vi ønsker derfor at du/dere starter opp med å føre utgifter fra den datoen som er oppgitt foran på hovedheftet og fortsetter med dette i 14 dager. Om kort tid vil du/dere kontaktes av en av våre intervjuere for å gjøre avtale om et intervju i etterkant av føringsperioden. Intervjueren vil samle inn heftene i forbindelse med dette intervjuet.

Hvem skal delta?

Den som brevet er adressert til og hans/hennes husholdning er trukket ut til undersøkelsen. Med **husholdning** mener vi her alle som bor i boligen og som har felles kost, dvs. at de vanligvis spiser minst ett måltid sammen daglig. Eventuelle familiemedlemmer som bor på fastlandet skal **ikke** være med i undersøkelsen.

Hvordan føre utgifter?

I **hovedheftet** er det en detaljert rettleiding for føring av utgifter som det er viktig å lese før man starter føringen. **Alle private utgifter i føringsperioden skal tas med.** Også utgifter som husholdningen har på fastlandet (f.eks. bolig) og utgifter i forbindelse med reiser i inn- og utland er viktig å føre opp.

Hvem skal føre hefter?

Hovedheftet bør føres av den som foretar de fleste av husholdningens innkjøp. Andre husholdningsmedlemmer som er 15 år eller eldre får ett **bihefte** til å føre sine personlige utgifter i.

Mer informasjon?

Trenger du mer informasjon om undersøkelsen eller hvordan du/dere skal føre utgifter er det bare å ringe vårt grønne nummer: **800 83 028**. Vi svarer gjerne på spørsmål!

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

FORBRUKSUNDERSØKELSE PÅ SVALBARD

Når intervjuer besøker deg/dere vil vedkommende be om en del opplysninger, blant annet om utgifter til bolig, privatbil og andre. Det ville være en fordel om du/dere på forhånd hadde anledning til å tenke gjennom hvilke utgifter du/dere har hatt til bolig, kjøp av bil, lys og brensel i løpet av de **siste 12 måneder**, og kjørelengde for privat(e) bil(er) i samme tidsrom. Dette omfatter også evt utgifter til bolig på fastlandet.

I tillegg ønsker vi at du/dere finner fram siste avregning fra energiverket (kraftleverandøren) med målnummer og årlig strømforbruk. Hvis kun strømforbruket for siste kvartal er oppgitt i siste avregning, så er det en fordel om du/dere kan finne fram avregningene for siste 12 måneder, hvis disse er tilgjengelig. Hvis du/dere betaler for alt eller deler av energiforbruket gjennom husleien ber vi om at du/dere finner fram husleiespesifikasjon, hvis det er opplysninger her om hvor stor del av husleien som utgjøres av energi-utgifter.

FOR SELVEID, **PROSENTLIKNET** ELLER LEID BOLIG:

Nåværende lånebeløp

Avdrag på lån

Renter på lån

Avgifter

Vedlikehold, reparasjon og ev. bygging

Anskaffelsesverdi/innskudd for bolig

Forsikringspremie for innbo

Forsikringspremie for bolig

FOR SELVEID, **REGNSKAPSLIKNET** BOLIG:

Brutto husleieverdi ved siste skattelikning

Utgifter til vedlikehold, reparasjon og ev. bygging

FOR FRITIDSHUS:

Nåværende lånebeløp

Avdrag på lån

Renter på lån

Avgifter

Utgifter til vedlikehold, reparasjoner og ev. bygging

FOR ALLE:

Lys og brensel: Utbetalinger til fyringsolje, parafin, elektrisitet, ved mv. til bolig og fritidshus

Bolig: Byggeår

    Netto boflate

Private biler: Kjøpesum inkl. reg. avg.

    Kjøpsår

    Årsmøll

    Kjørelengde, privat og i arbeid

Takkebrev til vinnerne av gavekort

Til deltakerne i Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001

Oslo, 12.07.2001

Saksbehandler: Bjørn Are Holth
Seksjon for intervjuundersøkelser

1. Gratulere!

Du/dere deltok tidligere i år i forbruksundersøkelsen som Statistisk sentralbyrå gjennomførte i Longyearbyen.

Din/deres husholdning er i den forbindelse trukket ut til å motta et gavekort i Svalbardbutikken på kroner 1000,- som takk for innsatsen.

Vi takker nok en gang for at du/dere satte av tid til å føre regnskap over husholdningens utgifter, og for at du/dere gjennomførte et intervju med en av våre intervjuere. Din/deres innsats har vært av stor betydning for vårt arbeid.

Gavekortet ligger vedlagt.

Vennlig hilsen

Bjørn Are Holth
prosjektansvarlig

Spørreskjema til
Forbruksundersøkelsen på Svalbard -
Longyearbyen
2001

Føring av hefter

Når starter føringsperioden?

FrafGr

Hvorfor blir dette frafall?

FrafSpes

Spesifisering av annen frafallsgrunn.

Husholdning

Forsorgr

Hvem i husholdningen bidrar mest til økonomien?

AnntPers

Vi vil gjerne ha en oversikt over de personer som tilhører husholdningen. Til husholdningen regner vi alle personer som er fast bosatt i boligen, og som har felles matbudsjett. Personer som er fast bosatt i boligen, men som er borte fra hjemmet, f.eks på grunn av arbeid skal regnes med.

For hver person i husholdningen:

Medl

Tilhører denne personen husholdningen?

1. Personen tilhører husholdningen
2. Personen tilhører ikke husholdningen'
3. Personen tilhører husholdningen, men har endret navn

Navn på husholdningsmedlemmet

FodtDato

Kjonn (*kun for nye personer*)

Siv

For alle over 16 år i husholdningen

Er du gift eller samboende?

1. Ja, gift/registrert partner
2. Ja, samboende
3. Nei

Til de som svarer 2. ja, samboende eller 3. Nei:

SivStat

Hva er din sivilstatus?

1. Ugift
2. Gift
3. Enke/enkemann/gjenlevende partner
4. Separert/separert partner
5. Skilt/skilt partner

Slekt

Hvilket familieforhold har <navn> til hovedinntektstaker?

- 1.
2. Ektefelle/registrert partner
3. Samboer
4. Sønn/datter
5. Stesønn/stedatter
6. Søsken/halvsøsken
7. Stesøsken
8. Foreldre
9. Steforeldre

10. Svigerforeldre
11. Svisersøkk/-datter
12. Besteforeldre
13. Barnebarn
14. Annen slektning
15. Annen ikke-slektning

Arbeid

Spørsmålene om arbeid stilles til alle over 16 år

Arb005

Utførte <navn> inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet i forrige uke? Regn også med arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn på gårdsbruk, i forretning og i familiebedrift ellers.

1. Ja • Arb015
2. Nei

Arb010

Har han/hun inntektsgivende arbeid som han/hun var borte fra i forrige uke?

1. Ja
2. Nei • Arb085

Arb015

Hvor mange timer per uke arbeider han/hun vanligvis?

Regn også med betalte overtidstimer, ekstraarbeid hjemme i forbindelse med arbeidet, og arbeid i eventuelt biyrke.

RUND AV TIL NÆRMESTE HELE TIME

Arb040

Hvor arbeidet <navn> hovedsakelig denne uka? Vi ønsker navnet til bedriften
Arbeidsstedets navn:

Arb065

Arbeider han i bedriften som selvstendig, som ansatt eller som familiemedlem uten fast avtalt lønn?

1. SELVSTENDIG
2. ANSATT
3. FAMILIEMEDLEM

Arb020

Hva er <navn> sitt hovedyrke i denne virksomheten?

Arb024

Hvordan kan man kort beskrive de viktigste arbeidsoppgavene til <navn>?

Arb030

Har han/hun ledende stilling?

1. Ja
2. Nei

Arb085

Stilles til de som arbeider mindre enn 10 timer i uka:

Betrakter <navn> seg hovedsakelig som....

1. yrkesaktiv
2. student/skoleelev
4. førtidspensjonist
5. arbeidsufør
6. hjemmearbeidende
7. arbeidsledig
8. vernepliktig eller
9. annet

Har noen vært borte eller kommet til i føringsperioden**Spm1**

*Har noen av husholdningsmedlemmene vært borte fra husholdningen mer enn halvparten av føringsperioden?

1. Ja
2. Nei   • Spm2

Spm1a

Hvem var borte?

1. [Navn nr 1]
- .....
- .....
10. [Navn nr 10]

•

Spm1b

Hva var grunnen til at <navn> var borte?

1. Arbeid
2. Skole/studium
3. Sykehus / pleiehjem
4. Ferie
5. Militær-/sivilarbeidstjeneste
6. Annet

• **Spm1c**

• Hadde <navn>....

1. hovedsakelig medbrakt mat hjemmefra
2. holdt seg hovedsakelig med kosten selv
3. både egen kost og mat hjemmefra
4. ANNET, F.EKS. LOSJI SOM INKL. KOST

Spm1a

Var det flere som var borte, og hvem var i såfall det?

HVIS IKKE TRYKK <ENTER>!

1. |Navn nr 1]
- ....
- ....
10. [Navn nr 10]

Spm2

Har andre personer enn husholdningsmedlemmene hatt fast kost i husholdningen i minst halvparten av føringsperioden? Med fast kost menes at de har spist minst ett måltid daglig i husholdningen

1. Ja
2. Nei   → FamFast hvis en-person-husholdning

Spm2a Hvor mange personer 16 år og over?

HVIS INGEN, SKRIV 0

Spm2b Hvor mange barn under 16 år?

HVIS INGEN, SKRIV 0!

FAMILIE PÅ FASTLANDET*Stilles til en-person-husholdninger (dette håndteres automatisk)***FamFast**Har du ektefelle, samboer eller barn som ikke er fast bosatt på Svalbard?

1 Ja, ektefelle/samboer	
2 Ja, ektefelle/samboer og barn	• BarnFast
3 Ja, barn	• BarnFast
4 Nei	

BarnFastHvor mange barn under 20 år?**Boligen på Svalbard*****Spm3**Så noen spørsmål om boligen på Svalbard.Hva slags hustype bor dere i?

KAN AVMERKES AV INTERVJUER UTEN SPØRSMÅL

1. Ikke bruk denne
2. Frittliggende hus
3. Rekke- og kjedehus
4. To-, Tre-, firemannsbolig o.l
5. Store hus med mange boliger
6. Kombinert bolig- og næringsbygg

Spm 3a Er det frittliggende huset et....

1. en frittliggende enebolig, eller
2. et hus som er bygd som enebolig, men med ekstra bolig innredet i kjeller, på loft eller på annen måte

*Spm7**I hvilket år flyttet du/dere inn i boligen?****Oppgis med 4 siffer****Spm9**Så noen spørsmål om boligen på Svalbard.Eier husholdningen boligen...

1. selv
4. eller leier du/dere boligen eller disponerer leiligheten på annen måte • Spm9a

Spm10 Hvordan ble boligen liknet ved siste skattelikning?

1. Prosentliknet	• Spm14
2. Liknet etter regnskap	• Spm11

Spm11

Hva er årlig brutto husleieverdi anslått til ifølge siste skattelikning?

- Spm17

Spm14

Har du/dere...

1. kjøpt den, eller
2. overtatt boligen vederlagsfritt

Spm14b

Hvor store var de totale bygge- og anleggsutgiftene? eller...

Hva var kjøpesummen? eller...

Hvor mye ville boligen ha kostet ved kjøp da den ble overtatt

Spm15a

Har du/dere boliglån?

1. Ja • Spm15b
2. Nei • Spm16c

Spm15b

Hvor stort er gjestående lån? Oppgis i 1000 kroner

Spm16a

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene, altså siden <dato>, renter på lån til boligen? Ta ikke med avdrag på lån her.

Hvis avdrag og renter ikke kan oppgis hver for seg - trykk <Enter> her og skriv samlet beløp i Spm16b. Hvis det ikke er betalt renter, så skriv 0.

Spm16b

Hvor mye har dere betalt de siste 12 månedene i avdrag på lån til boligen?

Også renter, hvis dette beløpet ikke er ført i Spm16a

RentAvdr

Stilles til dem som har svart tomt i Spm16a

Er beløpet i Spm16b summen av renter og avdrag?

1. Ja
2. Nei

Spm16c

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene i festeavgift?

Er det ikke betalt festeavgift - skriv 0

KomAvg

Så noen spørsmål om avgifter knyttet til boligen. Vi ønsker å vite hvor mye du/dere betaler i vann-, kloakk-, og renovasjonsavgift, samt eiendomsskatt og eventuelle andre avgifter knyttet til boligen. Kan disse oppgis hver for seg, eller betales avgiftene uspesifisert under ett?

1. Kan oppgis hver for seg
2. Betales samlet, kan ikke spesifiseres • SamlAvgB

SamlAvgB

Hvor mye har du/dere betalt i samlede avgifter de siste 12 månedene?

Angi hvilke avgifter det gjelder i neste spørsmål.

SamlAvgS

For de som oppga et beløp i SamlAvgB. Flere svar mulig

Hvilke typer avgifter inngår i dette beløpet?

2. renovasjonsavgift	• Spm16e
5. vannavgift	• Spm16d1
6. kloakkavgift	• Spm16d2
7. eiendomsskatt	• Spm16f2
8. andre avgifter knyttet til boligen	• Spm16g

Spm16d1

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene i vannavgift?

Spm16d2

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene i kloakkavgift?

Spm16e

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene i renovasjonsavgift?

Spm16f2

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene i eiendomsskatt?

Spm16g

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene i andre avgifter knytter til boligen?

Spm16h

Hvor mye har ^dudere betalt de siste 12 månedene i forsikringspremie for innbo?

Hvis forsikringen er gjennom fagforeningsmedlemskap, og ikke kan spesifiseres, skriv 0 her.

Hvis forsikringspremie for bolig og innbo ikke kan spesifiseres hver for seg, trykk bare <Enter> her, og før opp den samlede premien i neste spørsmål

Spm16i

Hvor mye har du/dere betalt de siste 12 månedene i forsikringspremie for bolig?

Hvis forsikringspremie for bolig og innbo ikke kan spesifiseres hver for seg, før opp den samlede premien her.

Spm16iA

For dem som har svart blankt på Spm16h

Svar JA her hvis innboforsikringspremie er inkludert i boligforsikringspremien.

1. Ja
2. Nei

Spm16ib

Omfatter premien også driftsbygning eller bedriftslokale?

1. Ja
2. Nei

Spm17

Har du/dere i løpet av de siste 12 månedene hatt utgifter til reparasjoner eller vedlikehold av egen bolig eller uthus, f.eks. vannforsyning, tomt, kloakk eller adkomstvei?

Ta ikke med utgifter til nybygging eller tilbygging.

Ta heller ikke med utgifter til kjøp av tomt, hus eller oppsatt ferdighus.

1. Ja • Spm18a
2. Nei • Spm19

Spm18a

Hvor mye er betalt for arbeid utført av andre inkludert materialkostnader?

Spm18b

Hvor mye er betalt for materialer kjøpt for egen regning?

Spm19

Har du/dere i løpet av siste 12 månedene hatt utgifter til reparasjoner eller utskiftninger av veggfast utstyr i egen bolig eller uthus? Ta ikke med utgifter til første gangs anskaffelser. Veggfast utstyr er f.eks. badekar, varmtvannstank, fastmonterte ovner og skap e.l.

1. Ja • Spm20a
2. Nei • Spm28d

Spm20a

Hvor mye er betalt for utstyr og tilbehør?

Spm20b

Hvor mye er betalt i frakt og arbeidskostnader ved innsetting eller montering?

Spm28d

Kan du anslå hvor mye du/dere ville få dersom du/dere solgte boligen nå?

*Spm9a

Stilles til dem som ikke eier boligen i Spm9

Hvilken leieform har du/dere? Er det.....

1. Leieboer med innskudd • Spm9b
2. Leieboer uten innskudd • Spm9b
3. Tjenestebolig • Spm9b
6. Framleie eller lån av bolig • Spm9b
7. Annet spesifiser • Spm9aSPS

Spm9aSPS

Kan du spesifisere hva slags annen leieform

Spm9b

Leier du/dere boligen...

1. møblert
2. umøblert eller
3. delvis møblert

Spm25a2

Hvor mye betaler du/dere i månedlig husleie/fellesutgifter (inklusive eventuelle utgifter til oppvarming, strøm, vann, renovasjon og møbler).

Ta ikke med renter og avdrag på evt. lån til boliginnskudd.

Skriv 0 hvis ikke husholdningen har slike utgifter

- Ved oppgitt beløp • Spm25b1
Ved 0 eller ubesvart • Spm26a

Spm25b1

Inkluderer beløpet oppvarming?

1. Ja • Spm25b2
2. Nei • Spm25b1a

Spm25b1a

Hvor mye er betalt for oppvarming utenom dette?

Spm25b2

Inkluderer beløpet strøm, dvs. summen av abonnement og forbruk?

1. Ja • Spm25b3
2. Nei • Spm25b2a

Spm25b2a

Hvor mye er betalt for strøm, dvs. summen av abonnement og forbruk?

1. Ja
2. Nei

Spm25b3

Inkluderer beløpet vann?

1. Ja
2. Nei

Spm25b4

Inkluderer beløpet renovasjon?

1. Ja
2. Nei

Spm25b5

Inkluderer beløpet møbler?

1. Ja
2. Nei

Spm26a

Har du/dere de siste 12 månedene betalt avgifter av noe slag som ikke er inkludert i eventuell husleie, f.eks. vannavgift, avgift for snørydding o.l.?

1. Ja • Spm26b
2. Nei • Spm27a

Spm26b

Hvor mye er betalt i slike avgifter i alt?

Spm27a

Har du/dere betalt premie til forsikring av innbo eller løsøre i boligen de siste 12 månedene, altså siden <Dato>?

1. Ja • Spm27b
2. Nei • Spm28a

Spm27b

Hvor mye har du/dere betalt i slik forsikring i alt?

Hvis forsikringen er gjennom fagforeningsmedlemskap, og ikke kan spesifiseres, skriv 0 her.

*Spm28a

Har du/dere bekostet eller utført vedlikeholdsarbeid, reparasjoner eller oppussing av boligen de siste 12 månedene?

1. Ja • Spm28b
2. Nei • BoFa11

*Spm28b

Hvor mye har du/dere betalt for slikt vedlikeholdsarbeid i alt?

*Spm28c

Hvor mange timeverk har du/dere anslagsvis utført selv?

Bolig på fastlandet

BoFa11

Har dere bolig på fastlandet?

1. Ja • BoFa12a
2. Nei • Spm28f

BoFa12a

Bor egen familie (ektefelle, barn eller foreldre) i boligen, leies den ut, eller står den tom?

To svar er mulig

1. Familiemedlemmer bor i boligen • BoFa13a
2. Leies ut • BoFa12b
- 3 Står tom • BoFa13a

BoFa12b

Hva tar du/dere i husleie pr. måned?

BoFa13a

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i renter på lån til bolig eller boliginnskudd?

Ta ikke med avdrag.

BoFa13b

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i husleie?

BoFa13c

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i kommunale avgifter, eiendomsskatt?

BoFa13d

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i forsikringer for bolig?

BoFa13e

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i forsikringer for innbo?

BoFa13f

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i reparasjoner eller vedlikehold av bolig, eller tomt, vannforsyning, kloakk eller adkomstvei?

Ta ikke med utgifter til nybygging eller tilbygging.

BoFa13g

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i reparasjoner eller utskiftninger av veggfast utstyr?

Ta ikke med utgifter til første gangs anskaffelse.

BoFa13h

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i elektrisitet?

BoFa13i

Hvor mye har dere betalt de siste 12 måneder i utgifter til brensel?

BoFa28d

Kan du anslå hvor mye du/dere ville få dersom du/dere solgte boligen nå?

Spm28f

Eier eller leier du/dere andre boliger til eget bruk?

1. Ja
2. Nei

Fri bolig og strøm

***Spm29a**

Ble du / dere ved siste skattelikning inntektsliknet av fri bolig?

1. Ja • Spm29a2
2. Nei • Spm29b

***Spm29a2**

Hva ble verdien av fri bolig satt til?

Her menes brutto årlig husleieverdi.

***Spm29b**

Ble du/dere ved siste skattelikning inntektsliknet av fri strøm og brensel?

1. Ja • Spm29b2
2. Nei • Spm30a

***Spm29b2**

Hva ble verdien av fri strøm og brensel satt til?

Fritidsbolig på Svalbard

***Spm30a**

Eier du/dere fritidsbolig på Svalbard, f.eks. hytte, landsted, eller har du/dere andel i en eller flere fritidsboliger (på Svalbard)?

1. Ja • FriBo16a
2. Nei • FriBo17

FriBo16a

Vi vil nå gjerne vite hvilke utgifter du/dere eventuelt har hatt i forbindelse med fritidshuset på Svalbard. Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til renter på lån?

FriBo16b

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til grunnleie eller avgifter?

FriBo16c

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til forsikringspremie for fritidshus eller innbo?

FriBo16d

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til lys og brensel?

FriBo16e

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til reparasjoner, vedlikehold eller utskifting av veggfast utstyr, inklusive reparasjon, utskifting av aggregat, vindmøller e.l.?

FriBo16f

Har du/dere hatt andre utgifter til fritidsbolig på Svalbard?

1. Ja • FriBo16g
2. Nei • FriBo17

FriBo16g

Hvor store var disse andre utgiftene?

FriBo17

Eier du/dere fritidshus utenom Svalbard, f.eks. hytte eller landsted, eller har dere andel i ett eller flere fritidshus?

1. Ja • FriBo18a
2. Nei • FriBo19a

FriBo18a

Vi vil nå gjerne vite hvilke utgifter du/dere eventuelt har hatt i forbindelse med fritidshus utenom Svalbard. Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til renter på lån?

FriBo18b

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til grunnleie eller avgifter?

FriBo18c

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til forsikringspremie for fritidshus eller innbo?

FriBo18d

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til lys og brensel?

FriBo18e

Hvor store utgifter har du/dere hatt de siste 12 måneder til reparasjoner, vedlikehold eller utskifting av veggfast utstyr?

FriBo18f

Har d/udere hatt andre utgifter til fritidsbolig utenom Svalbard?

1. Ja • FriBo18g
2. Nei • FriBo19a

FriBo18g

Hvor store var disse andre utgiftene?

FriBo19a

Har du/dere leid hytte, hus eller værelse i bolighus til opphold i ferier siste 12 måneder?

1. Ja • FriBo19b
2. Nei • LeieBilA

FriBo19b

Hva er betalt i leie i alt?

LeieBilA

Har du/dere leid bil til bruk i ferier siste 12 mnd.?

1. Ja • LeieBilB
2. Nei • LeieScoA

LeieBilB

Hva er betalt i leie for bil i alt?

LeieScoA

Har dere leid snøscooter til bruk i ferier siste 12 mnd.?

1. Ja • LeieScoB
2. Nei • Media21

LeieScoB

Hva er betalt i leie for scooter i alt?

TV, AVISER, TELEFON M.V.

Media21

Abonnerer dere på noen aviser?

Inntil 10 abonnementer kan registreres

1. Ja, en • AboVarig
2. Ja, flere • AboVarig
3. Nei • Media23

AboVarig

Betaler du/dere dette abonnementet per...

1. måned
2. kvartal
3. halvår
4. år

AboPris

Hva var prisen for dette abonnementet per <år, måned etc.>

AboFler

Abonnerer dere på flere aviser?

1. Ja • AboVarig (inntil 10 ganger)
2. Nei • Media23

Media23

Abonnerer dere på noen blader eller tidsskrifter?

Inntil 10 abonnementer kan registreres.

1. Ja, en • AboVarig
2. Ja, flere • AboVarig
3. Nei • Media23

AboVarig**AboPris****AboFler****Tlf23a**

Har du/dere fasttelefon?

1. Ja • Tlf23b
2. Nei • Tlf23c

Tlf23b

Hva var beløpet på siste kvartals telefonregning (3 mnd.)?

Tlf23c

Har du/dere en eller flere mobiltelefoner?

1. Ja, en • Tlf23d
2. Ja, flere • Tlf23d
3. Nei, ingen mobiltelefoner • Spm40a

Tlf23d

Inntil 7 kostnader kan registreres

Kan du/dere anslå hvor store kostnader du/dere har til bruk av mobiltelefonen i løpet av siste 12 mnd. (fastabonnement, kontantkort og / eller tellerskritt)?

Spm40a

Så noen spørsmål om bilhold.

Eier dere privat bil som dere benytter her på Svalbard?

1. Ja • Spm40_1
2. Nei • Spm41a

Spm40_1

Hvor mange biler eier du/dere?

Spm40b

Spm40b - Spm40i stilles for hver bil (inntil 7)

Hvem er den registrert på?

Spm40c

Ble den kjøpt kontant, på avbetaling, med kredittkort eller ble den mottatt som arv, gave eller gevinst?

1. Kontant
2. Avbetaling
3. Kredittkort
4. Arv, gave, gevinst

Spm40d

I hvilket år ble bilen kjøpt/mottatt?

Oppgis med 4 siffer.

Spm40d2

Ble den kjøpt på Svalbard, importert fra fastlandet eller importert fra utlandet?

1. Svalbard
2. Fastlandet
3. Utlandet

Spm40e

Er den kjøpt/mottatt i løpet av de siste 12 månedene, altså etter <dato>?

1. Ja
2. Nei

Spm40f

Hvilken årsmodell er den?

Oppgis med 4 siffer.

Spm40g

Hva kostet bilen? - Ta med registreringsavgift.

Spm40h1

Stilles til dem som har svart 'Nei' på Spm40e

Hvor mange kilometer har du/dere kjørt med bilen de siste 12 månedene?

- Spm40i

Spm40h2

Stilles til dem som har svart 'Ja' på Spm40e

Hvor mange kilometer har du/dere kjørt med bilen siden du/dere kjøpte den?

Spm40i

Hvor mye av dette var yrkesmessig kjøring?

Bil26a

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til bensin og olje?

Bil26b

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til reparasjoner og vedlikehold?

Bil26c

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til reservedeler og tilbehør?

Bil26d

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til forsikringspremier?

Spm41a

Har dere solgt eller byttet inn bil i løpet@/av de siste 12 månedene?

1. Ja, solgt • Spm41b
2. Ja, byttet inn • Spm41b
3. Ja, både solgt og byttet inn • Spm41b
4. Nei • Spm42a

Spm41b

Hvor mange biler har du/dere solgt/byttet inn?

Spm41c

Stilles for hver bil (inntil 7)

Hva ble bilen verdsatt til/solgt for?

Spm42a

Disponerer dere tjenestebil til privat kjøring?

1. Ja • Spm42b
2. Nei • Bil27a

Spm42b

Hvor mange kilometer ble tjenestebilen brukt til privatkjøring

Bil27a

Mottar noen i husholdningen bilgodtgjørelse fra arbeidsgiver?

1. Ja • Bil27b
2. Nei • Bil28a

Bil27b

Hvor mye mottas samlet i slik godtgjøring i året?

Bil28a

Har dere i løpet av de siste 12 måneder hatt utgifter i forbindelse med transport av privat bil mellom Svalbard og fastlandet /utlandet?

1. Ja • Bil28b
2. Nei • BFa40a

Bil28b

Hvor store var fraktutgiftene i alt?

Bil28c

Hvor mye ble betalt i toll og avgifter i alt?

BFa40a

Eier dere privat bil på fastlandet?

1. Ja • BFa40_1
2. Nei • SnSc33a

BFa40_1

Hvor mange biler eier du/dere på fastlandet?

BFa40b

BFa40b - BFa40g stilles for hver bil (inntil 7)

Hvem er den registrert på?

BFa40c

Ble den kjøpt kontant, på avbetaling, med kredittkort eller ble den mottatt som arv, gave eller gevinst?

1. Kontant
2. Avbetaling
3. Kredittkort
4. Arv, gave, gevinst

BFa40d

I hvilket år ble bilen kjøpt/mottatt?

Oppgis med 4 siffer.

BFa40e

Er den kjøpt/mottatt i løpet av de siste 12 månedene, altså etter <dato>?

1. Ja
2. Nei

BFa40f

Hvilken årsmodell er den?

Oppgis med 4 siffer.

BFa40g

Hva kostet bilen?

BiF26a

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til bensin og olje?

BiF26b

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til reparasjoner og vedlikehold?

BiF26c

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til reservedeler og tilbehør?

BiF26d

Hva var samlede utgifter siste 12 måneder til forsikringspremier?

Større gjenstander

SnSc33a

Har du/dere snøscooter?

1. Ja • SnSc33b
2. Nei • SnSc36a

SnSc33b

Hvor mange snøscootere har du/dere?

SSc34a

SSc34a - SSc34e stilles for hver snøscooter (inntil 7)

Er snøscooteren kjøpt eller mottatt i løpet av siste 12 mnd., altså etter <dato>?

1. Ja • SSc34b
2. Nei • SSc34a eller SnSc35a

SSc34b

Hva slags merke, type og årsmodell er det?

SSc34c

Var snøscooteren kjøpt ny eller brukt?

1. Ny
2. Brukt

SSc34d Ble den kjøpt her eller fra fastlandet / utlandet?

1. Kjøpt her
2. Kjøpt fra fastlandet / utlandet

SSc34e Hva kostet scooteren?**SnSc35a**Hvor mye har du/dere betalt samlet siste 12 mnd. for drivstoff og olje?**SnSc35b**Hvor mye har du/dere betalt samlet siste 12 mnd. for reparasjoner og vedlikehold?**SnSc35c**Hvor mye har du/dere betalt samlet siste 12 mnd. for reservedeler og tilbehør (slede, hjelmer men ikke scooterdresser)?**SnSc35d**Hvor mye har du/dere betalt samlet siste 12 mnd. for forsikringer?**SnSc36a**Har du/dere solgt eller byttet inn snøscooter siste 12 mnd., altså siden <dato>?

1. Ja • SnSc36b
2. Nei • Spm43

SnSc36b Hvor mange snøscootere har du/dere solgt eller byttet inn?**SSc36c***Stilles for hver snøscooter som er solgt (inntil 7)*Hva ble snøscooteren solgt for, eller hva ble den verdsatt til ved innbytte?**Andre gjenstander**

<ting> = Campingvogn (643), firehjuls motorsykkel (???), motorsykkel (645), (motorbåt, seilbåt eller båtmotor over 10 hk) (704), seilbrett (713), datamaskin (719), fjernsyn (684), video-/DVD-spiller (688), videokamera (702), oppvaskmaskin (563)

*Det spørres om opp til 10 eksemplarer av hver <ting>***Spm43**Eier husholdningen <ting>

1. Ja • Kode
2. Nei • Baat41 eller Spm43 (neste ting)

Kode*Kodes automatisk*Varekode**Spm43a**Er den/det kjøpt/mottatt etter <dato>?

1. Ja • Spm43b
2. Nei • Baat41 eller Spm43 (neste ting)

Spm43b Ble <ting> kjøpt, eller mottatt som gave, arv eller gevinst?

1. Kjøpt
2. Gave, arv, gevinst

Spm43c Hva kostet eller ville den/det kostet?**MrkTyAar***Stilles til dem som har anskaffet firehjuls motorsykkel, motorsykkel og motorbåt*Hva slags merke, type og årsmodell er den/det?**NyBrukt***Stilles til dem som har anskaffet firehjuls motorsykkel, motorsykkel og motorbåt*Ble <ting> kjøpt ny eller brukt?

1. Ny
2. Brukt

SvalFast*Stilles til dem som har anskaffet firehjuls motorsykkel, motorsykkel og motorbåt*Ble <ting> kjøpt her eller fra fastlandet / utlandet?

1. Kjøpt her
2. Kjøpt fra fastlandet / utlandet

BetDrivs*Stilles til dem som har anskaffet motorbåt*Hvor mye har du/dere betalt siste 12 måneder for drivstoff og olje til båt?**BetUtsty***Stilles til dem som har anskaffet motorbåt*Hvor mye har du/dere betalt siste 12 måneder for utstyr, tilbehør og reparasjoner til båt?**Annet***Stilles til dem som har anskaffet motorbåt*Hvor mye har du/dere betalt siste 12 måneder for andre ting til båt?**AnnetSPS***Stilles til dem som har anskaffet motorbåt*Hva slags andre ting er det betalt for?**Baat41**Har dere solgt eller byttet inn båt siste 12 mnd.?

1. Ja • BaatPris
2. Nei • Spm44

BaatPrisHva ble båten(e) solgt for (eller verdsatt til ved innbytte)?

<ting> = Vaskemaskin (549), kombinert kjøle- og fryseskap (552), separat kjøleskap (553), (fryseboks eller fryseskap) (554), komfyr (543), microbølgeovn (548), symaskin (557), (tørketrommel eller tørkeskap) (562)
 Det spørres om opp til 10 eksemplarer av hver <ting>

*Spm44Eier husholdningen <ting>?

1. Ja • Kode
2. Nei • Spm45 eller Spm44 (neste ting)

Kode*Kodes automatisk*Varekode

Spm44a

Er den/det kjøpt, eller mottatt etter <dato>?

1. Ja • Spm44b
2. Nei • Spm45 eller Spm44 (neste ting)

Spm44b

Ble <ting> kjøpt, eller mottatt som gave, arv eller gevinst?

1. Kjøpt
2. Gave, arv, gevinst

Spm44c

Hva kostet eller ville den/det ha kostet?

SvalFast

Ble <ting> kjøpt her eller fra fastlandet / utlandet?

1. Kjøpt her
2. Kjøpt fra fastlandet / utlandet

Nå følger spørsmål om anskaffelse av noen større forbruksvarer i løpet av siste 12 mnd., eller etter at dere flyttet til Svalbard hvis dere ikke har vært her i 12 mnd.

*<ting> = Moped (646), sykkel (647), (robåt, kajakk, kano eller påhengsmotor under 10 hk) (705), våpen (???), fotoapparat (???), (piano, flygel eller orgel) (696), varmeovn som ikke er fastmontert (560), støvsuger (547), (bilstereo eller bilradio) (691), (andre radioapparater eller musikkanlegg av noe slag) (???)
Det spørres om opp til 10 eksemplarer av hver <ting>*

Spm45

Har du/dere i løpet av de siste 12 månedene kjøpt eller mottatt <ting>

1. Ja • Kode
2. Nei • Spm46a eller Spm45 (neste ting)

Kode

Kodes automatisk

Varekode

RadioSp

Stilles til dem som har anskaffet radio

Hva slags utstyr er anskaffet?

1. Et helt musikkanlegg
2. Radio
3. Platespiller, cd-spiller
4. Kassettpiller
5. Høytaler

Spm45a

Ble <ting> kjøpt, eller mottatt som gave, arv eller gevinst?

1. Kjøpt
2. Gave, arv, gevinst

Spm45b

Hva kostet eller ville den/det ha kostet?

SvalFast

Ble <ting> kjøpt her eller fra fastlandet / utlandet?

1. Kjøpt her
2. Kjøpt fra fastlandet / utlandet

Salg siste 12 mnd

<ting> = Campingvogn (643), motorsykkel (645), seilbåt (704), motorbåt (704).

Spm46a

Har du/dere i løpet av de siste 12 månedene solgt eller byttet inn <ting>?

1. Ja • Kode
2. Nei • Spm47a eller Spm46a (neste ting)

Kode

Kodes automatisk

Varekode

Spm46b

Hva ble den solgt for, eller hva ble verdien satt til ved innbytte?

<ting> = Møbler til oppholdsrom (511), møbler til soverom (512), (møbler til kjøkken, hage eller veranda) (513), møbler til fritidshus (514), gulvtepper (518), (malerier eller grafikk som enkeltvis kostet minst 1000 kroner, inkludert ramme) (537)

Spm47a

Har du/dere i løpet av de siste 12 månedene kjøpt <ting>

1. Ja • Kode
2. Nei • Spm47 eller Spm47a (neste ting)

Kode

Kodes automatisk

Varekode

Spm47b

Hva kostet disse i alt?

SvalFast

Ble <ting> kjøpt her eller fra fastlandet / utlandet?

1. Kjøpt her
2. Kjøpt fra fastlandet / utlandet

Spm47

Har du/dere etter <dato> mottatt møbler, gulvtepper, malerier eller grafikk som gave, arv eller gevinst?

1. Ja • Spm47b
2. Nei • Klaer45a

Spm47b

Hva slags ting har du/dere mottatt?

Flere svar mulig

1. Møbler til oppholdsrom
2. Møbler til soverom
3. Møbler til kjøkken, hage, veranda
4. Møbler til fritidshus
5. Gulvtepper
6. Malerier eller grafikk, med verdi over 1000 kroner

<ting> = de ting som er oppgitt i Spm47b

Kode

Kodes automaisk

Varekode

Spm47v

Hvilken verdi ville disse <ting> anslagsvis hatt ved kjøp?

Klær

Nå følger noen spørsmål om kjøp av klær og sko. Regn også med verdien av eventuelle klær eller sko som er mottatt som gave, arv eller gevinst.

Klaer45a - Klaer47h stilles til de husholdningene som tilfredstiller kravene til kjønn og alder som er nevnt i spørsmålsformuleringen

Klaer45a

De første spørsmål gjelder menn eller gutter i husholdningen som er 14 år eller eldre.
Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til scooterdresser?

Klaer45b

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til annet yttertøy av stoff?

Klaer45c

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til regntøy?

Klaer45d

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til klær av ekte skinn og lær?

Klaer45e

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sportsklær?

Klaer45f

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til andre klær slik som dresser, jakker, bukser, jeans, gensere, vester, skjorter; men ikke undertøy eller nattøy?

Klaer45g

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sko og fottøy til bruk ute?

Klaer45h

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sko og fottøy til bruk inne?

Klaer46a

De neste spørsmål gjelder kvinner eller jenter i husholdningen som er 14 år eller eldre.
Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til scooterdresser?

Klaer46b

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til annet yttertøy av stoff?

Klaer46c

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til regntøy?

Klaer46d

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til klær av ekte skinn og lær?

Klaer46e

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sportsklær?

Klaer46f

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til andre klær slik som drakter, kjoler, skjørt, bukser, jeans, gensere, vester, skjorter; men ikke undertøy eller nattøy?

Klaer46g

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sko og fottøy til bruk ute?

Klaer46h

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sko og fottøy til bruk inne?

Klaer47a

De neste spørsmål gjelder barn i husholdningen under 14 år.

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til scooterdresser?

Klaer47b

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til annet yttertøy av stoff?

Klaer47c

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til regntøy?

Klaer47d

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til klær av ekte skinn og lær?

Klaer47e

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sportsklær?

Klaer47f

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til andre klær slik som bukser, kjoler, skjørt, vester, skjorter, gensere; men ikke undertøy eller nattøy?

Klaer47g

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sko og fottøy til bruk ute

Klaer47h

Omtrent hvor store utgifter har du/dere hatt siste 12 måneder til sammen til sko og fottøy til bruk inne?

DIREKTE IMPORT AV MATVARER, KLÆR MM.

Så har vi noen spørsmål om direkte import av noen vareslag, dvs. kjøp av varer fra fastlandet eller utlandet som ikke går via omsetningsledd på Svalbard.

DImp48a

Er det noen typer matvarer der dere til vanlig kjøper mer enn en femtedel som direkte import?

1. Ja • VareNavn
2. Nei • DImp49a

Spørsmålene VareNavn - Forretni kan gjentas inntil 10 ganger.

VareNavn

Hva slags typer matvarer gjelder dette?

Andel

Kan du anslå hvor stor andel i prosent av matvarer som importeres direkte?

FastUtle

Kjøpes denne varen hovedsakelig på fastlandet eller i utlandet?

1. Fastlandet • Forretni
2. Utlandet • LandNavn

LandNavn

Hvilket land ble denne varen hovedsakelig kjøpt fra?

Forretni

Kan du oppgi navn på forretning, forhandler, grossist, firma e.l. som ofte brukes?

DImp49a

Hender det at dere kjøper klær eller sko på postordre, ved ferier eller besøk på fastlandet, i utlandet eller importerer direkte på annen måte?

1. Ja • VareNavn
2. Nei • DImp50a

Spørsmålene VareNavn - Forretni kan gjentas inntil 10 ganger.

VareNavn**Andel****FastUtla****LandNavn****Forretni****DImp50a**

Er det noen andre typer varer der dere vanligvis kjøper mer enn en femtedel som direkte import, f.eks. tobakksvarer, drikkevarer, garn, gardiner, bleier, verktøy, hobbyartikler - men ikke større kapitalvarer?

1. Ja • VareNavn
2. Nei • Reis2

Spørsmålene VareNavn - Forretni kan gjentas inntil 10 ganger.

VareNavn**Andel****FastUtla****LandNavn****Forretni***REISER TIL OG FRA SVALBARD***Reis2**

Har du/dere i løpet av siste 12 måneder, altså siden <dato>, fått fri reise til eller fra Svalbard?

1. Ja • Reis3a
2. Nei • Reis4a

Reis3a

Hadde du/dere egne billettutgifter i tilknytning til denne reisen, f.eks. reise mellom flyplass og hjemsted eller bestemmelsessted?

1. Ja • TransMdl
2. Nei • Reis4a

Spørsmålene TransMdl og Utgift kan gjentas inntil 10 ganger.

TransMdl

Hva slags transportmidler ble brukt?

Utgift

Hva var samlet utgift til reiser med dette transportmiddelet?

•

• **Reis4a**

Har du/dere i løpet av siste 12 måneder, altså siden <dato>, foretatt reiser til/fra Svalbard der du/dere har dekket utgiftene selv?

1. Ja • Reis4b
2. Nei • Reis5a

•

• **Reis4b**

• Hva var samlede utgifter til flybilletter?

Spørsmålene TransMdl og Utgift kan gjentas inntil 10 ganger.

TransMdl

Utgift

-
- **Reis5a**
- Har dere hatt utgifter til selskapsreiser eller gruppereiser siste 12 måneder?
  1. Ja • NorgUtl
  2. Nei • Reis6a

Spørsmålene NorgeUtl - Utgift kan gjentas inntil 10 ganger.

-
-
-
-
-
- **NorgeUtl**
- Foregikk denne reisen i Norge eller utenlands?
  1. Norge
  2. Utenlands
-
- **OpNavn**
- Hva var navnet på turoperatøren eller reiseselskapet?
-
- **Utgift**
- Hvor mye ble betalt for reise og opphold?
-
- **Reis6a**
- Har dere fått selskapsreiser eller gruppereiser som gave eller gevinst siste 12 måneder?
  1. Ja • NorgUtl
  2. Nei • Spm54b

Spørsmålene NorgeUtl - Utgift kan gjentas inntil 10 ganger:

NorgeUtl

OpNavn

Utgift

Hva var verdien av reise og opphold?

Andre ytelser

Spm54b

Har du/noen av dere de siste 12 månedene, altså etter <dato> fått andre frie reiser medregnet evt. opphold? Gratis reise sammen med en annen på tjenestereise og bonusreiser tas med.

1. Ja
2. Nei • Spm54c

Spm54bVrd

Hva var verdien av frie reiser, medregnet eventuelt opphold?

*Spm54c

Har du/noen av dere de siste 12 månedene, altså siden <dato>, mottatt dagpenger og forsørgerpenger til vernepliktige og sivilarbeidere? Gjelder også for repetisjonsøvelser.

1. Ja
2. Nei • Spm56a

Spørsmålene HHmedl og Beloep kan gjentas inntil to ganger.

HHmedlHvem mottok denne ytelsen

1. [NAVN1]

....

....

10. [NAVN10]

Beloep

Hva var samlet beløp av dagpenger, forsørgerpenger til vernepliktige og sivilarbeidere til <navn>?

*Tilsyn av barn****Spm57***Stilles til husholdninger med barn under 11 år*Så kommer noen spørsmål om utgifter til barnetilsyn for barn under 11 år. Har barnet/barna deres regelmessig tilsyn av andre enn foreldre/foresatte?Regn også med fritidshjem, fritidsordninger på skolen, heldagsskole e.l.

1. Ja • HarNoen

2. Nei • Spm59

*Spørsmålene HarNoen - UtgSkFri stilles for hvert barn.**<barn> = barnets navn.***HarNoen**Har noen passet <barn>?

1. Ja • B_RefNr

2. Nei • Spm59

B_RefNr Barnets ref.nummer i husholdning.*Kodes automatisk.***PassetAv**Har <barn> blitt passet av...?*Flere svar mulig*

1. slektninger

• UtgSlekt

2. hushjelp eller praktikant

• UtgPrakt

3. dagmamma

• UtgDagma

4. barnepark

• UtgBPark

5. fritidshjem

• UtgFriHj

6. familiebarnehage eller kommunal dagmamma

• UtgFBhag

7. barnehage som er åpen 6 timer eller mer pr dag

• UtgBH6mr

8. barnehage som er åpen mindre enn 6 timer pr dag, eller

• UtgBH6mn

9. skolefritidsordning eller heldagsskole

• UtgSkFri

UtgSlektHvor store utgifter hadde du/dere siste måned til slektninger?Hvis utgiften til barnepass betales kvartalsvis / halvårig el, må utgiften regnes om til månedlig, og skrives inn her.Hadde husholdningen ingen utgifter, skriv 0.**UtgPrakt**Hvor store utgifter hadde du/dere siste måned til hushjelp eller praktikant?**UtgDagma**Hvor store utgifter hadde du/dere siste måned til dagmamma?

UtgBParkHvor store utgifter hadde du/dere siste måned til barnepark?**UtgFriHj**Hvor store utgifter hadde du/dere siste måned til fritidshjem?**UtgFBhag**Hvor store utgifter hadde du/dere siste måned til familiebarnehage eller kommunal dagmamma?**UtgBH6mr**Hvor store utgifter hadde du/dere siste måned til barnehage som er åpen 6 timer eller mer pr dag?**UtgBH6mn**Hvor store utgifter hadde du/dere siste måned til barnehage som er åpen mindre enn 6 timer pr dag?**UtgSkFri**Hvor store utgifter hadde du/dere siste måned til skolefritidsordning eller heldagsskole?*Skolepenger****Spm59**Så går vi over til noen spørsmål om skolepenger.Har du/dere i løpet av de siste 12 månedene betalt skolepenger for noen i husholdningen?

1. Ja • Spm60
2. Nei • Spm70

*Spm60For hvem i husholdningen har du/dere betalt skolepenger?

1. [Navn1]
- ....
- ....
10. [Navn10]

*Spørsmålene Spm61a - Spm61b stilles til alle det betales skolepenger for:***Spm61a**Går <navn> på....

1. grunnskole	• Spm61b
2. videregående skole	• Spm61b
3. universitet eller høyskole	• Spm61b
4. ANNET, SPESIFISER	• Spm61SPS

Spm61SPS Spesifiser hva slags skoletype det er betalt skolepenger til.**Spm61b**Hvor mye har du/dere betalt i skolepenger for <navn> de siste 12 månedene?*Livs- og pensjonsforsikring***Spm70**Så skal vi over på noen spørsmål om livs- og pensjonsforsikring.Har du/dere i løpet av de siste 12 månedene betalt premie for livs- og/eller pensjonsforsikring?

1. Ja • Spm71
2. Nei • NyForAEndr

Spm71 Hvor mye har du/dere betalt i slik premie de siste 12 månedene?

Intervju

Hvem er størstedelen av avslutningsintervjuet foretatt med?

1. [NAVN1]

NyAdrTlf

Har du opplysninger om endringer i IOs adresse og/eller telefonnummer

1. Ja, jeg vil rette adresse og/eller telefonnummer
2. Adresse og telefonnummer er riktig
3. Jeg vet at telefonnummeret er feil, men jeg kjenner ikke den riktige
4. Jeg vet at adressen er feil, men jeg kjenner ikke den riktige
5. Jeg vet at adressen og telefonnummeret er feil, men jeg kjenner ikke den riktige

IntSlutt_1

Marker type kontakt for innledningsintervjuet

1. Telefonkontakt
2. Besøk/forsøk på besøk
3. Ingen kontakt

Avslutt

Intervjutid for denne intervjuøkt (til nå) er: <tid>

Samlet intervjutid for dette intervjuet (til nå) er: <tid>

Vedlegg F

Tabell F1. Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år i grupper for husholdningstype etter konsumgrupper. 1990-kroner. Andel av årlig forbruk i prosent Fra forbruksundersøkelsen i Longyearbyen i 1990. Tall hentet fra rapporten: *Prisnivå på Svalbard 1990* (Rapporter; 91/15).

Konsumgrupper	Alle husholdninger	Andel %	Flerperson-husholdninger	Andel %	Enslige (enperson-husholdninger)	Andel %
Forbruksutgift i alt	200900	100	300100	100	140300	100
0 Matvarer	26800	13,3	45400	15,1	15400	11,0
00 Mjøl, gryn og bakervarer	3300		5200		2100	
01 Kjøtt og kjøttvarer	6000		10600		3200	
02 Fisk og fiskevarer	2000		3800		900	
03 Mjøl, fløte ost og egg	5300		8600		3200	
04 Spisefett og oljer	800		1200		500	
05 Grønnsaker, frukt og bær	4400		7300		2700	
06 Poteter og varer av poteter	800		1300		500	
07 Sukker	500		800		100	
08 Kaffe, te, kakao, kokesjokolade	1100		1600		700	
09 Andre matvarer	2700		5000		1300	
1 Drikkevarer og tobakk	9600	4,8	12500	4,2	7900	5,6
11 Drikkevarer	8600		11100		7000	
12 Tobakk	1100		1400		800	
2 Klær og skotøy	18900	9,4	34100	11,4	9600	6,8
21 Bekleddingsartikler	15200		28600		6900	
22 Tøyer, garn o.l.	1700		2000		1600	
23 Skotøy og skoreparasjoner	2000		3500		1100	
3 Bolig, lys og brensel	28000	13,9	42500	14,2	19100	13,6
31 Bolig og vedlikeholdsutgifter	26300		39500		18300	
32 Lys og brensel	1700		3000		900	
4 Møbler og husholdningsartikler	13300	6,6	26000	8,7	5600	4,0
41 Møbler og gulvtepper	3700		6800		1800	
42 Tekstiler, utstysvarer og prydgjenstander	2900		6600		700	
43 Komfyrer, kjøleskap og annet elektrisk utstyr	2200		2700		1800	
44 Dekketøy, glass og kjøkkenutstyr	700		1400		300	
45 Diverse husholdningsartikler og tjenester	2400		5200		700	
46 Leid hjelp til hjemmet	1500		3300		400	
5 helsepleie	2800	1,4	6700	2,2	500	0,4
51 Helsepleie	2800		6700		500	
6 Reiser og transport	47600	23,7	73800	24,6	31600	22,5
61 Kjøp av egne transportmidler	13200		22500		7500	
62 Drift og vedlikehold av transportmidler	15800		21200		12600	
63 Bruk av offentlige transportmidler	12800		22200		7100	
64 Porto, telefon og telegram	5700		8000		4300	
7 Fritidssysler og utdanning	32400	16,1	40400	13,5	27600	19,7
71 Fritidsutstyr	19900		27300		15500	
72 Offentlige forestillinger og andre tjenester	7400		6200		8100	
73 Bøker, aviser og tidsskrifter	4900		6300		4100	
74 Skolegang	200		600		0	
8 Andre varer og tjenester	21400	10,7	18600	6,2	23100	16,5
81 Personlig hygiene	2600		4400		1600	
82 Reiseeffekter, ur og smykker	1600		2700		900	
83 Restauranter, hoteller og selskapsreiser	17000		11000		20600	
84 Tjenester fra finansinstitusjoner	0		0		0	
85 Andre tjenester	200		500		0	

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 1990. Statistisk sentralbyrå

Tabell F2 Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år i grupper for husholdningstype etter konsumgrupper. 1990-kroner. Andel av årlig forbruk i prosent Fra forbruksundersøkelsen på fastlandet i 1989. Tall fra rapporten *Prisnivå på Svalbard 1990*. (Rapporter; 91/15).

Konsumgrupper	Alle husholdninger	Andel %	Flerpersonshusholdninger	Andel %	Enslige (enpersonshusholdninger)	Andel %
Forbruksutgift i alt	209800	100,0	238400	100,0	116400	100,0
0 Matvarer	29800	14,2	35100	14,7	12500	10,7
00 Mjøl, gryn og bakervarer	3200		3700		1400	
01 Kjøtt og kjøttvarer	7400		8800		2900	
02 Fisk og fiskevarer	2100		2400		1100	
03 Mjøl, fløte ost og egg	5900		6900		2600	
04 Spisefett og oljer	700		800		300	
05 Grønnsaker frukt og bær	4300		5100		1800	
06 Poteter og varer av poteter	1000		1100		400	
07 Sukker	300		400		100	
08 Kaffe, te, kakao, kokesjokolade	1100		1300		600	
09 Andre matvarer	3900		4700		1500	
1 Drikkevarer og tobakk	7800	3,7	8800	3,7	4600	4,0
11 Drikkevarer	4900		5500		2800	
12 Tobakk	3000		3300		1800	
2 Klær og skotøy	14300	6,8	16400	6,9	7400	6,4
21 Bekledningsartikler	11300		12900		6100	
22 Tøyer, garn o.l.	900		1100		300	
23 Skotøy og skoreparasjoner	2000		2400		900	
3 Bolig, lys og brensel	56800	27,1	63300	26,6	35400	30,4
31 Bolig og vedlikeholdsutgifter	47600		53200		29000	
32 Lys og brensel	9200		10100		6400	
4 Møbler og husholdningsartikler	16200	7,7	18800	7,9	7600	6,5
41 Møbler og gulvtepper	4800		5700		1800	
42 Tekstiler, utstyrvarer og prydgjenstander	1900		2200		1100	
43 Komfyrer, kjøleskap og annet elektrisk utstyr	2500		2800		1500	
44 Dekketøy, glass og kjøkkenutstyr	1800		2000		1100	
45 Diverse husholdningsartikler og tjenester	3000		3300		1900	
46 Leid hjelp til hjemmet	2200		2800		100	
5 Helsepleie	4100	2,0	4800	2,0	1800	1,5
51 Helsepleie	4100		4800		1800	
6 Reiser og transport	42000	20,0	48000	20,1	22700	19,5
61 Kjøp av egne transportmidler	11100		12800		5600	
62 Drift og vedlikehold av transportmidler	19000		22100		9000	
63 Bruk av offentlige transportmidler	6900		7600		4600	
64 Porto, telefon og telegram	5000		5500		3500	
7 Fritidssysler og utdanning	22100	10,5	24800	10,4	13300	11,4
71 Fritidsutstyr	9800		11200		5100	
72 Offentlige forestillinger og andre tjenester	6000		6700		3700	
73 Bøker, aviser og tidsskrifter	4500		4900		2900	
74 Skolegang	1800		1900		1600	
8 Andre varer og tjenester	16700	8,0	18400	7,7	11200	9,6
81 Personlig hygiene	4400		5100		1900	
82 Reiseeffekter, ur og smykker	1600		1900		500	
83 Restauranter, hoteller og selskapsreiser	10300		10900		8500	
84 Tjenester fra finansinstitusjoner	300		300		100	
85 Andre tjenester	200		200		200	

Kilde: Forbruksundersøkelsen på fastlandet 1989. Statistisk sentralbyrå.

Tabell F3. Fastlandet. Utgift pr. husholdning pr. år i forskjellige typer av husholdninger, etter vare- og tjenestegruppe. Husholdninger hvor hovedperson er under 67 år. 1999-2000. 2000-priser i kroner. Etter ny COICOP-standard. Andeler av årlig forbruk i prosent

Vare nr.	Vare- og tjenestegruppe	Alle hushold.	Andel %	Enperson-hushold.	Andel %	Flerperson-hushold. ut en barn	Andel %	Flerperson-hushold. med barn	Andel %	Flerperson-hushold. samlet	Andel %
	Forbruksutgifter i alt	298606	100	202694	100	310014	100	370345	100	348563	100
1	Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	35079	11,7	17297	8,5	35217	11,4	49495	13,4	44340	12,7
11	Matvarer	31370	10,5	15429	7,6	31460	10,1	44313	12,0	39673	11,4
12	Alkoholfrie drikkevarer	3709	1,2	1868	0,9	3757	1,2	5182	1,4	4667	1,3
2	Alkoholholdige drikkevarer og tobakk	8981	3,0	7345	3,6	11066	3,6	9137	2,5	9833	2,8
21	Alkoholholdige drikkevarer	5048	1,7	4129	2,0	6508	2,1	4972	1,3	5526	1,6
22	Tobakk	3933	1,3	3216	1,6	4557	1,5	4165	1,1	4307	1,2
3	Klær og skotøy	18764	6,3	10811	5,3	16964	5,5	26265	7,1	22907	6,6
31	Klær	15748	5,3	8836	4,4	14492	4,7	22093	6,0	19349	5,6
32	Fottøy	3016	1,0	1975	1,0	2472	0,8	4172	1,1	3558	1,0
4	Bolig, lys og brensel	70699	23,7	60752	30,0	73132	23,6	77434	20,9	75881	21,8
41	Betalt husleie	11927	4,0	16618	8,2	9646	3,1	9391	2,5	9483	2,7
42	Beregnet husleie	29809	10,0	24565	12,1	32016	10,3	32838	8,9	32541	9,3
43	Vedlikehold og reparasjon av bolig	13567	4,5	9036	4,5	14462	4,7	16755	4,5	15927	4,6
44	Andre tjenester knyttet til bolig	3700	1,2	2071	1,0	4296	1,4	4691	1,3	4548	1,3
45	Elektrisitet og brensel	11697	3,9	8463	4,2	12712	4,1	13759	3,7	13381	3,8
5	Møbler og husholdningsartikler	18911	6,3	10689	5,3	22139	7,1	23789	6,4	23193	6,7
51	Møbler, tepper og reparasjoner	7387	2,5	5069	2,5	8949	2,9	8394	2,3	8594	2,5
52	Boligtekstiler	1750	0,6	621	0,3	2523	0,8	2234	0,6	2339	0,7
53	Husholdningsapparater, inkl. rep.	3467	1,2	2117	1,0	4237	1,4	4134	1,1	4171	1,2
54	Kjøkkenutstyr, glass, dekketøy	1323	0,4	778	0,4	1375	0,4	1738	0,5	1607	0,5
55	Verktøy og utstyr for hus og hage	1495	0,5	732	0,4	1877	0,6	1901	0,5	1892	0,5
56	Rengjøring og ettersyn i bolig	3489	1,2	1374	0,7	3178	1,0	5388	1,5	4590	1,3
6	Helsepleie	7788	2,6	6122	3,0	10677	3,4	7515	2,0	8656	2,5
61	Legemidler, helseartikler, briller	3275	1,1	1561	0,8	5352	1,7	3498	0,9	4167	1,2
62	Helsetjenester utenom institusjon	4190	1,4	4503	2,2	4346	1,4	3846	1,0	4027	1,2
63	Sykehus tjenester	324	0,1	57	0,0	979	0,3	171	0,0	463	0,1
7	Transport	61543	20,6	38110	18,8	69309	22,4	76258	20,6	73749	21,2
71	Kjøp av egne transportmidler	30835	10,3	17096	8,4	37828	12,2	38084	10,3	37992	10,9
72	Drift og vedlikehold av transportmidler	19929	6,7	12104	6,0	20048	6,5	26239	7,1	24004	6,9
73	Transporttjenester	10779	3,6	8910	4,4	11433	3,7	11934	3,2	11753	3,4
8	Post- og teletjenester	6720	2,3	5659	2,8	6339	2,0	7800	2,1	7273	2,1
81	Posttjenester	219	0,1	135	0,1	250	0,1	269	0,1	262	0,1
82	Teleutstyr	596	0,2	548	0,3	444	0,1	721	0,2	621	0,2
83	Teletjenester	5906	2,0	4977	2,5	5645	1,8	6810	1,8	6390	1,8
9	Kultur og fritid	36914	12,4	22751	11,2	38144	12,3	47765	12,9	44292	12,7
91	Audiovisuelt utstyr	8249	2,8	6383	3,1	7792	2,5	10029	2,7	9222	2,6
92	Andre varer, kultur og fritid	2609	0,9	136	0,1	3356	1,1	4202	1,1	3897	1,1
93	Annet utstyr, fritid og hage	5665	1,9	2807	1,4	5479	1,8	8099	2,2	7153	2,1
94	Tjenester, kultur og fritid	8187	2,7	5724	2,8	7523	2,4	10569	2,9	9469	2,7
95	Aviser, bøker og skrivemateriell	5731	1,9	3559	1,8	6165	2,0	7256	2,0	6862	2,0
96	Feriereiser, pakketurer	6474	2,2	4141	2,0	7828	2,5	7610	2,1	7689	2,2
10	Utdanning	1037	0,3	498	0,2	1185	0,4	1393	0,4	1318	0,4
101	Før- og barneskole	22	0,0	-	0,0	-	0,0	53	0,0	-	0,0
102	Ungdomsskole og videregående	205	0,1	-	0,0	166	0,1	393	0,1	311	0,1
104	Universitet og høyskole	642	0,2	318	0,2	880	0,3	772	0,2	811	0,2
105	Annen utdanning	168	0,1	180	0,1	138	0,0	174	0,0	161	0,0
11	Restaurant- og hotelltjenester	12672	4,2	11893	5,9	11428	3,7	14011	3,8	13078	3,8
111	Restauranttjenester	11333	3,8	11317	5,6	9888	3,2	12163	3,3	11341	3,3
112	Hotelltjenester	1339	0,4	576	0,3	1539	0,5	1849	0,5	1737	0,5

Vare nr.	Vare- og tjenestegruppe	Alle hushold.	Andel %	Enperson-hushold.	Andel %	Flerperson-hushold. ut en barn	Andel %	Flerperson-hushold. med barn	Andel %	Flerperson-hushold. samlet	Andel %
12	Andre varer og tjenester	19496	6,5	10766	5,3	14416	4,7	29484	8,0	24044	6,9
121	Personlig pleie	6198	2,1	3784	1,9	5676	1,8	8462	2,3	7456	2,1
123	Andre personlige varer	1544	0,5	783	0,4	1542	0,5	2165	0,6	1940	0,6
124	Sosiale omsorgstjenester	4445	1,5	-	-	-	-	10580	2,9	-	0,0
125	Forsikring	6599	2,2	5725	2,8	6580	2,1	7323	2,0	7055	2,0
126	Finansielle tjenester utenom forsikring	409	0,1	291	0,1	384	0,1	519	0,1	470	0,1
127	Andre tjenester	302	0,1	184	0,1	235	0,1	436	0,1	363	0,1
TALLET PÅ HUSHOLDNINGER		2117		253		436		1428		1864	
ANDEL AV HUSHOLDNINGER PROSENT		100		34,2		23,7		42		65,8	
PERSONER PR. HUSHOLDNING		2,37		1		2,02		3,7		3,09	

Kilde: Forbruksundersøkelsene på fastlandet 1999 og 2000. Statistisk sentralbyrå

Tabell F4. Svalbard. Utgift pr. husholdning pr. år i forskjellige typer av husholdninger, etter vare- og tjenestegruppe. 2000-priser i kroner. Etter ny COICOP-standard. Vektet (kategorien: alle husholdninger)

Vare nr. Vare- og tjenestegruppe	Alle husholdninger	Enperson-husholdninger	Flerperson-husholdninger uten barn	Flerperson-husholdninger med barn
Forbruksutgifter i alt	286592	225653	358970	401915
C01 Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	32589	24257	34602	52776
C011 Matvarer	29467	22090	30589	47709
C012 Alkoholfrie drikkevarer	3122	2167	4013	5067
C02 Alkoholholdige drikkevarer og tobakk	6297	5124	8338	8156
C021 Alkoholholdige drikkevarer	5149	4203	6346	6898
C022 Tobakk	1148	921	1992	1258
C03 Klær og skotøy	35114	24036	36974	62409
C031 Klær	32946	22581	34801	58419
C032 Føttøy	2168	1455	2173	3990
C04 Bolig, lys og brensel	41436	36942	51747	47152
C041 Betalt husleie	23403	22326	25067	25224
C042 Beregnet husleie	4003	3381	2297	6551
C043 Vedlikehold og reparasjon av bolig	6036	3865	12220	8123
C044 Andre tjenester knyttet til bolig	706	423	1614	921
C045 Elektrisitet og brensel	7288	6947	10549	6333
C05 Møbler og husholdningsartikler	12993	8686	20138	20009
C051 Møbler, tepper og reparasjoner	5651	3857	10491	7528
C052 Boligtekstiler	416	55	1743	595
C053 Husholdningsapparater, inkl rep	2441	1555	2843	4482
C054 Kjøkkenutstyr, glass, dekketøy	1381	1479	1143	1264
C055 Verktøy og utstyr for hus og hage	709	332	2410	723
C056 Rengjøring og ettersyn i bolig	2395	1408	1508	5417
C06 Helsepleie	3816	2509	6387	5719
C061 Legemidler, helseartikler, briller	2882	1987	2952	5132
C062 Helse tjenester utenom institusjon	881	475	3262	587
C063 Sykehustjenester	53	47	173	0
C07 Transport	69584	58932	79641	91192
C071 Kjøp av egne transportmidler	23331	19474	25010	32257
C072 Drift og vedlikehold av transportmidler	17357	13607	23508	23500
C073 Transporttjenester	28896	25851	31123	35435
C08 Post- og teletjenester	7721	6887	7641	9899
C081 Posttjenester	229	82	397	510
C082 Teleutstyr	1154	1298	468	1170
C083 Teletjenester	6338	5507	6776	8219
C09 Kultur og fritid	41299	29291	80799	49877
C091 Audiovisuelt utstyr	11480	10096	13834	13703
C092 Andre varer, kultur og fritid	6118	-675	39077	5019
C093 Annet utstyr, fritid og hage	4469	2457	5688	8930
C094 Tjenester, kultur og fritid	8337	7609	7188	10844
C095 Aviser, bøker og skrivemateriell	5586	4906	9181	5312
C096 Feriereiser, pakketurer	5309	4898	5831	6069
C10 Utdanning	536	246	1371	805
C101 Før- og barneskole	0	0	0	0
C102 Ungdomsskole og videregående	154	42	457	268
C103 Etterutdanning utenom høyere utdanning	0	0	0	0
C104 Universitet og høyskole	308	85	914	537
C105 Annen utdanning	74	119	0	0
C11 Restaurant- og hotelltjenester	15937	17228	11670	15028
C111 Restauranttjenester	15161	16008	11532	15028
C112 Hotelltjenester	776	1220	138	0
C12 Andre varer og tjenester	19270	11515	19662	38893
C121 Personlig pleie	5466	3921	6864	8632
C123 Andre personlige varer	1035	728	752	1982
C124 Sosiale omsorgstjenester	4065	0	1183	16078
C125 Forsikring	8200	6335	10649	11601
C126 Finansielle tjenester utenom forsikring	482	531	90	577
C127 Andre tjenester	22	0	124	23
TALLET PÅ HUSHOLDNINGER	136	52	41	43
ANDEL AV HUSHOLDNINGER. PROSENT	100	38	30	32

Kilde: Forbruksundersøkelsen i Longyearbyen 2001. Statistisk sentralbyrå

Gruppering av ansatte etter yrkessektor på Svalbard

Ansatte i staten

63.23	Luftfartsverket
64.11	Longyearbyen Postkontor
75.11	Svalbard Likningskontor
70.32	Statsbygg Nord
75.13	Bergmesteren for Svalbard
75.2	Sysselmannen på Svalbard
80.102	Longyearbyen Skole
85.11	Longyearbyen Sykehus
91.31	Svalbard kirke
75.30	Harstad trygdekontor avdeling Svalbard

Ansatte i statsaksjeselskaper

70.20	Svalbard Næringsbygg AS
75.1	Svalbard Samfunnsdrift as
75.11	Svalbardrådet/Kulturstyret
75.13	Svalbard Næringsutvikling as
10.20	Store Norske Spitsbergen Kulkompani as
64.200	Telenor Nett AS
64.200	Telenor Svalbard AS

Ansatte i høyere undervisning og forskning

73.10	Eiscat Svalbard Radar
73.10	Norsk Polarinstitut
73.10	Universitetet i Tromsø
73.10	Universitetet i Trondheim
80.30	Universitetsstudiene på Svalbard (UNIS)

Ansatte i privat sektor

36.220	Gullsmed Marina van Dijk
36.630	NOAS Arktis AS
50.402	Svalbard Snøscooterutleie AS
51.421	Arctic Design (Spitsbergen Import)
52.420	Skinnboden Arctic Products AS
52.481	Konica Photo Svalbard AS
52.483	Svalbard Arctic Sport
52.489	Sentrum Souvenir AS
52.489	Steinkroa
55.110	Svalbard Polar Hotel AS
55.110	Svalbard Hotel Invest AS
55.120	Spitsbergen Travel Hotel AS
55.301	Longyearbyen Grill & Restaurant
55.301	Steakers Svalbard AS
60.230	Arctic Wilderness Experience AS
60.230	Svalbard Villmarkssenter AS
60.230	Svalbard Wildlife Service AS
60.230	Terje Aunevik
61.109	Arctic Speed A/S
61.109	Stig Henningsen Transport & Guiding
62.100	Braathens
62.100	SAS

63.301 Spitsbergen Travel AS
63.303 Basecamp Spitsbergen AS
63.303 Poli Arctici
63.303 Spitsbergen Tours
63.303 Svalbard Polar Travel AS
63.402 ScanNautic AS Spitsbergen
71.210 Svalbard Safari AS
74.150 Svalbard Polar Gruppen AS
74.840 Spitsbergen Navigation AS
92.520 Svalbard Museum
92.720 Svalbard Hestesenter

Alle virksomheter som ikke omfattes av øvrige kategorier

Kategorien "reiseliv" omfatter overnattingsbedrifter, formidlingsvirksomheter og opplevelsesprodusenter. I tillegg omfattes de varehandelsbedrifter, serveringssteder, transportbedrifter og tjenesteprodusenter som har mer enn 50% av sin omsetning rettet mot reiseliv. Offentlige virksomheter tilknyttet reiseliv (for eksempel Luftfartsverket og Info-Svalbard) er ikke omfattet av kategorien.

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subject

Norges offisielle statistikk (NOS)

C 537: Svalbardstatistikk 1999

C 673: Svalbardstatistikk 2001

Notater

2000/31: Øyvin Kleven: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000. Dokumentasjon og tabellrapport.

Rapporter (RAPP)

99/18: Frants Gundersen: Produksjon av svalbardstatistikk: Begrensninger og muligheter.

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2001/34 T. Pedersen: Tilpasning på arbeidsmarked-et for deltakere på ordinære arbeidsmar-kedstiltak i årene 1999-2000. 2001. 18s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4990-2
- 2001/35 A. Langørgen, R. Aaberge og R. Åserud: Gruppering av kommuner etter folke-mengde og økonomiske rammebetingelser 1998. 2001. 53s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4992-9
- 2001/36 G. Haakonsen og E. Kvingedal: Utslipp til luft fra vedfyring i Norge. Utslippsfaktorer, ildstedsbestand og fyringsvaner. 2001. 51s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4994-5
- 2001/37 K. Rypdal og L-C. Zhang: Uncertainties in Emissions of Long-Range Air Pollutants. 2001. 49s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5000-5
- 2001/38 B. Kupis Frøyen og Ø. Skullerud: Avfallsregnskap for Norge. Metoder og resultater for tekstilavfall. 2001. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5005-6
- 2001/39 G.I. Gundersen og O. Rognstad: Lagring og bruk av husdyrgjødsel. 2001. 47s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5007-2
- 2001/40 I. Hauge Byberg, A. Hurlen Foss og T. Noack: Gjete kongens harer- rapport fra arbeidet med å få samboerne mer innpasset i statistikken. 2001. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5008-0
- 2001/41 E. Engelién og P. Schøning: Friluftsliv og tilgjengelighet- metode for beregning av nøkkeltall. 2001. 23s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5012-9
- 2001/42 G.M. Pilskog, L. Solheim og K. Ødegård: Bruk av informasjons- og kommunika-sjonsteknologi i næringslivet 2000. 2001. 56s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5013-7
- 2001/43 T. Smith og S.E. Stave: Ressursinnsats, utslipp og rensing i den kommunale avløpssektoren. 2001. 64s. ISBN 82-537-5014-5
- 2002/1 E. Rønning og S. T. Vikan: Lærernes arbeidsmiljø i 1990- årene. 2002. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5016-1
- 2002/2 V.V. Holst Bloch: Arealstatistikk for tettstedsnære områder 1999-2000. 2002. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-5375021-8
- 2002/3 J. Lyngstad og A. Støttrup Andersen: Utvikling i boforhold 1987-1997. Rapport til Boligutvalget. 2002. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5031-5
- 2002/4 E. Røed Larsen: Boligutgiftene i Norge på 1990-tallet. Systematiske observasjoner av livsfase, geografi og husholdningstype. 2002. 25s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5024-2
- 2002/5 L. Østby: Demografi, flytting og boligbehov på 1990-tallet. 2002. 48s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5029-3
- 2002/6 L.S. Stambøl: Qualification, mobility and performance in a sample of Norwegian regional labour markets. 2002. 46s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5033-1
- 2002/7 A. Finstad, G. Haakonsen og K. Rypdal: Utslipp til luft av dioksiner i Norge - Dokumentasjon av metode og resultater. 2002. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5040-4
- 2002/8 A. Finstad, K. Flugsrud og K. Rypdal: Utslipp til luft fra norsk luftfart. 2002. 31s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5047-1
- 2002/9 A. K. Brændvang og K. Ø. Sørensen: Fylkesfordelt satellittregnskap for turisme. 2002. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5049-8
- 2002/10 Use of ICT in Nordic enterprises 2000/2001. 2002. 25s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5050-1
- 2002/11 T. Bye, O. Jess Olsen og K. Skytte: Grønne sertifikater - design og funksjon. 38s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5052-8
- 2002/12 A. Støttrup Andersen: Yngre på boligmarkedet 1987-1997. 2002. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5064-1
- 2002/13 A. Sundvoll og I. Kvalstad: SEDA - Sentrale data fra allmennlegetjenesten. Sluttrapport fra pilotprosjektet. 2002. 126s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5075-7